

7md

2021 m. spalio 8 d., penktadienis

Nr. 31 (1396) | Kaina 1,30 Eur

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

3

Lietuvos kamerinio orkestro koncertas su Sergejumi Krylovu

4

Įspūdžiai iš festivalio „Vilnius Mama Jazz“

6

Tarptautinis teatro festivalis „Sirenos“ įsibėgėjo

8

Dviejų kūrėjų paroda „Viena tėkmė – dvi srovės“

9

Kodėl reikalingas psichikos sveikatos menų festivalis?

10

Giedrė Žickytė

J. VEČERAITĖS NUOTR.

Pokalbis su režisiere Giedre Žickyte

Gintaras Rinkevičius

D. MATVEJEVO NUOTR.

Didingas akordas

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras pradėjo naują koncertų sezoną

LAIMUTĖ LIGEIKAITĖ

Pagaliau pradėta Vilniaus kongresų rūmų rekonstrukcija. Todėl savo naująjį, 33-įjį sezoną Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, vadovaujamas Gintaro Rinkevičiaus, pradeda viešėdamas Nacionalinėje filharmonijoje. Spalio 3 d. vykusiame koncerte buvo tęsiamas sumanymas atlikti visas Antono Brucknerio bei Dmitrijaus Šostakovičiaus simfonijas (aštuonias jų orkestras jau įrašė į kompaktines plokšteles). Šįkart koncerte skambėjo Šostakovičiaus Aštuntoji.

O štai su planuota kviestine vakaro žvaigžde, įžymiu rusų pianistu Nikolajumi Luganskiu atsitiko vos ne detektyvas. Skelbiama, kad pianistas patyrė rankos traumą ir dar ilgai negalės koncertuoti, tad ir atvykti į Vilnių. Kita vertus, užvirusi košė dėl įtartinos atlikėjo politinės orientacijos, koncertų Donbase ir

siūlymų jo neįleisti į Lietuvos scenas, kuriose ne kartą koncertavo, verčia suglumi daugelį klasikinės muzikos gerbėjų. Matyt, atėjo laikas rimtai padiskutuoti apie „minkštąsias galias“, kurios neabejotinai egzistuoja, ir išmintingai pasvarstyti apie jų apraiškas ne tik popso renginiuose, bet ir akademinės muzikos koncertuose, nors jų „formatai“ skiriasi iš esmės. Juolab kad dažniausiai akademinės (klasikinės) muzikos atlikėjai „į pirmą vietą kelia ne save, bet muziką“, – kaip apie N. Luganskį rašė autoritetingas britų „The Daily Telegraph“. Vis dėlto tai gali būti ne politinis, o moralinis klausimas. Pačioje klasikinėje muzikoje glūdi dvasiniai ir moraliniai aspektai, užtat ji prasminga ir nevienadienė. Tad jei atlikėjas daro kompromisus su sąžine, ar galiu mėgautis jo atliekama muzika, išgyventi jo perteikiamas tiesas? Ar tokiu atveju nenutrūks scenoje mezgamas klausytojo ir

atlikėjo ryšys, kuris ir yra atlikimo meno esmė? Tikiuosi, viešojoje erdvėje dar išvysime diskusijų šia tema.

Tačiau praradimai atneša atradimus – Valstybinio simfoninio orkestro koncertą netikėtai papuošė jauna smuiko virtuozė Alena Bajeva, griežianti „ex-William Kroll“ Guarneri del Gesù 1738 m. gamybos smuiku, Maskvos P. Čaikovskio konservatorijos absolventė, Mstislavo Rostropovičiaus kvietimu studijavusi Prancūzijoje, dar Seiji Ozawos akademijoje Šveicarijoje, Izraelyje, debiutavusi Lincolno centre Niujorke ir kitose svarbiose pasaulio scenose, kompaktinėse plokštelėse išleidusi Szymanowskio, Šostakovičiaus, Čaikovskio, Schumanno, Mendelssohno smuiko koncertus. Vilniuje A. Bajeva pasirinko atlikti Sergejaus Prokofjevo Pirmąjį smuiko koncertą D-dur,

NUKELTA Į 3 PSL.

Muzika iš paslapties, tylesnės už tylą...

Bronius Kutavičius (1932 09 13 – 2021 09 29)

RŪTA STANEVIČIŪTĖ

Išėjo Bronius Kutavičius... Per Dievo tarnui atseikėtą ilgą amžių tiek pakylėtų žodžių ištarta apie kūrėją ir žmogų, kad neišvengsi pasikartojimo ir pasijusi bežodė. Kutavičius nemėgo, tiesiog nekontentė patetikos, tad turbūt jį įžeisčiau tokią akimirką vardindama nuopelnus ir garbes. O ir kas pasvertų, kas anuomet turėjo didesnę vertę – valstybinis apdovanojimas ar nonkonformistams padrąsinti Osvaldo Balakausko įsteigta 4 rublių 99 kapėkų vertės „Obuolio premija“.

Teisėtai Kutavičius gretinamas su Čiurlioniu: mūsų tautinės muzikos konstantos įkvėpė modernios lietuvių muzikos revoliucijas dviejų amžių – ilgojo XIX a. ir trumpojo XX a. – saulėlydyje. Gėstant vėlyvojo romantizmo egzaltacijai Čiurlionis atvėrė lietuvių muzikos ateities viziją, tapusią tvirtu pamatu ir permainų varikliu. Vėlyvojo sovietmečio stagnacijos metais Kutavičius radikalai atmetė išvėsusį fasadinės kultūros patosą ir suteikė naujos energijos lietuvių muzikos atsinaujinimui.

Paradoksalu, tačiau gimtinių muzikos pasaulyje Kutavičius buvo mąstomas kaip atsiradęs Lietuvos mene tarsi iš niekur. Kompozitoriaus ryšio su muzikine dirva neapibrėžtumą taikliai dar 1988 m. nusakė Balakauskas: „Daugumą menininkų, kad ir apytikriai, vis dėlto galima iš kažko „išvesti“. Skriabinas – iš Chopino ir Wagnerio, Čiurlionis (muzikas) – iš Wagnerio ir Skriabino, Messiaenas – iš Debussy, iš „Indijos“ ir iš paukščių. Bet iš ko kilo Kutavičiaus muzika? Aš jį

Bronius Kutavičius

V. BRAZIŪNO NUOTR.

pažįstu 30 metų, bet nežinau, kokią kompozitorių jis mėgsta, ar yra toks. Svarbiausia – aš nematau kompozitoriaus nei „iš pasaulio“, nei iš Lietuvos, kurių įtaką Kutavičiui galėčiau paliudyti. [...] O gal Kutavičius iš Nieko? Tai yra iš tos Sigito Gedos metaforos, kuri turbūt reiškia ir mūsų gamtą, ir senuosius dievus, ir kasdienybę – tiek daug, kad ir neapėmsi kitu žodžiu“ (Osvaldas Balakauskas, Būdas Kutavičiaus, *Kultūros barai*, 1988, Nr. 6, p. 9).

Kutavičius vėlai atėjo į muziką – tik paauglystėje pradėjo jos mokytis, o pirmąsias ryškesnes kompozicijas sukūrė tuo metu, kai jo bendraamžiai – Vytautas Barkauskas, Feliksas Bajoras, Vytautas Montvila ir kiti – jau drebino muzikos scenas kaip novatoriai ir sovietinės doktrinos taisyklių laužytojai. Kutavičiaus potencialas buvo atpažintas kiek vėliau: štai 1969 m. vienoje ankstyvųjų jo kūrybai skirtų publikacijų Loreta Tamulytė įžvalgiai išryškino kūrybinio kelio lūžio ženklus, nors ir dvejojo, ar kūrėjo talentas išsiverš

iš kamerinio mąstymo (Loreta Tamulytė, Versmių ir brastos beiškant. Svečiuose pas Bronių Kutavičių, *Literatūra ir menas*, 1969 02 02). Prabėgo vos metai – Kutavičiaus ir Sigito Gedos bendraautorystės kūrybinis gaivalas išsiliejo „Panteistine oratorija“ (1970), kūriniu, kuris inspiravo kompozitoriaus *opus magnum* – pagonišųjų oratorijų ciklą: panteistinį vyksmą sekė „Paskutinės pagonių apeigos“ (1978), „Iš jotvingių akmens“ (1983) ir „Pasaulio medis“ (1986). Ir pasaulinio žinomumo bei neapėriamos interpretacijų gausos sulaukęs oratorijų ciklas, ir gausybė kitų iki atkurtos Nepriklausomybės sukomponuotų kūrinių – nuo vokalinį ciklą „Avinuko pėdos“ (1968) ir „Ant kranto“ (1972), „Dzūkiskų variacijų“ kameriniam orkestrui (1974), „Mažojo spektaklio“ (1975), kantatos „Du paukščiai girių ūksmė“ (1978) ligi operos-poemos „Strazdas žalias paukštis“ (1980) ir kt. – suformavo Kutavičiaus magiškąjį minimalizmą. Iš kompozitoriaus unikalaus

muzikinio mąstymo radosi empatiškai atpažįstamas skambesys, ne vieno muziko priimtas kaip giliausia savastis, o kartu kaip kažkas viršindividualaus ir esmingo, vienijančio bendruomenę.

Kutavičiaus muzikos dvasia nepakanti standartiškumui, formulėms, bet – dar vienas kompozitoriaus kūrybos paradoksas – jo muzikinė idioma netruko tapti bendrinės lietuvių muzikos kalbos dalimi. Stilistinio pliuralizmo laikais nedaugeliui kompozitorių tas pavyko – šiuo požiūriu Kutavičių drąsiai galėtume lyginti su jo kartos minimalistais Steve'u Reichu ar Arvo Pärtu.

Kutavičiaus kūrybos visumą ligi šiol gožia jo ankstyvųjų kūrinių šlovė, nors po 1990-ųjų kompozitoriaus istorinė vaizduotė įspūdingai išsiskleidė stambių žanrų kūriniuose – operose „Lokys“ (2000), „Ignis et fides“ („Ugnis ir tikėjimas“, 2003), simfonijoje-oratorijoje „Epitafija praeinančiam laikui“ (1998), cikluose „Jeruzalės vartai“ (1991–1995), „Metai“ (2005–2008), o kultūrinė klausia ir pagarba kitoniškumui – kamerinės muzikos deimantuose „Magiškas sanskrito ratas“ (1990), „Trys A. Mickevičiaus sonetai“ (1992), „Ištariu žodį – lūpos ledėja“ (1996) ar „Erotikos“ (1997). Jam dovanotą kūrybingumo malonę lydėjo kompozitoriui ne mažiau svarbi laimė – muzikos atlikėjų prielankumas ir atsidavimas. Nes be empatinio susitapatinimo su Kutavičiaus kūrybiniu mąstymu jo muzika tarsi netenka gyvybės alsavimo, kompozitoriaus žodžiais – paslapties, kurios visur taip ieškojo pats autorius. Bemaž 60 Kutavičiaus kūrybos

interpretavimo metų – dar vienas paveikus lietuviškos muzikinės kultūros klotas, nusipelnantis gilesnės refleksijos.

Laikas, atmintis ir užmarštis – didžiosios Kutavičiaus muzikos temos. Jis pagaviai atkūrė, o tiksliau – išjautė ir muzikos garsais įvaizdino prarastus Lietuvos istorijos ir tautinės savimonės fragmentus. Kutavičiaus kūryba dažnai gretinta ir net kil-dinta iš gimtosios kalbos, iš kalbos intonacijose ir ritmuose įkoduoto lokalaus gyvenimo būdo. Panašiu laiku, kai Kutavičius kūrė savąsias oratorijas, Antanas Maceina emigracijoje apmąstė gimtosios kalbos ir pasaulėvokos ryšį. Filosofas rašė, kad lietuvis turi savo „regėjimo kampą“, iš kurio žvelgia į pasaulį, suformuotą gimtosios kalbos; pasak jo, mes galime išmokti svetimų kalbų, tačiau jomis kalbėsime vedami tik gramatikos taisyklių, o ne pačios kalbos vidinės dvasios. Jeigu muzika yra kalba, tuomet Broniaus Kutavičiaus kūryba yra pagarbus ir originalus „artinimasis“ prie lietuviškos savimonės ištarto pasaulio, savuoju „regėjimo kampu“.

Kompozitoriaus kūryba šiandien jau pradeda būti visai kitame istoriškumo režime, kai pasikeitė santykis su praeitimi – ją gožia ir nusavina visaėdė dabartis. Pasikeitė ir kalba kaip gyvenimo būdo ištarmė: išnyko daugybė žodžių, atsirado naujų tarmių, sparčiai mainosi intonacijos ir ritmai. Kutavičiaus muzikos visuma pradeda atsiverti kito laiko kultūrinei refleksijai. Norisi tikėtis, kad pusšimtį metų klausytojus jaudinusi kūryba susikalbės su kitų kartų muzikos atlikėjų ir teatro kūrėjų patirtimis ir žodymais.

Anonsai

Scenoje su LNSO – seserys Kristine ir Margarita Balanas

81-ąjį koncertų sezoną su brolių pianistų duetu iš Olandijos pradės Modesto Pitrėno diriguojamas Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras (LNSO) spalio 9 d. publiką kviečia į muzikinį susitikimą su seserimis muzikėmis iš Latvijos. Solo su orkestru grieš smuikininkė Kristine ir violončelininkė Margarita Balanas. Tradicinis šeštadienio orkestro muzikos koncertas turės ir ypatingą šventinį atspalvį – bus paminėtas ilgamečio LNSO koncertmeisterio Algimanto Pesecko 70-metis.

Nuo 1972 m. Filharmonijoje dirbantis jubilatas smuikininkas Algimantas Peseckas su LNSO atliks Antonino Dvořáko Romansą smuikui ir orkestrui f-moll, op. 11.

Tai bus graži muzikinė dovana ir pačiam smuikininkui, ir publikai – sveikiname!

Koncertas „Scenoje su LNSO – seserys Kristine ir Margarita Balanas“ buvo planuojamas dar šių metų pavasarį, bet taip ir neįvyko dėl pandemijos. Pavasarį Kristine ir Margarita ketino atlikti po solinį koncertą su orkestru, bet šį kartą seserys muzikuos duetu, grieždamos solo partijas Johannes Brahmsso Koncerte smuikui, violončelei ir orkestrui a-moll, op. 102.

Šis dvigubas koncertas yra paskutinis simfoninis Brahmsso veikalas, po jo kompozitorius rašė tik kamerinę muziką. Ilgainiui šis koncertas tapo susitaikymo simboliu, nes Brahmsas po įsiplieskusios nesantaikos ir ilgos pertraukos vėl pradėjo bendrauti su ilgamečiu bičiuliu smuikininku Josephu Joachimiu, padovanojo jam rankraštį su dedikacija „Tam, kuriam ir rašiau šį kūrinių“, o koncerto pradžios muzikinėje temoje akcentavo tris

garsus – *fa, la* ir *mi*, kurių raidiniai simboliai (*fa* – *F*, *la* – *A*, *mi* – *E*) iš tiesų buvo akronimas, įamžinęs Joachimo gyvenimo *motto* „frei aber einsam“ (vok. „laisvas, bet vienišas“).

LNSO koncerto programos pradžioje numatyta Carlo Maria von Weberio operos „Oberonas“ uvertiūra – vienas paskutinių muzikinių paliudijimų iš šio kompozitoriaus kūrybos. Tai – fragmentas iš ketletą mėnesių prieš mirtį (kompozitorius mirė nepaėjęs nė dviem mėnesiams po premjeros) baigtos kurti operos „Oberonas“, kurioje įkūnytas šviesus pasakų pasaulis su elfais, undinėmis, stebuklingomis dvasiomis. Kūrinys mirguliuoja švelniomis spalvomis, jame apstu džiugių kontrastų. Operos muzikai nestinga ir grynai žemiškų bruožų – stamantrios šokio plastikos, temperamento, užmojo ir jėgos. Visa tai būdinga ir uvertiūrai.

Visą LNSO koncertą turėtų vainikuoti suomių kompozitoriaus Jeano

Modestas Pitrėnas ir LNSO

D. MATVEJEVO NUOTR.

Sibeliaus Simfonija Nr. 1 e-moll, op. 39. Šį muzikinę drobę tapo politinių to meto įvykių liudininke, muzikos forma išreiškusi protestą prieš Rusijos imperijos 1899 m. paskelbtą „Vasario manifestą“, siekiant suvaržyti Suomijos autonomiją. Muzikos kritikai šią simfoniją apibūdino kaip stulbinantį jauno kompozitoriaus (Sibelius buvo 33-ėjų) šedevrą, bet pats autorius vėliau kūrinių dar tobulino, redagavo.

Maestro Modesto Pitrėno diriguojamas LNSO, seserys Kristine (smuikas) ir Margarita (violončelė) Balanas bei smuikininkas Algimantas Peseckas koncertuos spalio 9 d., šeštadienį, 19 val. Filharmonijos Didžiojoje salėje. Primename, kad Filharmonijos koncertuose yra būtinas galimybių pasas. Daugiau informacijos: www.filharmonija.lt.

LNF INF.

Skiriama Beethovenui

Lietuvos kamerinio orkestro 61-ojo sezono atidarymo koncertas su Sergejumi Krylovu

ŽIVILĖ RAMOŠKAITĖ

Prasidėjęs koncertinis sezonas baigia užpildyti dėl pandemijos susidariusias spragas. Daug planuotų ir po kelis kartus perkėlinėtų koncertų pagaliau pasiekė sales. Vienas jų – Nacionalinėje filharmonijoje spalio 2 d. įvykęs Sergejaus Krylovo vadovaujamo Lietuvos kamerinio orkestro koncertas, kurį kolektyvas skyrė Ludwigo van Beethoveno 250-osioms metinėms ir buvo numatęs atlikti 2020 metų pavasarį. Pilna publikos Didžioji salė dar kartą patvirtino organizatorių ir spaudos nesyk kartotą mintį, kad žmonės tikrai pasiilgo gyvo kontakto su muzika ir su atlikėjais. Šiuo kart – su Lietuvos kameriniu, S. Krylovu ir genialia Beethoveno muzika.

Prieš numatytą programą orkestras pagerbė prieš kelias dienas mus palikusio kompozitoriaus Broniaus Kutavičiaus atminimą, atlikdamas „Dzūkiškų variacijų“ fragmentą. Tai ypatingas veikalas kolektyvo repertuare: jį orkestras pirmąsyk pristatė Lietuvos, o vėliau ir užsienio publikai.

Bethovenišką programą sudarė du kūriniai, abu publikai gerai pažįstami ir jos mėgstami. Tai Trečioji, „Herojinė“, simfonija Es-dur, op. 55, ir Koncertas smuikui ir orkestrui D-dur, op. 61. Kaip ir kitose savo pristatomose programose, S. Krylovas dalyvavo dviem amplua: kaip dirigentas ir kaip solistas. Kamerinis tąvakar tapo nedideliu simfoniniu orkestru.

Pradėta nuo simfonijos, kurios klausiausi beveik nekvėpuodama. Vis dėlto tai išskirtinis, iš tiesų ypatingas Beethoveno kūrinys, tūkstančius kartų interpretuotas įvairių simfoninių orkestrų ir dirigentų. Kiekvienas naujas jo pasiklausymas teikia didžiulį gyvybinės energijos pliūpsnį, nepaaiškinamą džiugesį ir optimizmą. Taip atsitiko ir šiame koncerte. Apie simfonijos idėjas ir sukūrimo aplinkybes glaustai ir tiksliai informavo koncerto programėlės redaktorė Justa Adomonytė-Šlekaitienė, nesikartosiu. Tik noriu jai padėkoti, kad tekste atsirado vietos pacituoti, taigi ir prisiminti, senokai mirusį muzikologą Adeodatą Tauragį, savo laiku parengusį daugybę filharmonijos koncertinių programėlių. O jos publikai buvo ir tebėra labai reikalingos!

Kokią interpretaciją su orkestru pateikė S. Krylovas? Sakytiau, simfoniskai solidžią, kameriskai nušifuotą, dinamiškai gyvą. Mano galva, iš keturių ciklo dalių geriausiai suksambėjo pirmoji, pati sunkiausia ir ilgiausia. Jos muzika pulsavo gyvai ir išraiškingai, visiems orkestro dalyviams susitelkus į kartu alsuojantį gyvybingą vienį. Gerai pavyko išryškinti reikšmingus dramaturginius momentus, dinamikos bangavimą, kulminacijas. Įsiklausyta į nuostabą keliančias turinigas Beethoveno melodijas ir jų transformacijas.

Smuikai, altai, violončelės skambėjo kaip vienas instrumentas, jautriai reaguojantis į kiekvieną muzikos vingį. Sužavėjo tikslūs styginių

Sergejus Krylovas ir Lietuvos kamerinis orkestras

D. MATVEJEVO NUOTRAUKOS

unisonai ir skoningas frazavimas. Mediniai pūtikai ir varis harmoningai papildė styginius, puikiai atlikdami jiems skirtas labai svarbias funkcijas ir dainingas temas. Pagirtinai minkštai skambėjo – net ir *forte* vietose – valtornos ir trimitai.

Antroji dalis šiek tiek prailgo. Ne dėl orkestro kaltės, jis grojo, kaip sakoma, normaliai. Tiesiog šis patoso kupinas gedulo maršas iš tiesų labai ilgas. Nors tragiška atmosfera buvo perteikta su kaupu, pirmąją maršo c-moll temą su tikslu prieštakčiu norėjosi girdėti aiškiau. Greito tempo *Scherzo* praskriejo kaip vėjo gūsis, atvedęs į šviesų finalą,

sutelkusį orkestrą galingam paskutiniam pergalės akordui.

Be dirigento groti Beethoveno smuiko koncertą – neeilinis iššūkis. Bet jam virtuoziškas Sergejus Krylovas drąsiai ryžosi. Orkestro partija šiame kūrinyje ne ką lengvesnė už solisto, ypač kai groti tenka tik tai jo klausantis ir stebint. Tačiau orkestras nesutriko nė karto ir šį egzaminą išlaikė iš tiesų garbingai.

S. Krylovas Beethoveno kūrinį pateikė kaip tikras smuiko romantikas. Jo interpretacijoje dominavo romantizmo stilių pranašaujantis pradai. Artikuliuojant lyriškąsias koncerto temas buvo ypač išryškintas jų jausmingumas, jautriai

įsiklausyta į emocinę kaitą, dinamikos bangavimą. Virtuoziški koncerto puslapiai atlikti taip aistringai ir veržliai, kaip jo įgarsinti Niccolò Paganini virtuoziniai opusai. Ypatingai suklusau pasigirdus pirmosios dalies kadencijai. Tai nebuvo ta visų grojama Fritzo Kreislerio kadencija, bet efektinga, virtuoziška improvizacija su tinkamai praskambančiomis temomis. Spėliojau, ar tai tik ne paties S. Krylovo sukurta kadencija, taikliai atliepianti jo interpretaciją ir romantizmo virtuozų tradicijas. Gerai, kad jos nemiršta!

Didingas akordas

ATKELTA IŠ 1 PSL.

taip tarsi sufokusuodama programos tematiką į dvi iškiliausias XX a. rusų muzikos asmenybes.

Pirmasis smuiko koncertas D-dur užbaigtas 1917-aisiais – per versmų metais, kuriuos Prokofjevas pasitiko būdamas Kaukaze, ką tik sukūręs operą „Lošėjas“, dar rašydamas ir „Klasikinę“ simfoniją, sonatas fortepijonui. Smuiko koncertas savo premjeros sulaukė tik 1923-aisiais Paryžiuje, kur kompozitorius apsigyveno (griežė Marcelis Darrieux, diriguojant Serge'ui Koussevitzky). Rašoma, kad opuso per premjerą klausėsi tokie meninkai kaip Pablo Picasso, Alexandras Benois, Arthuras Rubinsteinas, Anna Pavlova, Karolis Szymanowskis, Nadia Boulanger...

Moderniame ir išradingai nevienalytę stilistiką aprėpiančiame smuiko koncerte A. Bajeva pademonstravo garso švarą, nepriekaištingą techniką, dinaminį lankstumą.

Net nuostabu, kaip, ką tik susitikus, solistei ir orkestrui pavyko pasiekti tokios darnos, bendros pajautos. I dalyje *Andantino* ypač žavėjo subtilūs melodikos vingiai, išraiškingumas; tiesiog pašėlusiai praskriejo II d. *Scherzo*. *Vivacissimo*; spalvingai atsiskleidė finalas *Moderato*. *Allegro moderato*. Per visą kūrinį ypač gražiai buvo pinamos solistės ir medinių pučiamųjų linijų gijos. Akivaizdi smuikininkės charizma, emociingumas labiausiai išryškino romantinę opuso pusę. Jei ko ir pasigedau, tai stilingesnių stravinskiško („petruškiško“) braižo pėdsakų, kurie tais laikais neabejotinai kūrinių „aktualizavo“ madingos Igorio Stravinskio kūrybos pakilimo kontekste.

Po pertraukos skambėjo Šostakovičiaus Aštuntoji. Neabejotinai tai neeilinis įvykis, nes ši didinga ir sudėtinga simfonija yra labai retas svečias Lietuvos scenose, o ir retam

orkestrui pagal jėgas. Simfoniją rašęs Antrojo pasaulinio karo metais, 1943-aisiais, Šostakovičius į ją, atrodo, sudėjo viską – ir karo siaubą, ir prieškarinio stalininių represijų tragedijas, ir asmenišką skausmą, ir apibendrinančias, egzistencines tiesas. Draugams kompozitorius prisitarė, kad ši simfonija – jo paties *requiem*...

Visa tai aprėpia jau pirmoji gal pusvalandžio trukmės dalis, kitos keturios atrodytų lyg jos variacijos, kuriose nuolat iš naujo permąstomi, išgyvenami ir vis kitokiais potėpiais „tapomi“ dramatiški vaizdiniai, nors simfonijos pradžia ir pabaiga – skaidri, rami, teigianti grožį ir gėrį. Orkestras, kurį atsidavęs vedė G. Rinkevičius, darė stebuklus – kokios raiškos dinaminės bangos, kokios visa griauinančios kulminacijos! Tiesiog raizantis ritminės motorikos aštrumas! Skoningai išryškintas atskirų

Alena Bajeva ir Gintaras Rinkevičius

tembrinių sluoksnių reljefas, prasmingi instrumentų solo epizodai. Pagirtinai skambėjo variniai pučiamieji, kuriems simfonijoje skirtas ypatingas vaidmuo. Bene labiausiai paveikė pirmosios dalies lyrinė kulminacija su nepaprastai iškalbingai bylojusiu soliniu Ugniaus Dičiūno anglų ragu tylutėliai vibruojančių styginių fone. Sukrečiantis įspūdis. Tokie gerąją prasme meniniai sukrėtimai, kokį sukėlė simfonijos atlikimas, ypač reikalingi darbarčiai kaip dvasinis apšilimas. O, kad ją būtų išgirdę ir tie, nuo

kurių priklauso mūsų kultūros keliai, kryptys ir materijos!

Šostakovičiaus Aštuntąja Valstybinis simfoninis orkestras solidžiai pradėjo savo naują sezoną, negana to, įrašė ją į kompaktinę plokštelę. Spalio 29 d. klausytojų laukia Šostakovičiaus Tryliktoji simfonija su solistu Kostu Smoriginu, žiemą – Brucknerio Šeštoji ir daug kitų koncertų su žinomais solistais. Nors laikinai be namų, orkestras nusiteikęs darbingai ir tikisi, kad klausytojai seks paskui ir ateis į jų koncertus kitose salėse.

Įsimintinos džiazos dienos

„Vilnius Mama Jazz“ ir Miuncheno lietuviško džiazos dienos

LAIMA SLEPKOVAITĖ

Regis, išsipildė iš kinų folkloro kil-dinamas prakeiksmas, linkintis „gyventi įdomiais (pokyčių) laikais“. Gyvename taip įdomiai ir dinamiškai, kaip nė nesapnavome. Atitinkamai festivaliai laviruoja esamomis sąlygomis, gaudydami „langus“, palankius atlikėjų kelionėms ir saugius publikos sukvietimui, improvizuodami ir prisitaikydami pagal aplinkybes. Vadybinis virtuoziškumas tapo kaip niekad pastebimas, ir šiuo straipsniu aš ploju atsistojusi „Vilnius Mama Jazz“ festivaliui, žengusiam į gretas tų, kuriems pavyko šiuo keistu laikotarpiu įgyvendinti ir programą *minimum* (išlikti), ir programą *maximum* – kurti.

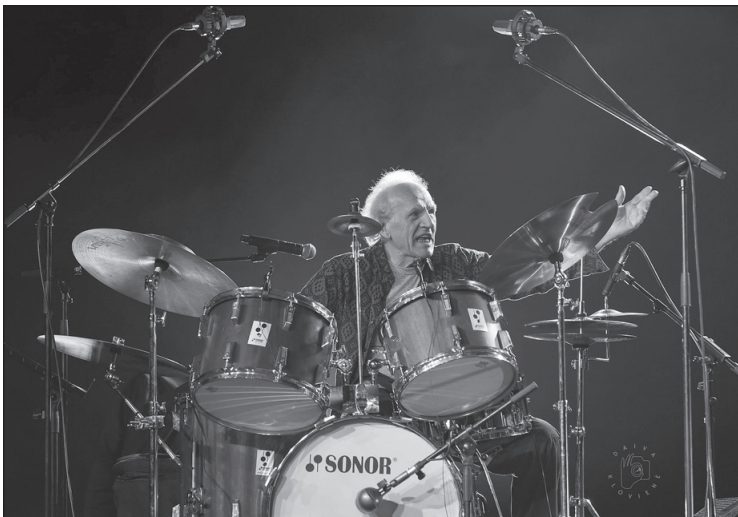
2021 m. pavasaris. Nespėjus išskoti į ikikarantininį traukinį, „Vilnius Mama Jazz“ persikėlė neapibrėžtam laikui, kuris galiausiai susikonsentavo į gegužės 27–29 dienas. Įgyvendinti tarptautinį formatą tuo metu nebuvo jokių galimybių, taigi festivalis parengė nacionalinę programą. Neišvengiamas ir akivaizdus sprendimas atrodė ir keblus, mat 2020 m. spalio mėnesį kitas festivalis – „Vilnius Jazz“ – jau pasitelkė *homemade* koncepciją ir ganėtinai išsamiai išskleidė aktualiausių sostinės džiazos vyksmų panoramą. Ar įmanoma po pusmečio iš tos pačios aplinkos muzikinių reiškinių sukurti visiškai naują pasakojimą?

Antano Gusčio „Vilnius Jazz“ pristatė ir analizavo vietinės improvizacinės scenos procesus, kurstomus artimai su jaunimu bendraujančių iškilių asmenybių. O Judita Bartoševičienė į „Vilnius Mama Jazz“ sceną žvelgė per autoritetų prizmę ir didžiosios scenos programą formavo iš didelių vardų, lygiai taip, kaip sudarydama tarptautines programas. Tad net ir persidengiant kai kuriems stilistiniams aspektams, pasikartojant kai kuriems muzikantams, šie du festivaliai ne supanašėjo, o kaip tik atskleidė labai skirtingus žvilgsnio į tą pačią Vilniaus džiazos sceną kampus.

Šinkarenkos „Jazz 4 N“ – natūralus „Vilnius Mama Jazz“ pasirinkimas nacionalinei rinktinei (Leonidas Šinkarenka yra festivalio šaukinio autorius ir dažnas dalyvis). Siuita, išdėstyta žygio per miesto barus forma, ženklina labai gerą šio kolektyvo išgyvenamą fazę. Tik prisijungus Janui Maksimovičiui kurį laiką girdėjosi, kad į nekomforto zoną atėjęs saksofonininkas stengiasi būti naudingas muzikai, pasitelkdamas savo techniškumą ir gražiai elgdamasis jam suteiktose improvizacijos kišenėse. Tai pasiteisino, tai skambėjo gerai, bet šiuo metu kvarteto tarpusavio sąveika subrendo į visai naują lygmenį – kompozicija yra tokia organiška ir plastiška, jog visai nesijaučia

Vytautas Labutis ir Vladimiras Čekasinas

Vladimiras Tarasovas

D. KLOVIENĖS NUOTRAUKOS

jos saitų: ji patikimai nukreipia Maksimovičių, Vytautą Labutį ir Liną Būdą, bet nevaržo jų temperamento. Kruopščiai išrašytos partijos skamba tarsi išsprūdusios improvizuojant, solinės improvizacijos disciplinuotos tarsi detaliai sumanytos, muzikiniai pasakojimai rutuliojasi su didžiule intriga, vienu įkvėpimu... Jeigu visa tai pavyks išprausti į albumą – Lietuvos džiazos diskografija bus apčiuopiamai praturtėjusi.

Ji jau praturtėjo Liudo Mockūno ir Petro Geniušo „Vers la Flamme“ – XX a. kompozitorių kūrinių interpretacijomis, kurias duetas, regis, ir šiuo metu groja koncertuose. „Vilnius Mama Jazz“ buvo pradinis būsimojo turo taškas, ir jame ši savaimė nepaprastai vertinga ir meistriškai įgyvendinta programa nuskambėjo dar gana atsargiai, artimu albumo medžiagai pavidalu.

Marijus Aleksa ir Paulius Kilbauskis tuo metu tapo tradiciniu „nedžiaz“ aktu, kokių bene kasmet būna „Vilnius Mama Jazz“: kadaise girdėjome ir „Jaga Jazzist“, ir „Comet Is Coming“, ir štai 2021-aisiais – Emma-Jean Thackray... Aš niekada nebuvo girdėjusi nieko panašaus (nes esu *kitos* muzikos muzikologė), bet tas dueto interaktyvumas ir jų muzikinės idėjos, jų plėtojimas ir pateikimas (gilus susižavėjimo atodūsis skirtas šviesų dailininkui) suteikė įtaigią, hipnotizuojančią meninę patirtį, kokių štai anksčiau mano paminėti svečiai iš už jūrų marių suteikę nebuvo.

Petro Vyšniausko, Vytauto Labučio, Eugenijaus Kanevičiaus ir Arkadijaus Gotesmano „Tostas“ buvo nuspėjamai puikus savo kokybe, solinių pasisakymų efektingumu, tarpusavio girdėjimo branda ir sklandžiu sumanymo išpildymu. Bet didžioji festivalio kulminacija nutiko (kaip ir 2019 metais) kalbant Vladimirui Čekasinui ir Vladimirui Tarasovui.

Paprastai festivaliuose tos pačios sudėties ansamblui nesuteikiama scena dukart iš eilės, bet šie Vladimirai, žinoma, verti išimties, ir šiuo metu abu yra tame kūrybiniame tarpsnyje, kai kiekviena gaida svari. „Fantazija pagal vienuolika Nietzsche's strofų“ – ambicingas virtuoziškas kūrinys, o V. Čekasinas tuo metu kaip tik sunegalavo, tad tam, kad pavyktų perteikti muzikines mintis be techninių nuostolių, saksofonininkas pakvietė savo dukterį Anną Čekasiną. Jeigu kas nors stebėtų juos iš šalies, nežinodamas konteksto, galėtų pamanyti, jog tai trio, vadovaujamas Annos Čekasinos – ryški artistė, nuostabiu spalvingu balsu, lengvai, be užčiuopiamos pastangos švarutėliai griežianti smuiku, šokanti ir stebinanti puikia vokiška tartimi, savimi pripildė sceną. Iš tiesų ji buvo savo tėvo balso stiprintuvas, jo tąsa ir idėjos laidininkė, bet autonomiškai, su sava kūrybine valia, žavesiu ir gerai suprantanti idėją (ko taip liūdnei pasigesdavome, kai Čekasinas savo laidininkais paversdavo Vilniaus kolegijos studentus).

Pridėkime dar, jog nuosaikioje savo intimi vitrinos programoje amą atėmė Mindaugo Stumbro kvintetas, naująją triukšmo kryptį pasirinkę „Katarsis4“, kryptingai augantis „Castor Stetson“ ir žvaliai siautėjantis „21st Century Quintet“, – ir aiškėja, kad nepalankiausiomis sąlygomis įvyko vienas geriausių „Vilnius Mama Jazz“ festivalių per jo istoriją.

2021 ruduo. Nevalia atsipalaiduoti, kas bus lapkritį – ir dabar niekas nežino. Tad festivalis persėkė į rugsėjį, tapdamas pirmuoju rudens sezono džiazos festivaliu ir užtikrintai pasinaudodamas susibūrimų ir kelionių laisve. Šįkart programa buvo tarptautinė, nors apie grįžimą prie pilnos apimties kalbėti sunku: nei *jam session*, nei išplėstinių diskusijų ar konferencijos. Tačiau jis vėl tarptautinis, tai – didelis laimėjimas ir dar vienas vadybinio virtuoziškumo apsireiškimas.

Avishai Cohenas, Elchinas Shrinovas ir Roni Kaspi grojo atidarymo koncerte, pateisindami visus lūkesčius, kokių galėjo turėti žmonės, susipažinę su šiuo kolektyvu iš įrašų, ir netgi viršydami juos. Cohenas kompozicijos – kompaktiškos ir subtilios. Nedidelių diapazonų, trumpų besikartojančių frazių melodijos – stebėtinai išraiškingos, lengvai peraugančios į skanias ažūrines improvizacijas. Tokia grakšti, iš nedidelių konstrukcijų suverta Cohenas muzika nelabai skirta atlaikyti tuos ritminius viesulus, kuriuos paskleidė būgnininkė Kaspi, tačiau kontrabosininkas puikiai supranta, jog suteikti erdvės jai atsiskleisti yra dalis jo misijos, o publikai – didelis malonumas susipažinti su virtuoziška jauna muzikante. Tegu jos soliniai pasisakymai ir užgožė visą tą nuosekliai augintą grakščią ir subtilią kompozicinę visumą – juk festivalyje trokštama įvykio, išpūdzio. Jeigu Kaspi grįš į šią sceną su tarptautinio pripažinimo laurų vainiku, Vilniaus publika atmins, kad yra įpyrusi į jį vieną ankstyvųjų šakelių.

Larso Danielssono „Liberetto“ atrodė labai artimas Cohen trio: taip pat vadovaujamas kontrabosininko, beveik tokios pat instrumentinės sudėties (plius gitara), taip pat tvirtai pasikliauja dainingu melodijų eksponavimu ir atlikėjų virtuoziškumu, bet čia panašumai baigiasi. Danielssono melodiniai reljefai – dideli ir įvairūs, ar tai būtų „Pasa-kalija“, ar „Lvovas“, ar „Affretando“ – kompozicijos yra labai turiningos ir vešlios, pilnos intonacinės įvairovės. Jos plėtojamos koncerte kiek kitaip negu albumuose. Pirmiausia, dinaminė skalė – apčiuopiamai platesnė, intensyvesnė, šiek tiek kinta Gregory Privato, Kristerio Jonssono, Magnuso Oströmo ir paties Larso Danielssono improvizacinių solo apimtys. Bet tik šiek tiek, mat Danielssonas turi labai gerą muzikinės

formos pojūtį ir šios programos dizainas yra gerai apgalvotas. Tikiu, jog daugeliui svarbiausiais koncerto momentais tapo maži lyriniai kontrabosininko linktelėjimai Cæcilie Norby: jo solo pagal Joni Mitchello „Both Sides Now“ ir „Liberetto Cantabile“, atliktas bisui.

Likusios programos, kurią sudarė Vladimiro Čekasino trio, Vladimiro Tarasovo kvartetas ir Emma-Jean Thackray, išklaudyti galimybės neturėjau, tiksliau, išmainiau ją į kitą partiją, kuri dar kitaip nušvietė „Vilnius Mama Jazz“ veikimą pasaulio arenoje.

2019 vitrinos eksportas. Kai Vilniuje Šiuolaikinio meno centro sceną jau paliko Vladimiras Čekasinas su Vytautu Labučiu ir Arvydu Joffe, Vokietijoje, Miuncheno klube „Unterfahrt“, prasidėjo lietuviško džiazos dienos, surengtos klubo drauge su Lietuvos kultūros institutu. Dalyvavo „Brave Noises“, Viktorija Gečytė ir „Vibe Tribe“ bei Dmitrijus Golovanovas su soline programa „Heritage“. Meniu buvo siūlomi lietuvių barmeno mamos išvirti cepelinai – malonus akcentas, beje, išskirtinis, mat kitų šalių pristatymų dienos vyksta paprastai be kulinariųjų partijų. Visus tris vakarus visi staliukai buvo užimti, vokiečių publika pasitiko mūsų muzikantus draugiškai, o išlydėdavo entuziastingai, kvietė bisams, vėliau melomanai prieidavo padėkoti, pasikalbėti, įsigyti CD ar išsiaiškinti, kaip susirasti naują atrastą muziką internete. „Unterfahrt“ yra nedidelė (nepandeminėmis sąlygomis joje telpa iki 160 žmonių), bet prestižinė, pasaulinio garso salė. Čia atvyksta muzikantų iš JAV ir visos Europos, groti yra garbė ir malonumas (puikiai įrengta scena, įgarsinimas, vyksta aukštos kokybės tiesioginės transliacijos internetu).

Ką bendro turi šis neabejotinas lietuvių muzikantų pasisėkimas Vokietijoje su „Vilnius Mama Jazz“? Jis yra tiesioginė festivalio organizuojamos vitrinos pasekmė. 2019 m. „Vilnius Mama Jazz“ svečiavosi „Unterfahrt“ atstovė Anna-Marie Schluffelder. Išklausiusi virtinos pasiūlą, ji išsivežė tvirtą ketinimą surengti Lietuvos džiazos dienas Miunchene, ir nors karantinų seka atidėjo šiuos planus, štai jie buvo įgyvendinti – ne po festivalio vėliava, bet festivalis tapo ta susitikimo erdve ir pirminiu impulsu, iš kurio gimė kažkas gražaus.

Tai yra tik vienas apčiuopiamas inicijuojamo tarptautinio bendravimo tąsos ir festivalio „žaidimų aikštelės“ plėtros rezultatas. 2021-ieji dar nesibaigė. Niekas nesuteikė garantijų, kad 2022-ieji bus paprastesni. Bet tai, kaip „Vilnius Mama Jazz“ per šiuos metus suimprovizavo dvi puikias serijas ir kaip gardžiai prisirpo vienas iš 2019 m. vitrinos vaisių, siunčia aiškią žinią, jog džiazas gyvuoja ir klesti, kad ir kas nutiktų.

Ko kauniečiams pavydėtų Mickas Jaggeris ir Klausas Kinski

Dar kartą apie Nacionalinio Kauno dramos teatro spektaklį „Peras Giuntas“

JULIJUS LOZORAITIS

Baisus dalykas yra senatvinė nostalgia. Stebint Nacionalinio Kauno dramos teatro (NKDT) spektaklio „Peras Giuntas“ premjerą, atmintyje nejučiomis iškilo kita šios Henriko Ibseno pjesės versija, prieš daugiau nei keturis dešimtmečius matyta toje pačioje scenoje. Tai buvo festivalyje „Teatrinis pavasaris“ suvaidintas Estijos dramos teatro (*Eesti Draamateater*, turintis nacionalinio dramos teatro statusą) iš Talino legendinis spektaklis, kurį režisavo estų teatro klasikas režisierius Ago-Endrikas Kerge (1939–2021), o Pero vaidmeniu spindėjo tuomet itin populiarius estų poetas ir aktorius Juhanas Viidingas (1948–1995). Šis tais laikais labai novatoriškas spektaklis ypač stebino išpūdingu konstruktyvistiniu scenovaizdžiu (dailininkė Aime Unt, g. 1941 m.; spalio 5 d. ji minėjo savo 80-metį).

Kodėl dabar čia staiga prisimintas tas senas spektaklis? Nes jau tuomet buvo stiprus jausmas, kad Ibseno pjesė „Peras Giuntas“ Kauno dramos scenoje gyvuoja itin jaukiai, tarsi namuose; kad šios dramos sceninės reinkarnacijos visuomet gražiai sutartų su šio teatrinio pastato *genius loci* – vietos dvasia. Tad dabartinis spektaklio „Peras Giuntas“ atsiradimas Nacionalinio Kauno dramos teatro scenoje suvokiamas kaip labai teisingas ir natūralus teatro repertuarinės politikos žingsnis. Užbėgant už akių džiugu konstatuoti, kad spektaklio kokybė irgi nenuvylė.

Paslaptį, kaip gimė idėja į Kauno dramos teatrą šiam pastatymui pakviesti vengrą Csabą Polgárą (g. 1982), slepia mūsų nacionalinių teatrų, pastaruoju metu tapusių kviestinių režisierių iš Lietuvos ir užsienio pasirodymo aikštelėmis, repertuarinės politikos vingiai. Iš informacinės erdvės susidaro išpūdis, kad Polgáras yra populiarius vengrų aktorius ir neformalių teatrų veikėjas, 2012 m. pats suvaidinęs Perą Giuntą Budapešto Istváno Örkény teatre ir už tai apdovanotas, o 2017 m. jis pastatė šią pjesę nepriklausomame teatre „Káva“ ir už tai pelnė metų geriausio edukacinio spektaklio apdovanojimą.

Tad nenuostabu, kad pirmoji kauniečių spektaklio „Peras Giuntas“ dalis turėjo nemažai charakteringų edukacinio teatro bruožų. Tai ir niekuo neįpareigotas bei neapsunkintas aktorių „apsiėjimas“ su tekstu (klasikinį Ibseno kūrinį drąsiai adaptavo vengrų dramaturgas Árminas Szabó-Székely), ir labiau į korporatyvinę pramogą negu į profesionalų teatrą panaši sceninė

atributika ir vaidyba. Visiškai nenusiristi į „korporatyviškumą“ čia neleido tokių žvaigždžių kaip Eglė Mikulionytė (Osė) dalyvavimas, nuoširdi Dovydo Pabarčiaus (Peras Giuntas) vaidyba, taip pat ir scenografija (kostiumų ir dekoracijų dailininkė Lili Izsák). Scenovaizdyje į viena susiplakę ir sukamas scenos ratas, ir besisukantis paviljonas, kartu tarnaujantis ir kaip vaizdo projekcijų ekranas, ir vaidybos epizodų vaizdo transliacija ant jo išorės iš jo vidaus, ir dirbtinis sniegas, ir gausūs šviesų efektai. Didaktinis šviečiantis užrašas „Visa tai vyksta tavo galvoje“ (anglų kalba) tik stiprino edukacinio teatro išpūdį.

O dominuojantis scenografijos akcentas čia yra senas sudrengtas sportinis automobilis, besisukantis su scenos ratu ir po ją važinėjantis (stumdomas). Vyksmas vyksta ir automobilyje, ir šalia jo, ir ant jo, ir jo bagažinėje. Apskritai senas surūdijęs automobilis teatro scenoje atrodo tarsi senas mėšlinas batas, padėtas ant baltos pokylių stalo staltiesės. Vienintelis pateisinimas tam – jeigu reginio žanras yra roko koncertas arba kas nors panašaus. Taip atsitiko ir čia.

Kauniečių spektaklyje „Peras Giuntas“ vengrų režisierius atliko triuką, dėl kurio antroje dalyje, po pertraukos, spektaklis patyrė visišką metamorfozę ir atsigavimą. Teatro istorijoje būta nemažai atvejų, kai kurį nors pagrindinį vaidmenį iki premjeros repetuoja vienas aktorius, o prieš pat premjerą jį pakeičia kita „žvaigždė“. Čia pirmoje, „siužetinėje“ dalyje jauną Perą Giuntą vaidina Pabarčius, o antrame, „filosofiniame“ veiksmo pagrindinį vaidmenį perima „žvaigždiškasis“ Dainius Svobonas. Kaip tikrame roko koncerte jis, tvirtai suspaudęs kumštį, nepaleidžia ir koncertinio mikrofono stiebo, ir pagrindinės savo aktorinės solo partijos. Šauniai sustyguoti jaunieji dramos teatro aktoriai ir aktorės, suburti scenoje į tikrą roko grupę, užduoda vyksmui pulsuojančią muzikinį ritmą.

Ir tada atsitinka stebuklas, kokių teatre retai pasitaiko. Kokybiškos

gyvos roko muzikos pulsas, visavertis roko skambesys visiems aktoriams, pirmoje dalyje gana neraiškiai besireiškusiems, tarsi atrišo rankas ir atvėrė jų emocinius šliuzus. Jie tapo fantastiškai laisvi, azartiški, džiazuojantys. Lyg tikrame roko koncerte, pirmoji dalis buvo tarsi „apšilimas“, o antroje, į sceną išėjus „žvaigždei“ Svobonui, prasidėjo tikras reginio siausmas, kuris, rodos, pažadino iš lėto visą senąjį teatro pastatą ir sujudino publiką su visais apsnūdusiais kunigais, merais ir ministrais joje.

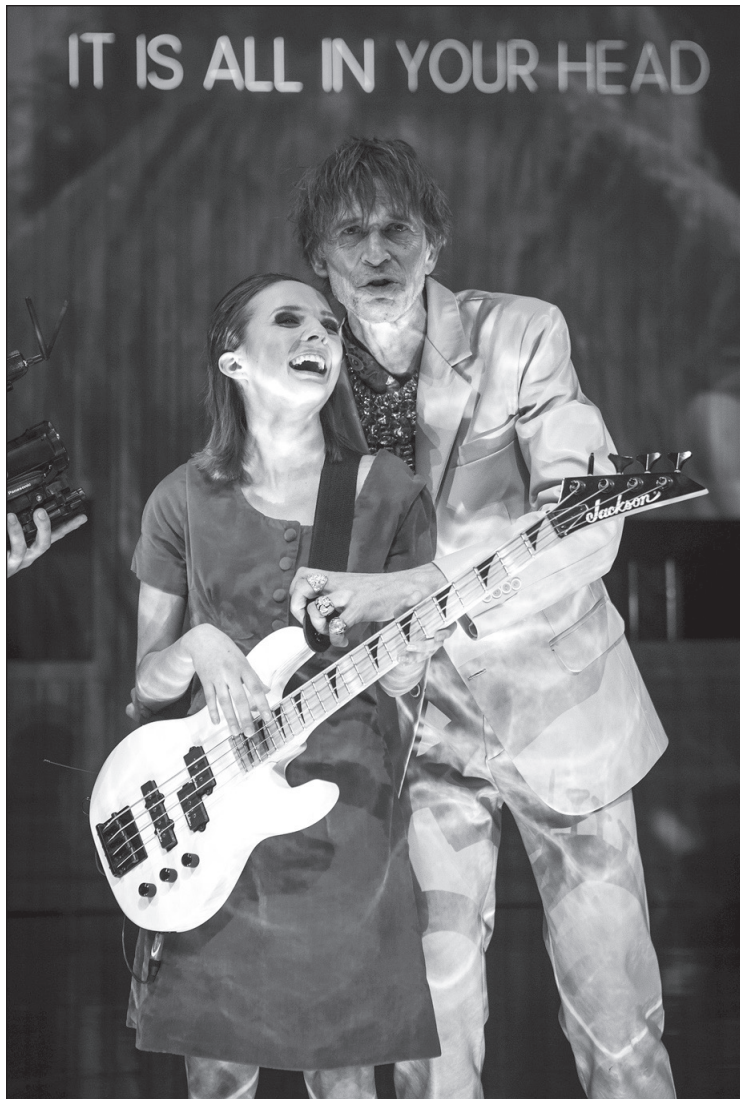
Svobonui artistinio solavimo ir sceninio siautėjimo galėtų pavydėti daugelis pasaulio scenos ir roko žvaigždžių, pradedant Micku Jaggeriu ir baigiant Klausu Kinski. Įstabu tai, kad į visą tą ritminį repa-rečitatyvą puikiai įsikomponavo ir klasikinis Ibseno tekstas, dosniai atmiestas ir dramaturgo aktualizacijomis, ir aktorių improvizacijomis. Aktoriai Kamilė Lebedytė, Martyna Gedvilaitė, Gintautas Bejeris, Kęstutis Povilaitis ir Artūras Sužiedėlis, pagavę tikrą atvirų erdvių bei aikščių teatro tvaiką ir azartą, atliko po kelis vaidmenis, veržliai brėžė savo publicistinių intermedijų trassas per visą žiūrovų salę ir balkoną. Atrodė, nedaug tetrūksta, kad jie su tuo savuoju fontanuojančiu temperamentu išsiveržtų į Laisvės alėją ir Kauno aikštes. Pasirodo, kiek daug temperamento, artistiškumo juose glūdi ir kokį fantastišką pažadinimo efektą turi laiku ir vietoje, o svarbiausia – itin prasmingai pateiktas žanras, rimas ir realizuota saviraiškos aistra.

Visame šiame žanrų, stilių ir kompozicinių vingrybių bobslėjyje, kurį savo spektaklyje surengė režisierius, tiek pirmoje „apšilimo“ dalyje, tiek antrosios dalies smogiamajame „koncerte“, kaip pridera, meistriškai savo liniją nubrėžė Mikulionytė – Osė (Pero Giunto motina). Ji sugebėjo ir pirmoje dalyje susitvarkyti su visomis edukacinio teatro technologijomis, ir estetiškai silpnų nervų žiūrovams sunkiai pakeliamą finalinę sceną sudrengtame automobilyje suvaidinti oriai ir prasmingai.

Eglė Mikulionytė spektaklyje „Peras Giuntas“

D. STANKEVIČIAUS NUOTRAUKOS

Kamilė Lebedytė ir Dainius Svobonas spektaklyje „Peras Giuntas“

Visiškai logiškas jos apsiereišimas ir spektaklio finaliniu, visa apibendrinančiu Sagų Liejikės vaidmeniu. Ir čia vėl iškilo anas prieš keturiasdešimt metų matytas estų spektaklis, kuriame Sagų Liejikė irgi buvo moteris (ją vaidino stilingoji aktorė Anne Paluver). Tai buvo personažas, tarsi *fata morgana* lydėjęs Perą Giuntą per visą spektaklį (t.y. per visą jo gyvenimą), visų jo klystelių įkvėpėjas. Ji vilkėjo keistą fraką, užsegamą vienodai iš priekio ir iš nugaros, dėvėjo žilą karę kirpimo peruką ir ant pakaušio – baltą japoniško stiliaus kaukę, visiškai atkartojančią indiferentišką aktorės veidą. Tai buvo kraupus ir akivaizdus Likimo dviveidiškumo įvaizdis. O dabartiniame kauniečių spektaklyje atpažinti Mikulionytės, atliekančios Sagų Liejikės vaidmenį, praktiškai neįmanoma (tik iš programėlės teksto); ji čia depersonifikuota (sodomazochistinė kaukė) ir demonstruoja aktyvų, agresyvų, demonišką ir moterišką pradą.

Finale dėl Svobono vaidybos „senasis“ Peras Giuntas nebeturi savo agresyviai egocentristinei, ciniskai, kosminei hedonistinei prigimčiai. Tendencingai ir didaktiškai kartojamas smerkiantis šūkis apie „žmogų, kuris nuolat yra patenkintas savimi“, daug siauresnis

ir tiesmukiškesnis negu tai, ką savo personažu įgyvendina ir užkrečiamai transliuoja Svobonas. Jo vaidinamas Peras Giuntas būtent todėl sukelia tokią svaiginančią empatiją, yra toks fantastiškai atpažįstamas ir patrauklus, kad, skirtingai nuo pačios dramos „Peras Giuntas“ finalinio patoso ir jos pastatymo tradicijų, visiškai neketina jo vesti atgailos ir susimenkinimo link.

Ir puikiai, visai nelauktai Solveigos temą pateikusi Lebedytė nė kiek nepakoreguoja šios spektaklio išvados. Pirmoje spektaklio dalyje ji maloniai nusteбіno tuo, kad atrodė labiau kaip maža mergaitė iš pasakos apie Alisą Stebuklų šalyje nei amžinosios nesenstančios meilės temos nešėja (dėkui spektaklio kompozitoriui Tamásui Matkó, kad beveik išvengė populiarių Edvardo Griego melodijų). Taigi, šio spektaklio finale ji tėra dar vienas – šviesusis – mirties angelas, palydėjęs nuoseklų ir monolitinį egocentristą ir hedonistą Perą Giuntą į jo visiškos nebūties erdvę.

Beje, kažkur virtualiose platybėse šmėkštelėjo informacija, kad populiarius vengrų aktorius ir NKDT spektaklio „Peras Giuntas“ režisierius Polgáras neseniai buvo paskelbtas ir gražiausiu Vengrijos vyru... Bet tai, kaip sakoma, jau visai kita istorija.

Kinas laimi

Kornélio Mundruczó „Moters dalys“ festivalyje „Sirenos“

RAMUNĖ BALEVIČIŪTĖ

Vengrų teatro ir kino režisierių Kornélį Mundruczó lietuviams dar 2009-aisiais „atrado“ festivalis „Naujosios dramos akcija“, o jo teatrinio kelio raidą leidžia stebėti „Sirenos“: prieš ketverius metus festivalis buvo atvežęs režisieriaus su savo trupe „Proton“ sukurtą spektaklį „Gyvenimo imitacija“, šiemet pristatė 2018 m. Lenkijos teatre „TR Warszawa“ pastatytą kūrinį „Moters dalys“. O šalia, žinoma, egzistuoja kinas. Mundruczó, kaip kino režisieriaus, karjera – tai nuoseklus ėjimas tarptautinio pripažinimo link. 2000-aisiais jo pirmas vaidybinis filmas „Aš noriu šito ir nieko daugiau“ pelnė keletą nacionalinių apdovanojimų, tarp jų – geriausio vengrų

metų filmo ir geriausio režisieriaus. Vėliau bene visi režisieriaus kūriniai sulaukdavo kino festivalių žiuri dėmesio, o štai 2020 m. pasirodęs filmas „Moters dalys“ („Pieces of a Woman“), kurį prodiusavo Martinus Scorsese, yra nominuotas daugybei apdovanojimų, tarp jų „Oskarui“ už pagrindinį moters vaidmenį, o kai kuriuos jau ir pelnęs.

Nuo pat pradžių ir teatre, ir kine Mundruczó domino žiaurumo ir smurto šiuolaikinėje visuomenėje ištakos. Nevengdamas eksponuoti brutalumo, jis dažnai rinkdavosi alegorines formas, tad jo kūryboje organiškai derėjo natūralizmas ir mitinis naratyvas. Dvilypis Mundruczó išsilavinimas – teatro ir kino srityje – jam neabejotinai duoda dividendų: pats baigęs vaidybą, Mundruczó yra labai atidus aktorių

darbui, o statydamas spektaklius dažniausiai pasitelkia kino mediją, praplėsdamas kūrinio reikšmes ir sustiprindamas jo poveikį. Vis dėlto sakyčiau, kad mąsto jis labiau kaip kino režisierius, o ir į aktorius žiūri ne iš teatro žiūrovų salės perspektyvos, o pro kino kameros objektyvą.

„Moters dalys“ pirma įgavo sceninį, o tik paskui – kino pavidalą. Abiem atvejais su režisieriumi dirbo jo žmona, nuolatinė bendražygė scenaristė Kata Wéber. Spektaklio ir filmo istorijos pagrindas yra tas pats, tačiau akcentai skiriasi ir labiausiai, ko gero, skirtumą lemia orientavimasis į skirtingas auditorijas. Spektaklis kurtas mąstant apie šių dienų Lenkijos žiūrovus (nors pristatytas jis buvo ir pagrindinėje Avinjono festivalio programoje), o filmas – veikiau apie masinę

publiką. Tad spektaklyje daugiau socialinio konteksto ir aktualijų, o filme išgrynintos universalios teisingumo ir individualaus pasirinkimo temos. Pasakojimo centre – jauna moteris, išgyvenanti iš karto po gimdymo mirusios dukrelės netektį ir kovojanti dėl teisės savarankiškai prisiimti atsakomybę už savo sprendimus. Spektaklyje ją, vardu Maja, vaidina Justyna Wasilewska, filme Martą – Vanessa Kirby.

Ir spektaklis, ir filmas prasideda ilga sunkaus gimdymo namie su pribuvėja scena. Filme šią sceną pateisinti lengviau: ji tampa detektyvinės istorijos pagrindu, nes didelę ir svarbią filmo dalį užima teismo procesas. Spektaklyje šią sceną taip pat matome nufilmuotą ir projektuojamą ant scenoje įrengto buto paviljono sienos (scenografė Monika Pormale, vaizdo operatorius Łukaszas Jara). Scenos kūrinyje ji galėtų būti reikšminga personažų charakteriams ir jų tarpusavio santykiams atskleisti, tačiau turint omenyje situacijos išskirtinumą svarbiausios čia tampa aplinkybės ir pats įvykio perteikimas. Paaiškėja tik tiek, kad kūdikį praradę tėvai – eilinė lenkės ir norvego imigranto (Dobromir Dymecki) darbininkų šeima, jų santykiai nepasižymi subtilumu, tačiau gimdymas neabejotinai suartina. Gimusi mergaitė atrodo sveika, bet po kelių akimirkų miršta. Pribuvėjai (Monika Fraczyk) iškeliama byla, o šeima lieka tvarkytis su netekties skausmu. Šiame procese aktyviai dalyvauja moters šeima – Alzheimeriu serganti motina (Magdalena Kuta), nuo vaikystės visad antra besijautusi sesuo (Agnieszka Żulewska) su

savo klounišku ir išgerti mėgstančiu uoliu kataliku vyru (Sebastian Pawlak) ir šeimos draugė teisininkė (Marta Ścisłowicz), pasiryžusi ne tik padėti teismo procese, bet ir įvairiapusiškai palaikyti gedinčios žmonos atstumtą ir problemų dėl narkotikų turintį vyrą.

Lyginant spektaklį ir filmą sudaro dvejopas išpūdis: viena vertus, režisierius tarytum labiau pasitiki teatro žiūrovais, leisdamas sau įterpti grotesko ir juodojo humoro, taip pat kičinių siaubo filmo parafrazų, o filme skrupulingai laikomasi dramos žanro ir nevengiama pasinaudoti komercinio kino triukais. Bet kita vertus, išskyrus keletą epizodų (puiki seserų dialogą vainikavusio šokio su gimnastikos kaspinais scena), į santykių analizę panyrama negiliai, neišvengiant stereotipų ir teatrinųjų klišių. Ypač tai pasakytina apie abiejų vyrų vaizdavimą. O trijų moterų santykiai – seserų ir motinos – prašyte prašosi stambaus plano ir ne tokių teatrališkų išraiškų.

Spektaklyje „Moters dalys“ pernelyg susitelkiama į natūralistinių aplinkos perteikimą ir, galimas daiktas, dėl to visas spektaklis tarytum susmulkėja, subuitiškėja ir neįgyja tokios apibendrinimo jėgos kaip „Gyvenimo imitacijoje“. Galbūt tai vienas iš pandemijos padarinių, apie kuriuos, beje, šiemet ir kvietė diskutuoti „Sirenos“, kad pripratome tikėtis asmeniškiesnio, intymesnio santykio su meno kūrinium. O „Moters dalys“, nors ir inspiiruotos asmeninės patirties, liko tik dar viena socialine kritika atmiešta istorija apie netektį, kaip galimybę viską pradėti iš naujo.

Justyna Wasilewska spektaklyje „Moters dalys“

D. MATVEJEVO NUOTR.

Slėptis čia ar ieškoti kitų?

„Ir tarė dviratininkas“ festivalyje „Sirenos“

GODA DAPŠYTĖ

Ar dažnai vakarais važinėjatės dviračiu? Ar iš viso važinėjatės dviračiu? Labiau parkuose, užmiestyje ar miesto centre? O į teatrą dviračiu teko važiuoti? O ką, jei pedalus mintumėte per visą spektaklį? Taip, kaip pagrindinis jo atlikėjas. Kur važiuotumėte?

Į šį klausimą rugsėjį teko atsakyti ne vienam nusprendusiam apsilankyti, ar, tiksliau, dalyvauti, Vilniaus tarptautiniame teatro festivalyje „Sirenos“ pristatytame kūrybinės grupės „Blast Theory“ iš Didžiosios Britanijos pasirodyme „Ir tarė dviratininkas“.

Mattas Adamsas, Ju Row Farr ir Nickas Tandavanitj – prieš tris dešimtmečius įkurta kūrybinė grupė „Blast Theory“ – dar nuo praėjusio amžiaus pabaigos pasitelkdami

mobiliąsias technologijas kuria įtraukias patirtis, trindami liniją tarp realaus ir virtualaus pasaulių. Jie išbandė lobių paieškas mieste, įvairiausias virtualios realybės simuliacijas ir net (savanorišką) pagrobimą, kaip meninių patirčių žiūrovams kūrimo būdus. Tad bendrame jų kūrybos kontekste „Ir tarė dviratininkas“ – santykio su žiūrovais-dalyviais požiūriu gan nuosaikus darbas, sukurtas bendradarbiaujant su Notingamo universiteto mišrios realybės laboratorija, „Sony Net Services“ ir „Fraunhofer“ institutu, kaip Europos mokslinių tyrimų projekto IPERG (*Integrated Project on Pervasive Gaming*) dalis. Du pagrindiniai jo elementai – mobilusis telefonas su specialiai sukurta programėle ir dviratis. Kiekvienas, panoręs tapti šio pasirodymo dviratininku, sėda ant dviračio su pritaisytu mobiliuoju, gauna šalmą,

liemenę, ausines instrukcijoms sekti ir gali leistis į maždaug valandos trukmės kelionę savo paties sugalvotu maršrutu.

Riedant Vilniaus senamiesčio šaligatviu ausinėse pasigirsta ramus, aksominis aktorės Airidos Gintautaitės balsas. Ji pasakoja apie šios kelionės, ar žaidimo (kaip kam labiau tinka), taisykles, užduoda netikėčiausius atvirus klausimus ir siūlo (gal net gundo) pasidalinti mintimis, atsiminimais, įžvalgomis ir išpažintimis. Ar papasakotumėte apie labiausiai pašėlusį vakarėlį savo gyvenime? O apie nusiramimo būdus? Apie savo tėvą? Kokia vieta mieste jam patiktų? Ar sektumėte nepažįstamuosius dviračiu gatvė tam, kad sugalvotumėte jo ar jos istoriją? Ar pažadėtumėte ką nors?

Nuo atsakymų į šiuos ir kelis kitus klausimus priklauso jūsų ir kitų dviratininkų patirtis, jos gylis

„Ir tarė dviratininkas“

D. PUTINO NUOTR.

ar paviršutiniškumas. Mat būtent iš pateikiamų klausimų ir jūsų pasirinkimo, ar „Slėptis čia“, t.y. rasti nuošalesnę vietelę savo atsakymui įrašyti, ar „Ieškoti kitų“, t.y. išklaustyti jų atsakymus, jau įrašytus kažkur netoliese, ir susideda „Ir tarė dviratininkas“ kelionė. Pasakojimų konstravimas nėra būdingas „Blast Theory“ darbams, tad kurdami „Ir tarė dviratininkas“ jie net nemėgina kurti aiškesnio naratyvo ar dėlioti dramaturginės konstrukcijos. Todėl nuo pasirinkimo, ar pasakoti atvirai ir nuoširdžiai, ar kurti pasakojimus,

priklauso, kiek atvirumo teks patirti dviratininkui. Nuo to, kaip dažnai liekate su savimi ir savo mintimis, gali priklausyti, kiek ši patirtis bus neįprasta. Nuo to, kiek klausysitės kitų pasakojimų, priklausys, kiek truks kelionė (kuo daugiau klausysitės, tuo mažiau klausimų sulauksite patys) ir kiek kitų (ne)nuoširdumo patirsite. Tik ar įmanomas nuoširdumas žinant, kad tave greičiausiai kas nors pažins? Kiek atsiduosite žaidimui, žinodami, kad

NUKELTA Į 7 PSL.

Trys bandymai perbristi upę vardu Lietuva

Árpádo Schillingo spektaklis „Įstrigę“

INGRIDA RAGELSKIENĖ

Rugsėį postkarantininiu pūliniu pratrūkęs teatrinis sezonas vis pažeria malonių staigmenų. Tereikia tiesiog ryžtis pagaliau išvažiuoti iš Vilniaus. Ir jei ne iki Klaipėdos, Šiaulių, tai bent iki Trakų kultūros rūmų. Sako, jau visai greitai 1984 m. architekto Alfredo Paulausko projektuotas išraiškingų stogo linijų bei silueto pastatas atgims ištiktas ilgai lauktos rekonstrukcijos. Gal todėl žiūrėti spektaklį ispūdingų mastelių, erdvioje ir, regis, jau senokai šiuolaikinio žiūrovo reikmėms pritaikytoje kultūros rūmų salėje man reiškė ir savotišką atsisveikinimą su šią monumentalią tarybinės praities liekaną sergėjusia *genius loci*.

Išties rugsėjo 25 d. įvykusi Klaipėdos jaunimo teatro spektaklio „Įstrigę“ peržiūra Vilniaus tarptautinio teatro festivalio „Sirenos“ lietuviškoje programoje tapo vienu maloniausių keturių valandų meninių įkalinimų per pastaruosius trisdešimt metų. Dar šių metų kovo mėnesį įvykusi spektaklio premjera pasimatavo net keletą pavadinimų – „Nowhere“ arba #NOWHERE iki šiol galima išvysti spektaklio pristatymuose lietuvių ir anglų kalbomis. Visiškai priimtinas pavadinimas galėtų būti ir žodis „Įkalinti“, kaip vienas taikliausių apibūdinimų pirminės bendros emocinės būsenos, suvienijančios tiek žiūrinčius, tiek vaidinančius – kartu dalyvaujančius šiame didelį vidinį intensyvumą bei kaitą vis dar išgyvenančiame scenos kūrinyje.

Spektaklio režisierius Árpádas Schillingas bent kelias labai ilgas minutes priverčia žiūrovus išbūti aklinoje tamsoje. Pati spektaklio pradžia tampa savotišku išbandymu: arba pašoksi, čiupęs į saują visą puokštę per karantiną užgyventų asmeninių psichofizinių traumų, ir panikos genamas pasišalinsi iš „nesaugios“ aplinkos, arba leisi įsijungti instinktams, padedančiams matyti tamsoje menkiausią šviesos šaltinį, šešėlius ir girdėti tolimiausius garsus, leidžiančius

patikėti, kad štai dabar tampame jaunuoliškai begalviško nuotykiu bendrininkais. Tai, kad nuotykis labai greitai kūliais persiverčia į nevykusį pokštą, šis į nusikaltimą, o tada netikėtai į socialinį tyrimą, graikišką tragediją, Linksmųjų ir išradingųjų klubo pasirodymą, išlikimo dramą, šeimos melodramą, dokumentinio teatro studiją ir pakeliui pasimatuoja dar tuziną teatrinų žanrų bei vaidybinių stilių, liudija, kad mes pasiilgome gero, tikslaus ritmo šiuolaikiniame teatre, padedančio išgyventi ir susitaikyti visų pirma su dabartimi. Net jei vėl matome teatre prikeliamą mūsų komplikuotų pastarųjų dešimtmečių bandymų būti kartu, išgyventi, išlikti kaip tautai, kaip visuomenei gėdingų ir dažniausiai apgailėtinių, žlugusių, amoralių mėginimų kaleidoskopą.

Pamenu 2005 metus, kai Schillingo asmenybė lyg meteoras švytelėjo lietuviško teatro realybėje, žiūrovams padovanodamas supurtančias patirtis savo dviejuose spektakliuose „Žuvėdra“ ir „Juoda šalis“. Abu parodyti tų metų „Sirenų“ tarptautinėje programoje. Tų metų festivalio tema buvo socialinis teatras, ir tokį aukščiausios prabos teatrą kuriantys menininkai, savotiški mūsų laiko, visuomenės kaitos seismologai susirinko Vilniuje. Per dešimt metų iki 2015 m. atsitikusio pirmo pastatymo „Didis blogis“ Lietuvos nacionaliniame dramos teatre Schillingas išgyveno tikrus likimo kalnelius, kai teko patirti išbandymus šlove ir susipriešinimu, atstūmimu gimtojoje Vengrijoje ir savo vietos paieškoms Europos kultūriniame žemėlapyje. Menininkas liko stebėtinai ištikimas savo meninėms vertybėms ir filosofijai. „Teatras visada tarnavo žmonijai. Šimtmečiais tai buvo būdas kritikuoti nusistovėjusią tvarką. Teatras kritiškai vertina žmonių funkcionavimo būdus, jų įpročius, įvairias keistenybes ir tarpusavio santykius. Jame kritiškai vertinama valdžia, autoritetas, neišmanymas ir antihumanizmas. Teatras be giluminės priežasties nėra labai įdomus. Žinoma, teatras

E. SABALIAUSKAITĖS NUOTR.

Paulius Pinigis spektaklyje „Įstrigę“

taip pat gali tapti propagandos priemone, bet tai nėra labai įdomu, netgi depresyvu, ir tai slegia. Tačiau kas nusprendžia, kur skirtumas tarp gero tikslo ir propagandos? Man atrodo, kad dvasinė tamsa ir barbariškumas tapo labai madingi. Apie tai turime kalbėti. Teatras neabejotinai yra politinis veiksmas, nors kartais to nesuvokiame. Mane domina šiandienos įvykiai ir socialiniai judėjimai, jie įkvepia mane kurti ir režisuoti, tai tiesa.“

Tai citata iš 2018 m. Schillingo interviu prancūzų žiniasklaidai. Užsienio spauda režisierių vadina naujuoju disidentu, politinio teatro žvaigžde ir su pasimėgavimu išklauso jo aštrią kritiką dabartinės Vengrijos valdančiųjų atžvilgiu. Menininkas visada pasiruošęs išdėstyti savo pilietinę poziciją. O štai Lietuvoje, sukūręs jau trečią spektaklį, jis vis dar pozicionuojamas kaip grynasis kūrėjas, filosofas, paslėptas už jo spektaklius pristatančių poetiškai lyriškų, saugiai abstrakčių frazių. Gal labiausiai tai taikytina jo 2018 m. Jaunimo teatre sukurto spektaklio „Autonomija“ viešiniui. Trijų šio teatro maištininko

sukurtų lietuviškų spektaklių kontekste tampa akivaizdu – Lietuvoje per šiuos dešimtmečius taip ir negimė politinis teatras, visa kultūrinė erdvė iš esmės yra depolitizuota, o socialinis teatras, deja, gimė ir paskeno maudomas vonelėje tais pačiais saulėtais 2005 metais. Šiuo metu teatrui tenka galvoti apie išlikimą, išgyvenimą bet kokiomis aplinkybėmis, todėl tiek viešajame, tiek meniniame diskurse vyrauja šleikščiausia Ezopo kalbos atmaina – saugus kalbėjimas meninėmis potekstėmis. Ne paslaptis, pirmi šią meninę raišką meistriškai įvaldė politiška korektiški, po saugia ribinio futurizmo estetika pasislėpę, įsibauginę ir iš esmės pasidavę, valdžios šešėlyje tarpstantys šiuolaikinio lietuviško teatro kūrėjai. Schillingo lietuviški spektakliai rezonuoja su „meistryminių“, oficioziniu Lietuvos teatro repertuaru, o čia dar numatytos „Įstrigusių“ gastrolės po vos dvėsuojančius Lietuvos provincijos kultūros „rūmus“...

Šiuo metu rastume daugiau nei 150 po visą šalį išsibarsčiusių kultūros centrų. Net jei neskaičiuotume visų jų filialų, idealiu atveju

daugumoje šių kultūros centrų suvaidinti „Įstrigę“ turėtų sukelti detonuotos bombos efektą. Jei tik Klaipėdos jaunimo teatrui pavyktų regionuose prisikviesti tuos žiūrovus, apie kurių neviltį, praradimus, nusivylimą liudija šis spektaklis. Įsivaizduoju pilnas sales tokių gyvų mirusiųjų: beviltiškumo agonijos ištiktus jaunus žmones, ištisas klases dešimtokų, vienuoliktokų, dvyliktokų, jau pripūtusių ne vieną geltoną-žalią-raudoną balionėlių puokštę, o iš tiesų mintyse skanduojančių apie trispalvį snarglį, jų tėvus – šimtus kartų patyrusius pažeminimą ir panieką iš kiekvieno valdžios nusitvėrusio šunsnukio, pagyvenusius žmones, paliktus gyvus supūti vienvėlyje ir artimo ilgesy. Visi jie petys į petį sėdėtų savo gimtųjų kultūros rūmų salėse, kurioms masiškai gresia atnaujinimai, rekonstrukcijos ir virtimas daugiafunkciais, aplinkai ir bendruomenei draugiškais kultūros centrais. O aktoriaus Valentino Masalskio akys, įdėmus žvilgsnis nuo nušiurusios scenos fiksuotų tuos žmones, siurbtų į save jų nepapaskotas istorijas, likimus, kančią. Tegu taip ir atsitinka.

ATKELTA IŠ 6 PSL.

kiti dar ne kartą klausysis? Šių metų „Sirenų“ šūkis perspėja, kad nepapasakotos istorijos išnyksta, o „Ir tarė dviratininkas“ pratęsia šią mintį papildydamas ją klausimu: kas nutinka neišgirstoms istorijoms?

Spektaklio aprašymas žadėjo, kad teks važiuoti vienam, vakare, be jokio tikslo, atrandant laisvės tiesiog minti dviratį jausmą. Tačiau ekrane vis iššokantys klausimai, laiko limitas ir nuolatinis pasirinkimas tarp savęs ir kitų priverčia užmiršti miestą, kurio gatvėmis ir šaligatviais rieda dviratis, stabčioti ir trumpinti maršrutą. Ar miestas lygiavertis šios patirties elementas,

ar tik scenografija, leidžianti išslapstyti istorijas tarp bėlaidžio interneto stotelių? Ar Londone (kur buvo sukurta ši patirtis) lengviau atrasti netikėtų posūkių nei Vilniuje? Turėtų būti lengva likti anonimu milijoniniame Londone, tačiau ar įmanomas anonimiškumas Vilniuje?

Dar vienas elementas, į kurį svarbu atsižvelgti kalbant apie „Ir tarė dviratininkas“, – laikas. Pirmą kartą apie šį „Blast Theory“ darbą sužinojau kokiais 2008–2009 metais. Diskusijose apie (ir vėl) prasiplėtusias teatro ribas tuomet teko nemažai išgirsti iš kolegų Didžiojoje Britanijoje. Tada dar tebebuvo nemažai manančiųjų, kad verta ir svarbu apibrėžti, kas yra ir nėra

teatras, žymint aiškias jo ribas, jaunimui kildavo dvejonų, kaip rašyti apie (ne)spektaklius, kai visi įgyti profesiniai įrankiai skirti tradicinio dramos teatro analizei. Tuomet pasiūlymas pasivažinėti dviračiu mieste, kaip viena iš scenos meno formų, atrodė kiek neįtikėtina, viliojo nepažintomis perspektyvomis ir neperžengtomis ribomis. Dabar, po „Rimini Protokoll“ „Remote Vilnius“, po Seiko šokio teatro ekskursijų pajūryje (ir ne tik), po „Operomanijos“ „Glaisto“ ir daugelio kitų meninių patirčių mieste bei teatre „Ir tarė dviratininkas“ atrodytų panašesnis į pramoginį atvirumo žaidimą nei į naują santykį su miestu, savimi ar kitais atveriančią patirtį.

Technologijos mūsų amžiuje tobulėja ir sensta neįtikėtinais tempais. Naujaisi atradimai, dar neseniai kėlę nuostabą, šiandien jau kelia šypsena, pavyzdžiui, kaip „Nokia N800“ „Ir tarė dviratininkas“ videoanonse. Per pastaruosius beveik penkiolika metų nuo šio „Blast Theory“ darbo sukūrimo pasikeitė ne tik mobiliųjų telefonų išmanumas, bet ir mūsų požiūris į viešą atvirumą (visagalės socialinės medijos), į teatrą, vienu į kitus, gal ir į miestą. Tačiau dabar visa tai dar labiau pakeitė pandemija, uždariusi mus namie, galutinai priakinusį prie ekranų ir atskyrusi vienus nuo kitų.

Būtent šiame pandemio pasaulio kontekste „Ir tarė dviratininkas“

suskamba visai kitaip – staiga skaudžiai suaktualėja. Jei įsivaizduojame vienišą dviratininką, riedantį ištuštėjusiomis Vilniaus ar Londono gatvėmis karantino metu, atvirumas technologijoms ir nepažįstamiesiems bei kitų paieškos įgauna naują prasmę, o tie nematomi kiti tampa svarbesni ir artimesni (jau vien dėl bendros patirties). Pastaruoju metu vis dažniau kalbame apie (post)pandeminį teatrą. Gal kai kurios jo formos jau senokai sukurtos?

Tačiau nesvarbu, ar gatvės tuščios, ar vis dar pilnos žmonių, – ką rinktumėtės jūs: slėptis ar ieškoti kitų?

Dovanos iš Jeruzalės

Paroda „Viena tėkmė – dvi srovės“ Vlado Vildžiūno galerijoje

ELITA UŽUOTAITĖ

I skulptorių Aušros Jasiukevičiūtės ir Daumanto Kučo darbų parodą „Viena tėkmė – dvi srovės“ Vlado Vildžiūno galerijoje (Lobio g. 6 A, Vilnius) atkeliavau per besibaigiančio rugsėjo numargintuose lapuose skendintį skulptūrų sodą. Kelionė į Jeruzalę pamatyti unikalią, kelis dešimtmečius (kai kurie darbai kurti ir daugiau nei prieš dvidešimt metų) skaičiuojančią ir į vieną ekspoziciją iš skirtingų kolekcionierių surinktą darbų kolekciją buvo pirmoji. Dairantis galerijos, aplankė *déjà vu* jausmas, tarsi šis sodas būtų nutoles ne dešimt kilometrų nuo centro, bet išniręs čia pat, už nuvilnijusios senamiesčio gatvelės kampo, ir toks savas, pažįstamas lyg senas bičiulis, mojančias saulėto rudens šalikų.

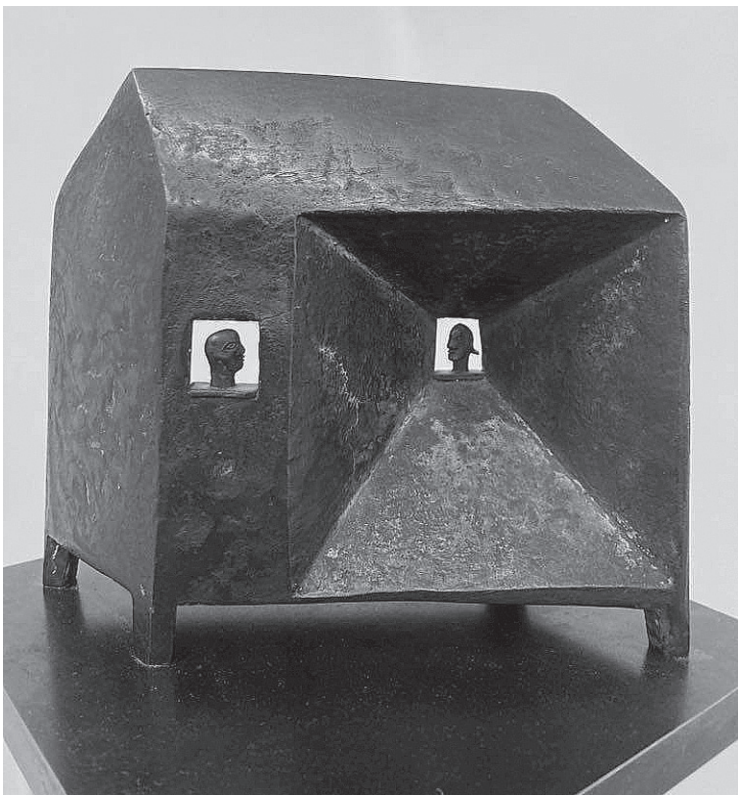
Pagrindinėje galerijos salėje pasitiko besišypsanti skulptorė Jasiukevičiūtė ir praeitais metais pradėtos kurti skulptūrinės instaliacijos „Pokalbiai su Aleksandra Kašuba. Kai protas žvelgia pats į save“ dalis: baltu poliesteriu aptraukta figūra tarsi milžiniškas toteminis žvėris, užimantis didžiąją dalį galerijos pirmajame aukšte, rodos, lėtai besimuistydamas, pakėlęs galvą, žvelgia į antro aukšto balkoną. Šalia jo

stiebiasi medžiaga dar neaptrauktas būsimos instaliacijos plieno karakasas, man kažkodėl primenantis mitologinį paukštį, tiksliau, Deivę Paukštę, matyt, pasivijusią iš parodos „Marijai Gimbutienei – 100“ Lietuvos nacionalinio muziejaus Istorijų namuose. Pagalvojau, kad į instaliacijos mezgamą pokalbį su Aleksandra Kašuba tiktų pasikviesti ir to laikmečio vizioniere laikomą archeologę M. Gimbutienę, kurios taikios visuomenės ir drąsios moters-kūrėjos-deivės idėjos derėtų su Kašubos siekiu novatoriškomis erdvėmis iš tampriųjų audinių atkurti iki Vakarų kultūros istorijos klesėjusią darnią architektūros kryptį bei harmoningo dialogo su gamta paieškomis. Akimis lydint kylančias linijas, instaliacijos autorė užsimena, kad bus ir trečioji dalis, ir aš nekantraudama pradėdau laukti susitikimo su kur nors siaurame senamiesčio kieme atgysiančiomis ir nebylius mūrus prakalbinsiančiomis būtybėmis.

Kylame į galerijos balkoną, kuriame į ekspozicijos pasakojimą „išilieja“ Daumanto Kučo mažųjų skulptūrų iš bronzos kolekcija (keletas jų eksponuojama ir pirmame galerijos aukšte). Vizualiai kontrastingi didžiulėms iš pirmojo aukšto žvelgiančioms instaliacijoms, žaismingus juvelyrinius objektus

primenantys darbai (kai kurie judantys, netgi grojantys) kviečia sustoti ir atidžiau patyrinėti smalsesnei (nebūtinai suaugusiojo) akiai skirtas istorijas. Buvusiems mokytojams ir dėstytojams dedikuotoje parodoje grakščios, tarsi iš sapno nubudusių personažų miniatiūros žaismingai ir kartu poetiškai „prabyla“ apie „dovanos“ žanrą ir jos įvairiapusišką – kaip dovanos įteikimo („Šaulys“, „Katyte“, „Langelis“, „Dviese“, „Vestuvinė dovana“), garbės suteikimo („Vytis virš Vilniaus“, „Einantis“) ar susitaikymo („Vestuvinis arklukas“) – prasmę.

Toliau parodos pasakojimas mįslingai veda laiptais žemyn į rūšį, kur tamsoje, po pavieniais šviestuvais skleidžiasi tikras „lobynas“ – Jasiukevičiūtės mažųjų bronzos objektų-relikvijorių ciklas. Sakralią erdvę primenančioje galerijos Juodojoje salėje ant aukštų stovų eksponuojami darbai tarytum skendi pagarbioje rimtyje. Šios nežemiškus vaisius ir kosminius kūnus primenančios sidabruotos ir auksuotos bronzos dėžutės, inkrustuotos pusbrangiais akmenimis, miniatiūrinėmis nuotraukomis ar mizanscenomis, atsidarančios ir užsiveriančios spustelėjus tik autorei žinomus užraktus, saugo švenčiausias, plačiąja prasme, ir brangiausias, kokiais tik

Daumantas Kučas, „Dviese“. 2014 m.

A. JASIUKEVIČIŪTĖS NUOS.

galima kitam dovanoti, relikvijas – asmenines išpažintis („Viskas viename“, „Relikvijorius gydytojai Bangai Kulikauskaitei“), artimųjų istorijas („Relikvijorius K. Donelaičiui“, „Vaisius“) ir kitus prisiminimus.

Ir pabaigai dar šiek tiek apie dovanas. Viena ypatingesnių, galimybė iš arčiau susipažinti su skulptūra ir jos kūrimo procesais, laukia ir parodos lankytojų. Ekspoziciją lydintis gyvas autorės pasakojimas vakarėjant videoįrašais „perkeliamas“ ant instaliacijos dalies pirmame aukšte, kur rodomi akmens skėlimo, šlifavimo, kėlimo bei skulptūrų liejimo

procesai. Į natūralius gamtos ciklus savo kūryboje nuolat atsigręžiančių skulptorių projekcijoje suliepsnoja ir praėjusių metų Rudens lygiadienio šventei skirtų nendrinų skulptūrų deginimo apeigos, tarsi ant didelio popieriaus lapo sutartinėmis skambantis ir linkėjimais mirgantis padėkos laiškas harmoningo gyvenimo dermės senosios Europos kultūros tradicijose ieškojusioms ir puoselėjusioms lietuvių vizionierėms, Kašubai ir Gimbutienei. Tokios dovanos pasi-taiko ne kiekvieną rudenį. Užsukite.

Paroda veikia iki spalio 15 d.

Slėptuvės transformuotose paузėse

„JCDecaux“ premijos 2021 m. paroda „Tarpai“

MARIJA MARTINAITYTĖ

„JCDecaux“ premijos paroda šįkart vyksta neįprastoje vietoje – iš Šiuolaikinio meno centro nusikėlė į Žvėryne esančius Kompozitorių namus. Jau antrus metus iš eilės ją kuruojantys Milda Dainovskytė ir Vytenis Burokas sukūrė spalvingą potyrių dėlionę. ŠMC ir „JCDecaux“ nuo 2016 m. jau šestą kartą organizuoja parodą, šiemet atrinkti penkių pradedančių menininkų – Deivido Vytauto Aukščiūno, Maarteno Brijkerio, Eglės Razumaitės, Ievos Kotrynos Ski ir Naglio Kristijono Zakaro – darbai.

Naglis Kristijonas Zakaras savo kūrinyje „Fajetonas“ pasitelkia mitus, kai kalba apie galios pozicijų persvaras, kurios susikuria ar yra sukuriamos įvairių ir žemės ribas peržengiančių reiškinių. Šį kūrinių gal kiek sunkiau perprasti be pateiktos anotacijos, kuri, palyginti su kitais darbais aprašančiais tekstais, yra ir pati ilgiausia – šalia esantis tekstas suteikia daugiau informacijos nei pats kūriny. Bet gal norima sužadinti nepažintų informacijos (ir erdvių) atradimo troškimą?

Kitos parodoje eksponuojamos menininkės Eglės Razumaitės

darbai atkreipia dėmesį jau į nebe atrandamas, o pamirštas ir sugriautas vietas – objektus ir architektūros paminklus, kuriuos apleidžia ar kurių neatranda paveldosauga ir kultūros vertybių registrai. Savo trumpame traizame filme ji lyg pati tam tikra prasme tampa paveldosaugininke, bent vaizdo kamera užfiksuojančia ir dokumentuojančia nykstančius (o gal jau išnykusius?) objektus. Galiausiai fotografijomis, perkeltomis ant užuolaidų, atstatomi architektūros paminklai, kurie uždegia pro Kompozitorių namų langus įprastai matomus daugiabučius.

Smegduobės ne kaip nelaimingą gamtos išdaigą ar katastrofiškai atsiradusią deformaciją, bet kaip nematytas ertmės atveriantį portalą vaizduoja Ieva Kotryna Ski. Galbūt autorę sužavėjo jos senelio geologiniai tyrimai, o galbūt jie tik pastūmėjo į smegduobes pažvelgti neįprastu kampu ir pačiai susižavėti... Tačiau Ievos Kotrynos Ski filmas „Smegduobė“ užhipnotizuoja žiūrovą ir leidžia bent vizualiai keliauti nematytais keliais, atveriančiais neregėtus ir, atrodo, nežemiškus takus. Kartu smegduobės tampa ne tik naujus kelius atveriančiais vartais, bet ir tarsi reaktyviais simboliais,

Deivido Vytauto Aukščiūno instaliacijos „tight grip, it makes me feel safe“ fragmentas

M. SAVIČIŪTĖS NUOTR.

išdygstančiais (ar prasmengančiais) kaip atsakas įvairiems reiškiniams. „Smegduobė“ sukuria netikėtai įtraukiančią žiūrėjimo patirtį ir poreikį viltingai grožėtis nepatogiais pokyčiais ir iš jų gimstančiais atradimais.

Nyderlanduose gimusio, bet Lietuvoje kuriančio Maarteno Brijkerio garso instaliacija „I Hear You, You Hear Me“ („Aš girdžiu tave, tu girdi mane“) ne tik funkcionuoja kaip atskiras kūriny, keliantis įvairias asociacijas su išgirstais garsais, bet ir išlieja į kitų eksponuojamų darbų patyrimo erdvę (tai supanašėja su karantino metu ištrintomis ribomis tarp laikų, erdvių ir jausmų, skirtų asmeniškumui ir viešai savi-representacijai). Kaip parodos anotacijoje esantis trumpas tekstas apie

kūrinių primena apie žmonių bendrą egzistenciją kartu bei egzistavimą, paremtą koegzistencija su kitais asmenimis, taip pat ši garsinė instaliacija tarsi iš savo formos (garsas – takus ir prasiskverbiantis į įvairiausias tarpelius) sufleruoja ir apie kuriamą jungtį tarp matomų ir kitų parodos eksponatų, kurių potyrį gal kiek veikia ir pati instaliacija.

Norint pamatyti Deivido Vytauto Aukščiūno vaizdinę instaliaciją „tight grip, it makes me feel safe“ („tvirtas sukibimas, todėl jaučiuosi saugus“) reikia nuklysti iš kelio, išeiti į lauką ir surasti slėptuvę. Bet šias menkas, palyginus su numatytu „atlygiu“, pastangas paieškomis skirti verta. Tamsiame rūsyje pagaliau išvydus kūrinių, aplinka lyg

liepia nususukti ir nesiaiškinti pasakotojo švelniu balsu šnabždamų žodžių (o gal paslapčių?) ir rodomų vaizdinių... Slėptuvę primenanti erdvė – tarsi suskaldyta ar nusiaubta, už ekrano chaotiškai sumestos kėdės klaidina ir bando meluoti, jog peržiūra jau pasibaigusi: neva kas spėjo autoriaus mintis, suprato, pajuto ir galbūt koku portalu lyg nusikėlė į jo sukurtą erdvę, kurioje daiktų materija nereikalinga, – todėl ir pametė kėdes. Galiausiai išsklaidžius abejones, žvilgsnis apčiuopia geismus, jausmus, ryšius, kurie ir patys dažnai būna priverstinai paslėpti po koku nors šydu ar migla, kadangi kelia grėsmę sustabarėjusioms, sustingusioms normoms ir „tiesoms“. Bandžiau visai neatskleisti savo favoritų, nors iš teksto galbūt juos įmanoma suprasti. Tačiau labiausiai verta savo favoritus išsirinkti apsilankius parodoje, kuri nėra stipriai nutolusi nuo centro. Kompozitorių namai užpildyti ne tik muzikinėmis paузėmis, bet ir vizualiniais tarpais.

Paroda veikia iki spalio 31 d.

Kompozitorių namai
(A. Mickevičiaus g. 29, Vilnius)
Ekspozicija veikia
antradieniais–šeštadieniais 14–20 val.

Menas kaip išpažinties forma

Pokalbis su psichikos sveikatos menų festivalio „Ryšiai“ įkūrėja Karolina Zakarauskaite

EMILIJA VANAGAITĖ

Šiuolaikinio meno lauke galima pastebėti, kaip madinga tapo naudoti psichikos sveikatą kaip prieigą prie žiūrovo. Kartais atrodo, jog šioms šioms šių problemų romantizavimas, estetizavimas pakiša koją nuoširdžiam pokalbiui apie jas, išeičių paieškom. Šį rudenį vykstantis pirmasis Lietuvoje psichikos sveikatos menų festivalis „Ryšiai“ patraukia savo siekiu kalbėti apie šias problemas tiesiogiai, o ne naudoti jas kaip įrankį. Apie tai ir kitus aspektus kalbuosi su jo įkūrėja, organizatore Karolina Zakarauskaite.

Norisi pradėti nuo mane pačią labiausiai intriguojančio aspekto – tavo kelio iki meno. Visgi studijavai neuromokslus. Įdomu, kas patraukė būtent meno link, kokios šių dviejų sričių sąveikos?

Menas jau seniai susipynęs su sveikata – pradedant nuo Šiaurės, Pietų Amerikos, Australijos čiabuvių katarsiško sveikimo praktikų per dainavimą, šokį, piešinius. Einant iki biopolitinio pasipriešinimo AIDS pandemijos laikotarpiu, kai AIDS koalicija kartu su meno kolektyvais reikalavo nacionalinio matomumo ir politinių veiksmų, neatskiriama susiejant meną, aktyvizmą ir visuomenės sveikatą. Baigiant tarpsektorinėmis „Menų receptų“ programomis, numatytomis Šiaurės šalių vyriausybių, kūrybiškos sveikatos magistro programomis geriausiuose pasaulio universitetuose ar vieno iš pirmaujančių menų aukcionų „Christie’s“ partnerystės su Pasaulio sveikatos organizacija (PSO), kur parduodant šiuolaikinio meno kūrinius surinktos lėšos skiriamos psichikos sveikatos gydymui ir prevencijai, įskaitant meno priemones.

Mano veikloje susitinka neuromokslai, visuomenės sveikata ir menai, kaip gynimo, aktyvizmo, žinių kūrimo forma. Studijuodama neuromokslus Škotijoje greta dirbau Edinburgo menų ir dizaino bibliotekoje, ten prisidėjau prie vietos kolektyvų parodų rengimo, savanoriavau menų ir muzikos festivaluose. Edinburgo universitete taip pat veikė neuromokslininkų ir menininkų kolektyvas „Fusion“ – su dėstytojais, neuromokslų profesoriais bei skulptore sukūrėme dalyvaujamąją instaliaciją apie penkis pojūčius. Daug įkvėpimo suteikė ir tokių akademikų, aktyvistų kaip Clive Parkinson tarpdisciplininiai darbai. Apskritai, menų ir sveikatos sektorių sandūra, poveikio tyrimai labai paplitę Jungtinėje Karalystėje. Mokantis tokioje aplinkoje vadinaimosios „dvi kultūros“ – mokslas ir

menas – mano pačios suvokime suartėję. Po truputį supratau, kad mechaninis požiūris į kūną, gyvybę, į jos įvairumus, kuris sunkiai išven-giamas laboratorijoje, nebuvo man tinkamas tyrimo kampas. Taigi turbūt tiesiausias atsakymas būtų, kad būtent neuromokslai, smegenų sudėtingumas ir mįslingumas patraukė link menų. Neuromokslai dažnai tapę ir įkvėpimo šaltiniu mėgėjiškai poezijai.

Kadangi festivalyje vyko ir paroda (programa skelbiama feisbuko paskyroje), kaip, tavo požiūriu, pasisėkė pirmoji kuratorystės patirtis ir kokiū būdu atrinkai kūrinius šiai parodai?

Taip, festivalį pradėjome grupine paroda. O, kad aš būčiau žinojus, ką tai reiškia! Dažnai pasiryžti lipti į kalną dar tiksliai nematydamas jo aukščio ir statumo. Nepaisant daug iššūkių – numatytų ir ne, manau, kad pirmoji kuruota paroda buvo tikrai sėkminga. Iš viso parodoje apsilankė apie pusę tūkstančio lankytojų. Turint omenyje, kad tai yra visiškai naujas įvykis, dar negirdėtas ir nematytas užimtame rugsejo menų kalendoriuje Vilniuje, labai džiaugiuosi. Esu labai dėkinga visoms patikėjusioms, įsileidusioms, kitaip rėmusioms organizacijoms, asmenims ir negailėjusiems laiko draugams.

Tema „Ryšiai“ gimė iš kelių gijų. Visų pirma, psichikos sveikatos srityje žinoma, jog tvirti socialiniai ryšiai yra vienas iš svarbiausių psichikos sveikatą stiprinančių veiksnių. Norėjosi pakalbėti apie tai pandemijos fone – ar ir kaip mes išlaikėme ryšius vieni su kitais ir savimi tuo keistu laiku, kai vienintelis būdas palaikyti ryšį buvo telefonų ir kompiuterių ekranai. Be to, anks-tyvą pavasarį su judesio menininke Grėte Šmitaite inicijavome šokio tyrimą, kur drauge priėjome prie jo ašies – per judesį Grėtė tyrė ryšius namuose, ryšius tarp jauniausios ir vyriausios kartos.

Taigi, dalis eksponuotų menininkų ir jų kūrybos kelio man gerai pažįstami. Pavyzdžiui, su Ieva Keliauskaite-Mališauske tuo pačiu metu studijavome Škotijoje, ji tekstilę, aš – neuromokslus. Ieškojau jungčių tarp laboratorijos ir menų, o jos kūryboje pradėjo rasti išgyvenamos depresijos, nerimo patirtys. Iš skirtingų kampų priartėjom prie to paties taško. Su fotografe Laima Stasiulionyte susipažinome dirbdamos „Saulė ir Jūra (Marina)“ Venecijoje. Tai menininkės, kurioms kūryba tampa „išpažinties“ forma, būdu kalbėti apie savo kelionę, priimti psichikos sveikatos būsenų kaitą. Jelenos Škulis kūryba gimsta iš santykio su bendruomene, socialinė įtrauktis yra ir kūrinio

atsiradimo priežastis, ir pasekmė. Darbai, pristatyti parodoje, gimė iš menininkės išitraukimo į asmenų, sveikstančių nuo priklausomybės, bendruomenę. Fotografės Agnės Papievytės projektą „Paleisti“ norėjosi parodyti, nes jis sulaukė atgalinio ryšio, lyg atvėrė kažkokį poreikį, vietą dialogui visuomenėje. Mildos Januševičiūtės, Algirdo Jako darbus atradau parodose „Kiti kambariai“ ir „Savipalaikymo grupė“. Šie darbai kalba apie paramos struktūras, alternatyvų rūpestį ir ryšį.

Kaip apskritai gimė idėja psichikos sveikatos menų festivalį įgyvendinti? Lietuviai visgi linkę šia tema garsiai nekalbėti, tai yra tabu. Įdomu, kokia pačios asmeninė paskata.

Tai labai asmeniška. Pati turiu traumuojančių patirčių, kurios susijusios su kūno „kitoniškumu“, įvairovėmis. Mano brolis turi Dauno sindromą, šeimoje, artimoje aplinkoje susidūriau su priklausomybių, kitais psichikos sveikatos sunkumų klausimais, ir psichiatrinų ligoninių koridoriuose ne kartą lankiau artimuosius, draugus. Visuomenėje egzistuojantis „ligoto“ ir sveiko kūnų dualumas, eiblizmas (angl. *ableism* – neigaliųjų diskriminacija, – E. V.) paaštrino tas patirtis. Kai apie tai neįprasta šnekėti, šitos patirtys pasidaro labai sunkios nešioti savyje, ir pačiam bandyti išnarpinti savo ryšį su jomis sudėtinga.

Škotijoje psichikos sveikatos menų festivalis ir panašios iniciatyvos vyksta jau keliolika metų. Eidavau į tas parodas ir kukliai iš kampo žiūrėjau į atvirus žmonių pasakojimus, labai panašius į tuos, kuriuos aš viduj užsklendus. Per parodas, per filmus, performansus susipažinau su panašiomis kitų istorijomis, supratau, kad aš ne viena, kad tokių patirčių būna. Ir menai kaip išeitis, kaip būdas suprasti ir priimti man tapo labai paveikia forma. Taigi, per keletą metų pažinti projektai, dirbtuvės, sutikti žmonės leido meną po truputį patirti ir pažinti kaip tam tikrą palaikymo, aktyvizmo, bendros patirties, atsivėrimo ir išpažinties apie psichikos sveikatos būklių ir būsenų įvairovę būdą. Ir labai džiaugiuosi, jei pavyks tokią patirtį sukurti nors vienam į „Ryšių“ renginius ateinančiam žmogui.

Dėl padėties Lietuvoje, taip, vis dar įprasta apie tai nutylėti ar girdėti kalbant specialistus. Greta to, randasi daug iniciatyvų iš apačios, iš bendruomenių, kuriomis siekiama kurti platformą, saugią erdvę dalintis asmeninėmis patirtimis, gauti ar suteikti emocinę pagalbą, rodyti kelią sveikatos priežiūros srityje. Toks pavyzdys matomas sėkmingai besikuriančioje asociacijoje „Demencija Lietuvoje“.

Karolina Zakarauskaitė

F. RUFINI NUOTR.

Kaip pirmam festivaliui – mas-telis nemažas. Renginiai keliauja per ne vieną instituciją – nuo MO muziejaus iki NDG, aprėpia visas meno rūšis ir išraiškas. Kokiais principais rėmeisi sudarydama, atrinkdama šią gana sodrią festivalio programą? Ir ar nebuvo baisu iškart turėti tokį gana didelį užmojį?

Pagrindinis principas kuriant programą – pojūčių įvairovė. Kai kuriuos labiau paveikia žodis, kitus vaizdas, trečius garsas, ketvirtus lytėjimas. Norėjosi eksperimentuoti, neapsiriboti tik paroda ar tik šokiu, tik filmais. Dėl to galiausiai matoma tokia daugybė formų.

Festivalis rengiamas vadovaujantis ir remiant biopsichosocialinį (nuostata, kad psichikos sveikatą lemia biologiniai, psichologiniai ir socialiniai veiksniai), žmogaus teisėmis grįstą požiūrį į psichikos sveikatą. Kultūrinė programa kuriami remiantis moksliniais poveikio ir naudos sveikatai bei gerovei tyrimais. Tvirtai tikim ir skelbiam, kad psichikos sveikata netelpa į sveikatos priežiūros sistemą. Siekiam kurti atvirą, prieinamą, saugią erdvę. Skiriam ypatingą dėmesį festivalio turinio prieinamumui užtikrinti, barjerams mažinti. Didžioji dalis festivalio veiklų vyksta erdvėse su prieiga be laiptelių, turėjome autistiškų vaikų poreikiams pritaikytą spektaklį. Parodoj eksponuojamus darbus buvo galima ne tik pamatyti, bet ir apie joje rodomus darbus išgirsti diskusijoje ar pačiam kurti ar išjudėti dirbtuvėse.

Esu minėjusi, kad atrodo, jog visa tai jautėsi lyg jau tuoj užsivesiantis variklis, tereikėjo tik raktą pasukti. Su tokiu įstaigų, organizacijų, specialistų tikėjimu ir įsitraukimu tas užmojis buvo nors ir labai didelis, kaip pirmiems metams, bet įveikiamas.

Būtų įdomu, jeigu pasidalintum ir savo kritišku žvilgsniu į tai, kaip apskritai mene psichikos sveikata yra

reprezentuojama, ar kartais nepakiša kojos tai, kad kūryba tartum romantizuoja šias rimtas temas?

Psichikos sveikatos klausimai, sunkumai, sutrikimai ir diagnozės mene vaizduojamos labai įvairiai. Yra kūrinių, kuriuose tai tampa įkvėpimo šaltiniu, kur į tai žiūrima iš vertinimo perspektyvos. Diskusijose tarp menininkų, kūrėjų taip pat išryškėja įvairūs požiūriai.

Nacionalinėje dailės galerijoje organizuotoje konferencijoje viešėjusi istorijų pasakotoja (angl. *storyteller*), kino režisierė Susan Florries autobiografiniame pasakojime pamini alinančią, sunkią psichozės patirtį, bet kalbą baigia žodžiais „tai buvo įkvėpianti, užburianti, nuostabi kelionė“. Su autore šnektelėjome apie tą slidžią ir mažą ribą – kaip kelerių savo gyvenimo metų nematyti tik juodomis spalvomis, kaip perteikti būsenos dualumą, ir kaip tuo pačiu metu per daug to neromantizuoti.

Iš organizavimo, kuravimo pusės man atrodo svarbu, kad parinktas meno kūrinys neromantizuotų psichikos sveikatos sunkumų. Norisi, kad kūrinyje būtų siūlomas kelias, įveikos, priėmimo momentas. Pavyzdžiui, nors filmas „Akmenys mano kišenėse“ ir nepatogus, paties jo kūrimas, pokalbiai su artimaisiais menininkei tampa atspirties, išeities tašku, būdu suprasti ir paaiškinti pačiai sau, kodėl ji šandien jaučiasi taip, kaip jaučiasi.

Siekiu, kad paskutinė ir svarbiausia programoje transliuojama žinutė būtų tokia: nesvarbu, kaip sunku, kaip jautiesi šiandien, tu esi vertas pagarbos, rūpesčio ir ryšio, o aplink yra vilties, pagalbos, išeičių ir būdų padėti sau ir kitam. Na, o ar tai pavyks, jau priklauso ir nuo auditorijų nusiteikimo, ir nuo tęstinumo, kuraim tikrai esame nusiteikę.

FESTIVALĮ FINANSUOJA
LIETUVOS KULTŪROS TARYBA

Festivalis vyksta iki spalio 10 d.

Simo istorija yra unikali

Giedrė Žickytė apie „Šuolį“

Apkeliavęs per 40 tarptautinių festivalių įvairiuose žemynuose, pelnęs apdovanojimų ir publikos dėmesį, dokumentinis filmas „Šuolis“ pasiekė ir Lietuvos kino teatrų ekranus. Režisierės Giedrės Žickytės filmas pasakoja sovietų laivo radisto Simo Kudirkos istoriją. 1970 m. jis peršoko į JAV pakrančių apsaugos laivą, prašydamas politinio prieglobsčio, bet buvo grąžintas atgal. Tai sukėlė didelį politinį rezonansą, visuomenės protestus. Su režisiere Žickyte kalbamės apie ilgai trukusį šio filmo kūrimo procesą bei kitus jos projektus.

Filmo „Šuolis“ įvykiai nutiko beveik prieš penkiasdešimt metų. Kuo Simo Kudirkos istorija įdomi šiandien? Juk istoriniai įvykiai paprastai prisimenami norint pakalbėti apie tai, kas aktualu dabar.

Kai kalbama apie kiną, nemėgstu žodžio aktualu. Man atrodo, kad kinas turi kalbėti apie amžinus dalykus, aktualijas paliekant TV laidoms. Ieškodama filmams tarptautinio finansavimo susiduriu su tokia tarsi diskriminacija istorijų, kurių veiksmas vyksta praeityje, atžvilgiu. Bet man atrodo, kad savo filmais bandau pakeisti šį požiūrį. Jei istorija įvyko prieš penkiasdešimt metų, tai nereiškia, kad ji negali rezonuoti ir jaudinti šiandien. Net nuostabu, kaip atsikartoja istorijos spiralė, ir filmas prabyla apie dabartį. Taip atsitiko ir su „Šuoliu“, ypač šių dienų migrantų krizės ir politinių žaidimų kontekste.

Simo istorija apskritai yra universalios žmogaus laisvės, jos siekio, geresnio gyvenimo paieškų istorija. Net ir tas paprastas jo noras pamatyti palmes ar išgyti magnetofoną „Grundig“ gali skambėti komiškai, bet tai irgi gyvenimas, natūralus laisvės siekis.

Kiekvienas filmas, nesvarbu apie ką pasakotų, turi kilti iš tavęs pačios. Šis filmas labai asmeniškias. Susitapatinau su Simo istorija keliais aspektais. Visų pirma tai mūsų šalies okupacija, gyvenimas absurdiškoje sovietinėje realybėje, šeimos istorija, nes vieni mano seneliai bėgo, kiti buvo ištremti. Todėl laisvės klausimas man labai artimas. Jis mane formavo. Esu *perestroikos* vaikas. Man buvo aštuoneri, kai prasidėjo pirmieji Sąjūdžio mitingai, ir, rodos, nė vieno su tėvais nepraleidom. Man tada atrodė, kad gyvenimas toks ir yra – ėjimas į mitingus kaip į šventę. Ir tas saldis žodis „laisvė“, regis, visam gyvenimui jaujo į mane. Tik dabar pradėdau suvokti, kad laisvės tema mano filmuose kartojasi.

Gal tie giliai įstrigę giedri vaikiški įspūdžiai ir lemia filmų

Kadras iš filmo „Šuolis“

žaismingą, lengvą intonaciją, dar su nuotykių prieskoniu, nors kalbama ne apie tokius jau smagius dalykus?

Kartais noriu rimtai padaryti, bet man vis tiek iki galo nepavyksta ir nepavyks. Iš to kyla antrasis momentas, kodėl man artima Simo istorija. Joje randu ir save – vaiką, todėl gerai suprantu jo norus. Prisimenu amerikietišką kramtomąją gumą, kurios skonis buvo visai kitoks nei sovietinio „Paršiuko Čiuکو“, iš kurio negalima išpūsti burbulų. Atsimenu, kai pirmą kartą gavau skardinę „Fantos“, buvau gal septynerių. Sužavėjo ne tik skonis, bet ir vaizdas. Skonis greit dingo, ir ką daryt? Persipyliau į tą skardinę sovietinį limonadą, ir į kiemą – žiūrėkit, aš su „Fanta“! Žinoma, dabar juokiuosi iš savęs. Bet Simo siekyje pamatyti palmes ir nusipirkti „Grundig“ taip pat slėpėjo laisvės troškimas. Ir ta Amerika atrodė tokia, kad jau ten tai gyvenimas – tos šviesos, bananai, kurių galėjai kiekvieną dieną nusipirkti, o ne kaip čia stovėti ilgiausioje eilėje...

Todėl man tiek daug visko telpa Simo istorijoje. Paprasto žmogaus likimas didžiųjų įvykių fone. Juk ir viena, ir kita didžioji valstybė juo pasinaudojo. Tai taip pat universalu. Matome, kaip politikai žaidė savus žaidimus, bet kartu ir kiek paprastų žmonių absoliučiai idealistiškai siekė išgelbėti Simą. Tai truko daug metų, reikalavo laiko, pastangų. Man tai taip gražu ir be galo aktualu. Ką tie žmonės padarė dėl Simo – stebuklas. Medijos suko Simo istoriją, kaip joms buvo naudinga. Tik dėl žmonių neabejingumo istorija apie incidentą laive

iškilo į dienos šviesą ir JAV turėjo pripažinti savo klaidą.

Nenorėjo gadinti žvejybinių derybų tarp JAV ir Sovietų Sąjungos...

Gal ir taip. O gal – tai irgi aktu – tiesiog patinęjo... Kaip sako amerikiečių laivo kapitonas: „Buvo popietė, po keturių penkiolika. Tai pats blogiausias laikas prašytis politinio prieglobsčio.“ Visi skubamo, stovi įstrigę kamščiuose... Apskritai buvo Padėkos dienos išvakarės. Visi galvojo apie kalakutus, savo šeimą, gimines, kaip ir kur švęs. Aišku, kad paprasčiau grąžinti bėglį namo nei spręsti tą situaciją. Tyrinėjau daug medžiagos. Viskas keliavo iš kabineto į kabinetą. Pagrindinis admirolas, kuris davė įsakymą, tada sirgo, buvo namie. Jam paskambino, jis nelabai telefonu suprato, kas vyksta. Nesigilino. Nesigilinimas ir biurokratinė painiava nulėmė Simo likimą. Kažkas iš vieno kabineto skambino, o kitame nepakėlė ragelio, kažkokios žinios neperdavė laiku ir t.t. Kai po šio įvykio vyko tyrimas, buvo nustatyta, kas nepakėlė ragelio, kas neperdavė raštelių, kas patinęjo, kas skubėjo namo, kas neįsigilino. Bet tai ne tik Simo, bet ir filmo istorija.

Kurdama filmą daug laiko praleidau archyvuose. Pavyzdžiui, kažkokiam Masačusetso laikraštyje perskaičiau, kad tokiais ir tokiais metais Simas lankėsi viename miestelyje ir meras įteikė to miestelio raktą. Matau nuotraukoje prie straipsnio, kad Simą filmuoja televizija. Kaip filme „Fotopadidinimas“ ją išdidinu, žiūriu, koks tos televizijos pavadinimas, susisiekiu,

ieškodama jos archyvuose to reportažo. Skambinu ir atsiliepia kokia nors Ana: „Nieko neturim, seniai filmuota, kino juosta, skaitmeninome tik svarbiausius įvykius...“ Tada po kelių dienų vėl skambinu ir ragelį pakelia nebe Ana, o Marija, dirbanti tą dieną. O ji mažiau tingi, geresnės nuotaikos, geriau išsimiegojusi. Atidžiau paieško ir randa reikalingą medžiagą archyve.

Tokie dalykai gerai parodo žmonių abejingumą, nenorėjimą gilintis ir paprastą tingumą. Filme matome ir neabejingumą tų, kurie tiek daug dirbo dėl Simo, ir abejingumą tų, kurie sprendė jo likimą šuolio dieną. Jo bylą kaip šachmatų figūrėlę stumdė iš vieno kabineto į kitą. „Jis vis dar laive? Jis vis dar negrąžintas?! Kodėl taip užsitęsė? Išmeskite kaip žuvį atgal į jūrą!“ – citatos iš vykusių pokalbių. Biurokratinė sistema, žinoma, yra kiekvienoje šalyje, ir ne visada priimami geriausi sprendimai dėl elementaraus nesusikalbėjimo. Ir dėl istorijos nežinojimo. Kai vyko tyrimas, išaiškėjo, kad davęs pagrindinį įsakymą žmogus nelabai suprato, kas ta Sovietų Sąjunga, nieko nežinojo apie Baltijos šalių okupaciją ir sakė – jie juk ne barbarai, grąžinkite Simą atgal.

Viena man reikšmingiausių filmo temų – žmonių bendrystė. Kas Simo istorijoje taip suvienijo žmones? Juk negalėjo būti tik viena priežastis. Politinių kalinių buvo ir daugiau.

Šiuo požiūriu Simo istorija unikali. Tikrai, ji palietė daug širdžių įvairiais aspektais. Aišku, emigrantai iš Rytų Europos tapatinosi su

Simu. Manau, tai susiję ir su tam tikra nesąmoninga kalte – aš pabėgau, o mano bendrapiliečiai ten kenčia... Kurdama filmą pažinau Amerikos lietuvių gyvenimą. Ir nežinau kitos tokios bendruomenės, kuriai tokia svarbi Lietuva, tauta, papročiai, kaip visa tai išsaugoti. Simas ne tik lietuviams, bet ir kitų okupuotų šalių išeiviams suteikė galimybę pagaliau pranešti apie jų šalies tragediją. Tada pirmą kartą Lietuvos vardas atsirado „New York Times“ pirmuosiuose puslapiuose. Simas jiems buvo ir proga pakalbėti apie Lietuvos ir kitų Baltijos šalių okupaciją. Pats to nežinodamas ir nesitikėdamas, savo šuoliu jis išjudino didelius visuomenės protestus. Prie jų prisijungė amerikiečiai, nes ir juos tai sujaudino. Juk didžioji dalis Amerikos gyventojų yra iš kur nors atvykę. Tai tarsi Amerikos pažadas – ateiškite, priimsime. Simo grąžinimas sukrėtė šalį, nes buvo paminti JAV principai. Todėl kilo didžiulis pasipriešinimas ir pasipiktinimas. Susijungė labai skirtingų žmonių užuojauta Simui. Ir, aišku, pats Simo veiksmas – šuolis, toks desperatiškas šuolis į laisvę – man atrodo, dar labiau sujaudino tuos tūkstančius žmonių.

Kaip kilo sumanymas rekonstruoti tą šuolį filme?

Kuriant filmą tokia mintis kilo labai natūraliai. Kai pradėjome dirbti, turėjau kryptį, bet dokumentiniame kine man didžioji proceso dalis yra pažinimas. Pamažu pažįsti herojų, jo istoriją, būni kartu ir taip po truputį atsiranda

NUKELTA Į 11 PSL.

ATKELTA IŠ 10 PSL.

supratimas, kaip kurti filmą. At-eini be jokių nusistatymų. Turėjau nepaprastą istoriją, bet kaip ją pa-pasakoti? Kai tik sutikau Simą, jis slaugė sunkiai sergančią žmoną. Su-kosi savo name Pilviškiuose. Atsi-menu, pirmą kartą išėjome su juo iki parduotuvės ir galėjome kažką nufilmuoti, tai jau atrodė labai daug. Nebuvo nė kalbos apie jokiį važia-vimą į Ameriką. Pažindama Simą, matydama jo artistišką prigimtį, gy-vybingumą, temperamentą, supra-tau, kad turime šią istoriją išgyventi. Ne papasakoti, o išgyventi. Radau, kad amerikiečių pakrančių apsau-gos laivas „Vigilant“, į kurį peršoko Simas, vis dar plaukioja. Buvo aki-vaizdu, kad žūtbut turime ten pa-tekti. Užsitikrinti galimybę ten fil-muoti truko pusantrų metų.

Įvykius laive rekonstravote. O kaip kilo mintis gyvenimą lageryje papasakoti pieši-niais? Ar filme matome Simo piešinius?

Taip, laivas pavyko, bet į Vladi-miro kalėjimą Rusijoje tikrai nega-lėjome patekti. Taigi susidūriau su iššūkiu, kaip rodyti lagerius, ku-riuose kalėjo Simas. Yra tik kelios nuotraukėlės, ir viskas. Vilniuje KGB muziejuje vyko buvusių ka-linių piešinių paroda. Nuvykome ten su Simu ir išgyvenome per tuos piešinius tai, kas tada vyko. Filme matome jau ne parodos piešinius, o paties Simo, kaip ir ką jis piešė. Kai pirmą kartą nepatekome į laivą, galvojau: Dieve, ką daryti... Tada Bostone, išsinuomotame bu-tuke, kuriame gyvenome, paprašiau Simo piešti. Ir nufilmavome tai kaip atsarginę sceną, jei nepavyktų pa-tekti į laivą. Ten Simas piešia tuos du laivus, kur ir kaip jis šoko, visą savo nuotykiį.

Kaip Simas jautėsi vėl atsidū-ręs tame laive, kaip sekėsi jį filmuoti?

Kaip dabar suprantu, buvau prisigalvojusi visokių papildomų nereikalingų dalykų. Pradiniame scenarijuje buvo minčių filmuoti vaidybinius epizodus, rodyti de-tales, sukurti trilerio jausmą ir kt. Bet greit supratau, kad tai neveikia, neįdomu, dirbtina. Supratau, kad nieko nėra autentiškiau ir įdomiau už realybę. Realybė – pats geriau-sias režisierius ir svarbiausia jai ne-trukdyti. Kai pagaliau patekome į „Vigilant“ laivą, aišku, turėjau iš-ankstines gaires, ką darysime. Juo labiau kad JAV pakrančių apsaugos tarnybai reikėjo pateikti labai kon-kretų scenarijų: kur, kada, kas ir ku-rioje laivo vietoje bus filmuojama. Bet kai jau artėjo vakaras, prasidėjo naktinė scena, Simui tiesiog viskas natūraliai pratrūko. Supratau – da-bar svarbiausia nesikišti. Tiesiog tu-rėjau stabdyti save, kad nesutrukdy-čiau ir leisčiau jam viską išgyventi. Manau, tai jam buvo kaip terapija.

Dokumentiniame kine tikrai reikia daug kantrybės. Svarbiau-sia išlaukti ir nesutrukdyti to, kas

gali įvykti. Todėl filmus kuriu ilgai, vienu metu net kelis. Tokio pobū-džio filmas kaip „Šuolis“ – neviena-lytė medžiaga, kompleksinė istorija, reikia tiek daug pasakyti, tiek daug konteksto suvaldyti – yra nepapras-tai sudėtingas.

Simo istorijoje tiek visko daug, ją galima rutulioti įvai-riausiais aspektais. Kaip at-sirinkote, ką būtent norite papasakoti?

Man buvo įdomus ne Simo asme-ninis gyvenimas, o jis kaip simbolis ir tai, ką jo šuolis padarė visuome-nei, kokio atgarsio sulaukė. Daug įdomių, net svarbių momentų ne-pateko į filmą. Gaila, kad jį kuriant pritrūko medžiagos apie žmones, padėjusius Simo mamai patekti į JAV ambasadą, neradau nei ar-chyvų, nei tiesioginių liudininkų. Tai buvo Sergejus Kovaliovas ir Andrejus Sacharovas, ir ypatingas epizodas su slaptais butais, degina-mais rašteliais ir Kovaliovo areštu. Su montažo režisieriumi Danie-liumi Kokanauskiu daug dirbome, visaip bandėme šitą sceną sumon-tuoti, bet vis dėlto neradome spren-dimo, nes apie tai papasakojo kiti žmonės, tiesiogiai nesusiję. Juo la-biau kad būtų reikėję kurti atskirą kontekstą tarptautinei publikai, kas buvo tie aktyvistai, o tada jau pra-sideda naujas filmas. Įdomi istorija ir apie kanadietį, buvusį oro pajėgų veteraną, kuris bandė užgrobti lėk-tuvą ir reikalauti laisvės Simui, ir apie JAV jūreivius, kurie siuntė Si-mui į lagerį apelsinus ir vilnones kojines. Nuostabūs dalykai, kurie tikrai, maniau, bus filme... Bet yra posakis „Kill your darlings“. Tai reiškia, kad dėl kūrinio vientisumo, dramaturgijos reikia paaukoti net įdomiausius epizodus. Metams bė-gant man vis lengviau tai daryti, nes supratau, kad filmas yra vienas sa-kinys. Ir į tą sakinį gali tilpti tik tam tikri žodžiai.

Mano atradimas po šio filmo – mažiau yra daugiau. Nenorėjau, kad

filmas būtų lyg istorijos pamoka. Vis dėlto jis skirtas tarptautinei auditorijai, todėl reikėjo neprimi-tyviai paaiškinti, kad žiūrovai tie-siog suprastų, kada vyko veiksmas, kas ta Lietuva, kas ją okupavo ir t.t. Nežinau, kiek kartų permontavome, kiek daug tam skyrėme laiko. Prisi-menu, mūsų amerikietis koprodui-seris ir įvairių šalių transliuotojai vis sakė: turi dar tą paaiškinti, dar tą... O aš matau, kad kuo daugiau aiškinu, tuo daugiau turiu aiškinti. Ir tada įvyko svarbus momentas – su montuotoju ėmėme ir išmetėme visus paaiškinimus. Tada mums sako: o dabar viskas aišku! Kuo mažiau aiškini, tuo suprantamiau.

O kokia tema svarbiausia da-bar kuriant naują filmą apie Ireną Veisaitę?

Man gražiausia, kaip ji bendravo su žmonėmis, jos pagarba kitam. To iki šiol iš jos mokausi. Irenos isto-rija labai sudėtinga. Bet vieną da-lyką galiu pasakyti: filme bus švie-sos, net humoro. Aš negaliu be šito, net kalbėdama apie tragiškus, skau-džius dalykus. Ir pati Irena labai vertino šypseną, humoro jausmą. Negalime visą laiką būti rimti. No-riu filme kuo daugiau išsaugoti jos žmogiškos šilumos, tikro gyvenimo.

Manau, kad šis filmas vėl vienaip ar kitaip susijęs su mūsų šalies isto-rija. Pradėjau filmuoti ne todėl, kad ji išgyveno Holokaustą. Irena man labai imponavo, įkvėpė kaip asmenybė, supratau, kad noriu ją užfiksuoti. Ir įvyko toks įdomus dalykas, kad per ją pati pradėjau atrasti lietuvišką Holokausto isto-riją. Žinoma, kažką žinojau, užjau-čiau, bet nebuvau įsigilinsi. O per Ireną, ypač po jos mirties, man ėmė dėliotis, kaip čia vyko Holokaustas, pradėjo vertis tokie dalykai... Dar labiau, kai sužinojau, kad Lietu-voje didžiausias sunaikintų žydų procentas nei bet kurioje kitoje ša-lyje, kur vyko Holokaustas. Ištiko šokas supratęs, kad žydui buvo di-desnė tikimybė išgyventi Aušvice

nei Lietuvoje. Ir per Ireną tai tampa mano asmenine istorija.

Mūsų projektas sulaukė daug pa-laikymo, gavome net „Eurimages“ fondo paramą, nedažnai skiriamą dokumentiniam filmui. Netrukus jau pradėsime montuoti su Koka-nauskiu, kurį laikau visų savo filmų bendraautoriumi. Bet tikrai žinau, kad šitas projektas bus sunkiau-sias. Kai tik pradėjome, buvau pa-sirinkusi stebimuoju būdu filmuoti Ireną, jokių interviu. Tada prasidėjo pandemija ir turėjome stabdyti nu-matytus filmavimus. Turiu labai ne-daug medžiagos, bet gal gerai... Trū-kumas skatina kūrybiškumą. Tačiau tai tokia atsakomybė... Ir taip aukš-tai iškelta kartelė, lyg neturėčiau teis-sės suklysti. Su kiekvienu filmu esu lygiai tokia pat – nežinanti, klau-sianti, klaidžiojanti, bandanti su-prasti, atrasti. Aišku, patirties dau-giau, žinai, kas veikia, kas ne, gali tiksliau formuluoti tam tikras už-duotis. Bet nebūtinai viskas bus taip, kaip sugalvojai.

Vienu metu filmuojate kelis filmus.

Taip, yra dar du projektai. Vie-nas filmuojamas Peterburge. Tai bus pirmas filmas, kurio idėją su-galvojau ne pati. Ją pasiūlė pran-cūzų prodiuserė Christine le Goff. Pamačiusi mano „Meistrą ir Ta-tjaną“ ji mane pakvietė kurti „Mašą“. Tai nepaprasta istorija. Maša Iva-šincova buvo niekam nežinoma gatvės fotografė, kuri 7–9-ajame dešimtmetyje Peterburgo gatvėse fiksavo gyvenimą, nespausdino jo-kių nuotraukų, tik kruopščiai dėjo negatyvus į dėžes. Po jos mirties artimieji rado tą lobį – trisdešimt tūkstančių fotografijų negatyvų archyvą ir Mašos dienoraščius. Tai vieno miesto, vienos moters istorija. Per ją bandau pažinti Peterburgą, tą laikotarpį, tuos žmones, vadina-mąją *šestidesiatnikų* kartą. Taip su-siklostė, kad dabar gyvenu Rusijoje, ir nors tas projektas prasidėjo dar nežinant, kad gyvenimas mane ten

nublokš, tai atrodo simboliška. Bet filmas dar ankstyvos studijos.

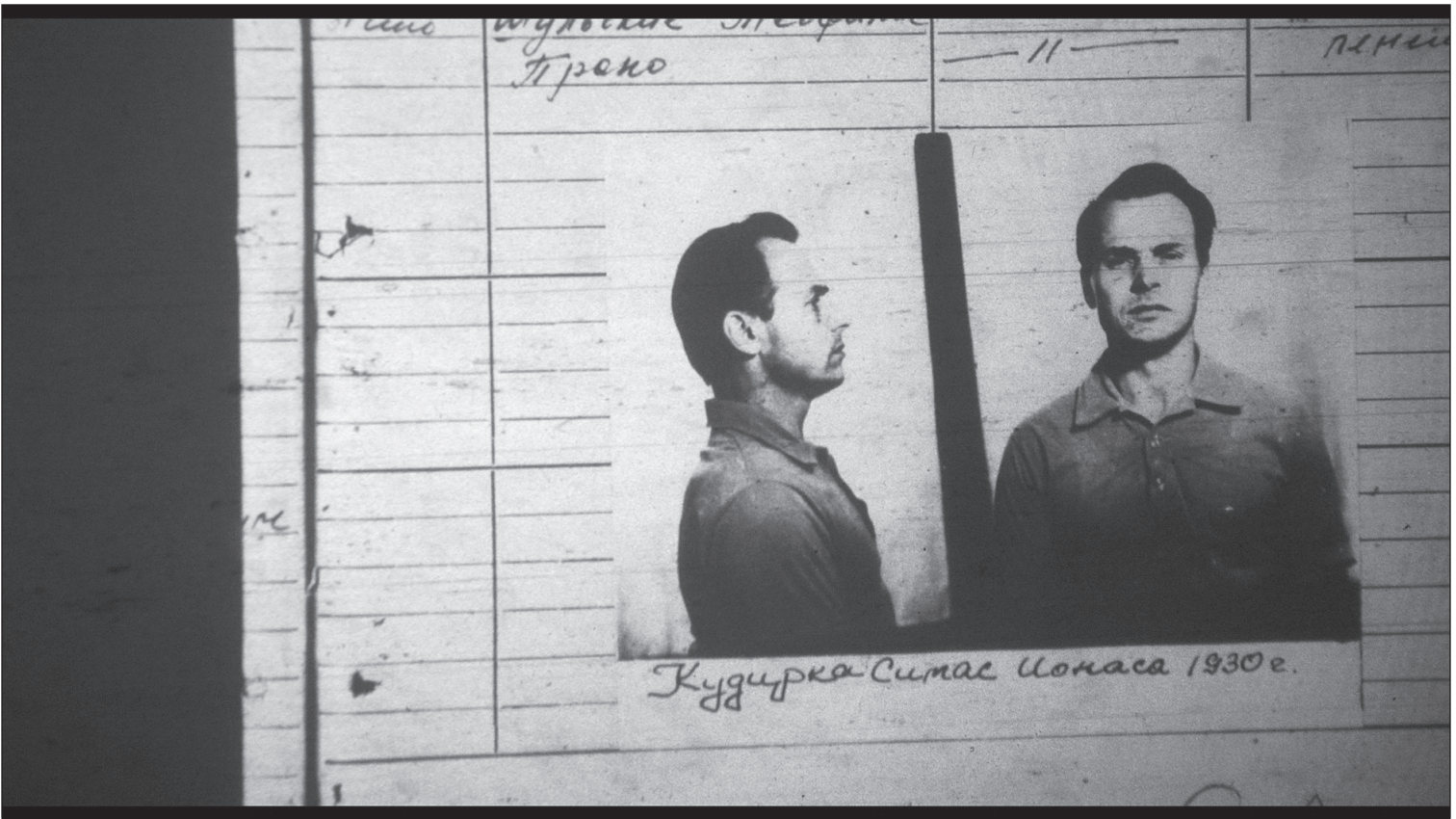
Kitas filmas – „Antano prisikė-limas“, pagaliau pasakojimas, ku-ris rutuliojasi šiais laikais... Antanas, galima sakyti, pats pasibeldė į mano duris Maskvoje su nerealia istorija. Ir nors buvau užsiėmusi, tiesiog turėjau paimti kamerą ir filmuoti herojų dabar, jo transformaciją. Tai stebimoji dokumentika. Ir man la-bai patinka, tiesiog kaifuoju. Nėra jokių interviu, archyvų ar dar ko... Yra herojus, su kuriuo būni, bandai jį pažinti, galvoji, kaip jį stebėti. Tikras čechoviškas scenarijus. Tik kad čia pats gyvenimas jį rašo.

Kaip renkatės savo filmų hero-jus? Jie ne tik įdomios asmeny-bės, bet ir tam tikro laiko, isto-rijos simboliai.

Tik dabar supratau, kad mano filmų herojai – vyresnio amžiaus žmonės! Nežinau, kodėl nefilmuoju savo kartos. Jei nebūčiau režisierė, matyt, būčiau archeologė. Galiu il-gai kapstytis archyvuose, tai taip įdomu. Ten prarandu laiko nuo-voką. Nežinau kodėl, bet man labai patinka gyventi toje praeityje. Atsi-traukus, per atstumą į ją pasižiūrėti lyg į kokį filmą, visai kitu žvilgsniu.

Tai, ką jaučiu tyrinėdama archy-vus, geriausiai atskleidžia filmo „Meistras ir Tatjana“ herojaus fo-tografo Vito Luckaus mintys: „Ge-rai įsigilinęs į senovinę fotografiją aš matau žmogų kaip tokį, žmogų, nepasikeitusį per tuos laikmečius, bent jau per tuos laikmečius, kol egzistuoja fotografija. Aš matau senovinėse fotografijose save, savo draugus, tas pačias aistras, meilę, neapykantą... Žiūrint į senovinės fotografijos archyvus, man žmoni-jos santykių painiava atrodo bega-linė istorija.“

KALBĖJO SI
NERINGA KAŽUKAUSKAITĖ

Kadras iš filmo „Šuolis“

Banalumo algoritmai

Nauji filmai – „Laisvasis Gajus“

VITALIJ BINEVIČ

„Aš čia atėjau kramtyti gumos ir spardyti subinių... ir man jau pasibaigė guma“, – įžengęs į banką sako pagrindinis filmo „Jie gyvi“ („They Live“, 1988) herojus Nada. Filme, kurį filosofas Slavojus Žižekas pavadino užmirštu kairiojo Holivudo šedevru, pasakojama apie slapta tikrovę užvaldžiusius ateivius, kurių tikrąją formą įmanoma pamatyti tik per specialius tamsintus akinius. Be abejo, toks banalus naratyvas kūriniui slapta padeda perteikti kapitalizmo ir vartotojiškumo kritiką.

Šios kultinės scenos inversija pastebima ir filme „Laisvasis Gajus“ („Free Guy“, JAV, Kanada, 2021). Nors iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad čia pasakojama apie kompiuterinio žaidimo pasaulyje meilę atradusį NPC (angl. *Non-player character*), viskas yra gerokai sudėtingiau. Pagrindinis veikėjas Gajus neatsitiktinai dirba banke, į kurį kas keletą minučių įsiveržia plėšikai, lyg Nada iš ką tik minėtos „Jie gyvi“ scenos pasako kokią nors ironišką frazę ir pradeda šaudyti. Visi nusikaltėliai, beje, taip pat pasidabinę akiniais. Per vieną iš apiplėšimų Gajus sulaužo griežtą algoritmą ir netyčia nužudo plėšiką, taip perimdamas ir jam priklausančius akinius.

Užsidėjęs juos pagrindinis veikėjas supranta, kad viskas yra ne taip, kaip atrodo. Ši intertekstuali nuoroda, kurią dar labiau sustiprina Gajaus juodaodis draugas Budis (filme „Jie gyvi“ antras svarbiausias veikėjas taip pat yra juodaodis), leidžia įtarti, kad „Laisvasis Gajus“ – sudėtingas kūrinys ir jame bus analizuojami nūdienos (hiper)tikrovę apsidėję simuliakrai.

Tokią nuojautą sustiprina ir kompiuterinių žaidimų veikimo principas. Savo įtakingame veikale „Naujųjų medijų kalba“ Levas Manovichius parodė, kuo skiriasi senoji, griežtu algoritmu besiremianti, kontroliuojamus naratyvus kurianti analoginė ir naujoji, skaitmeninė, binarinė, archyvus produkuojanti medija. Pasak Manovichiaus, nūdienos kompiuteriniai žaidimai veikia lyg Dzigos Vertovo filmas „Žmogus su kino kamera“, kuriame nėra vieno griežto naratyvo ar aiškios reikšmės. Pats žiūrovas, išsirinkdamas tam tikras archyvo dalis, kuria savo unikalią patirtį ir prasmę. Būtent ši logika akivaizdžiai pastebima visuose „atvirojo pasaulio“ (*open world*) kompiuteriniuose žaidimuose, kuriuose žaidėjas pats sprendžia, ką ir kada turėtų daryti. Šis naujosios medijos veikimas tiesiogiai apmąstomas ir filme „Laisvasis Gajus“ – viena svarbiausių pagrindinio veikėjo

savybių yra jo nenoras elgtis pagal griežtus algoritmus ar kitų žaidėjų įpročius, todėl atsisakydamas žudyti jis tampa išskirtinis.

Tačiau žiūrint šį filmą nuolat jaučiama įtampa tarp noro pasakyti kažką daugiau, kas žiūrovą išmuštų iš vėžių ar priverstų susimąstyti, ir poreikio tiesiog sukurti gerą pramoginį produktą. Kūrėjams nepavyksta gerai įgyvendinti nė vienos iš šių užduočių. Čia, kaip ir turėtų būti kompiuterinius žaidimus nagrinėjančiame filme, pastebimos nuorodos į konkrečius kūrinius. Pavyzdžiui, pagrindinė filmo veiksmo vieta akivaizdžiai primena sėkmingiausio kada nors sukurto žaidimo „GTA 5“ keliems žaidėjams skirtą lokaciją (*multiplayer*), kurioje kas sekundę kas nors vyksta: gatvėje skraido kulkos, sproginėja mašinos ir miršta žmonės. Tačiau šis savitikslis citavimas toks blankus, kad nekelia jokio susižavėjimo. Situaciją gelbsti tik pačios citatos kultūrinė reikšmė – vienintelėje įdomioje filmo scenoje girdime „Žvaigždžių karų“ muziką.

Nagrinėjant intertekstualių nuorodų veikimą naudinga prisiminti kompiuterinių žaidimų estetiką naudojantį filmą „Oazė: žaidimas prasideda“ („Ready Player One“, 2018). Lygiai kaip „Laisvajame Gajuje“, čia citatos ir nuorodos taip pat visiškai savitikslės ir neturinčios

„Laisvasis Gajus“

jokios naratyvinės reikšmės. Tačiau nuorodų tiek daug, kad jas fiksuoti tampa savotišku žaidimu, skatinančiu pastebėti kuo daugiau detalių ir taip patirti atpažinimo malonumą, pagal kurį veikia žanrinis kinas. Būtent šio malonumo taip smarkiai trūksta „Laisvajam Gajui“.

Panašiai esti ir su visomis „gilesnėmis“ filmo idėjomis – jos pamintėtos tik prabėgom, naudojant nereikalingą postironiją, kai tampa visiškai neaišku, ar kūrėjai savo filmą vertina rimtai, ar ironiškai. Pavyzdžiui, pasakojimo atomazgoje pagrindinio veikėjo draugas Budis pasako, kad visą gyvenimą jautėsi lyg nesavas, tarsi niekada iš tiesų ir negyveno, tačiau net ši iliuzija jam vis tiek yra svarbi. Ir štai, atrodytų, autoriai užčiuopia vieną svarbiausių moderniosios filosofijos idėjų,

leidžiančių samprotauti, kad net ir iliuzinės patirties apmąstymas savaime yra prasmingas. Tačiau per visą filmą šiai ar panašioms idėjomis skiriama tik keletas sakinių. Taip kiekviena įdomesnė mintis, nuoroda ar citata be priežasties įmetama tik tam, kad tiesiog būtų.

Ar visa tai reiškia, kad filmas yra prastas? Sprendžiant iš neblogų įvertinimų platformose „IMDb“ (rašant filmas buvo vertinamas 7,4) ir „Rotten Tomatoes“ (80 proc.), daugeliui žiūrovų jis patiko. O ir mano aplinkoje apie jį daugelis atsiliepia teigiamai. Tačiau šis filmas neskirtas žmonėms, į kompiuterinius žaidimus žiūrintiems rimtai, nes jie visa tai jau bus matę arba žaidę.

Apie auksinį *nevermore*

Lietuvių premjeros Vilniaus dokumentinių filmų festivalyje

SANTA LINGEVIČIŪTĖ

Neretai nutinka taip, jog žiūrint jauniosios kartos filmus, kad ir trumpametražius, galima sutikti ir išvis nieko nesuprasti, mat sukišama labai daug (kad ir gražių) idėjų, bet galutinis rezultatas atrodo išsikovęs. Tokiu atveju kino kritikams belieka skaldyti malkas.

Vienu tokių tapo Vilniaus dokumentinių filmų festivalio atidarymo filmas „Auksinis flakonas“

„Auksinis flakonas“

(rež. Jurgis Matulevičius, Paulius Aničas). Nors aprašymas gana informatyvus ir net viliojantis, filme režisieriaus intencijų apčiuopti, deja, nepavyko. Viltys, kad bus įmanoma pamatyti socialinę dokumentiką, kuri, pripažinkime, pas mus retas reiškiny, išgaravo. Šis darbas veikiau primena ne itin grabią stebimąją dokumentiką, labai greit privedančią prie filmo dalyvių egzotizavimo. Pasak Matulevičiaus, visi keturi skurdaus buto gyventojai buvo filmuojami trejus metus, o

galutinė idėja – sukurti iliuziją, kad fiksuojama viena jų įprastų dienų. Graži režisieriaus mintis, kad norėta užfiksuoti toje erdvėje sustingusį laiką, tačiau turbūt kalčiausias montažas, mat taip lietuvių mėgstami ilgi kadrai sumontuoti gana padrikai, nekuriamas nuoseklus naratyvas, o filmo dalyvių net nesinori vadinti personažais ar herojais, nes jie neišrutulioti... Taigi taip gražiai aprašytą prozišką skurstančiųjų realybę geriausiu atveju būtų galima pavadinti forsuta pseudopoetine dokumentika. Norint pamatyti individus, „nutolusius nuo mūsų vartotojiško pasaulio“, nebūtina leisti į patį dugną – tokių aplink mus pilna, net ir uždarų rusakalbių ar lenkų bendruomenių, kurias į gėtus netrukus suvarys lietuviškasis pseudopatriotizmas.

Jurgiui Matulevičiui savo šviesių užmačių ir minčių realizuoti kino kalba nepavyko, užtai Gerdai Paliušytei – atvirkščiai. Jos dokumentinis filmas „Nevermore“ taip pat parodytas VDFF programoje. Nors ir šiai kūrėjai artikuliuoti mintis

„Nevermore“

žodžiais lengviau nei vaizdais. Taip, kino menas reikalauja didelio preciziškumo. Tačiau režisierė bent jau aiškiai susiformulavo du atspirties taškus: Edgaro Allano Poe namus Baltimorėje ir gotikinio kūrinio formą. Ypač gerai padirbėjo filmo operatorius Vytautas Katkus, rankine kamera kurdamas naktinę ekspresionistinę atmosferą: iškraipyti pastatų ir žmonių rakursai, baugios tamsios gatvės, fantasmagoriški šešėliai.

Filmo ašimi tampa Poe namas, o nuo jo Paliušytė kaip voratinklį audžia filmo naratyvą. Kalbinami Poe namų-muziejaus darbuotojai, praeiviai. Akivaizdu, kad klausimais jie nebombarduojami, jų mintys neforsuojamos. Taip po truputį dėlujamas Baltimorės bendruomenės portretas: įvairialypis, tačiau kartu

vis dar segregacinis, mat nė viename kadre faktiškai ir neišvystame mišrios bendruomenės (išskyrus Poe literatūros vakarą): baltaodžiai sau, afroamerikiečiai – sau.

Nors žmonių pasakojimai ir socialinė Baltimorės realybė kuria tam tikrą santykį tarp praeities ir dabarties, kurios ore vis dar tyvoro rasizmo pelėsis, kai kurie epizodai ar temos filme vis dėlto egzistuoja kaip tolimi taškai, kuriuos bandoma jau labai pritemptai susieti. Visiškai iš konteksto iškrinta Michaelą Jacksoną mėgdžiojančio šokėjo epizodai, griauinantys filmo vientisumą. Kartais geriau apsiriboti mažiau idėjų, juk sąmonės srautas gali nuvesti į akligatvį. Tačiau bandymas kurti meninę socialinę dokumentiką sveikintinas.

Bjaurūs, pikti, meluojantys

Krėsle prie televizoriaus

Kai televizoriaus ekrane matau politikų ir politikų, ministrų ir ministrų veidus, kai klausausi jų negyvos, plastmasinės kalbos, jų primityvių argumentų, apima bejėgiškumo jausmas ir neviltis. Jei prieš trisdešimt metų kas būtų pasakęs, kad lietuviai nuoširdžiai pamils komunistę aukštosios partinės mokyklos dėstytoją, būčiau pasukiojęs prie smilkinio pirštą. Dabar taip pat nuoširdžiai mylimi nacionalistai, homofobai ar tiesiog apgailėtini fašistėliai. Jie net renkami į Seimą. Vis dažniau pagalvoju, kad ateitis gali pateikti ir daugiau panašių staigmenų, todėl atsargiai verčinu viską, kas žadina viltis.

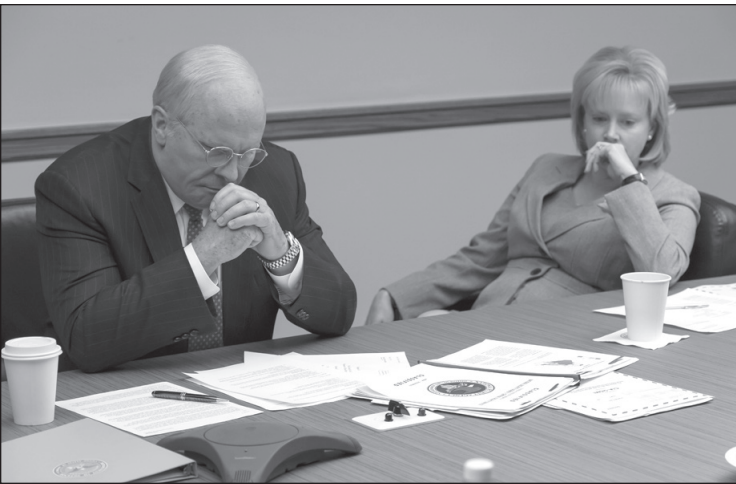
Dokumentinio filmo „**Brangūs ateities vaikai**“ („LRT Plius“, 14 d. 21.33) kūrėjo Franzo Böhmo teiginys, esą tai „filmas apie ateinančią kartą, sukurtas ateinančios kartos“ verčia išsižiūrėti į bandančiuosius keisti pasaulį. Režisierius pasirinko tris savo kartos herojes – tris aktyvistes, veikiančias skirtinguose žemynuose. Rayen dalyvauja antivyriausybiniuose protestuose Čilėje, jos tėvą sumušė policininkai. Pepper kovoja už Honkongo nepriklausomybę, jos draugai sėdi kalėjime. Hilda yra protestuojančio prieš klimato kaitą jaunimo lyderė

Ugandoje. Jos šeima visko neteko, kai šalį ištiko ekstremali sausra. Böhmas jų anaip tol neidealizuoja – rodo sunkią, dažnai pavojingą savo herojų kasdienę veiklą, klausosi to, ką jos nori pasakyti, stebi protestus jų akimis. Rayen, Pepper ir Hilda kovoja, nes neturi kitos išeities. Iš-eiti į gatves jas privertė ne abstrakti idėja, o tikrovė, su kuria susiduria jų karta. Aktyvizmas reikalauja ir aukų – filmo herojės nebeturi laiko asmeniniams ryšiams, negali dažnai matytis su šeima ar draugais, kuriuos nori apsaugoti nuo galimų pavojų. „Brangūs ateities vaikai“ – šiųmečio „Nepatogaus kino“ atidarymo filmas, ir tai, kad rengėjai nori juo pasidalyti su televizijos žiūrovais, netikėta, bet gražu.

Kito dokumentinio filmo „**Genetiškai ne taip**“, kurį rodo *current-time.tv* (9 d. 22.20), autorius Ilšatas Sajetovas yra politikos mokslų daktaras ir Maskvos kino mokyklos režisūros studentas. Jo filmo herojus Kazanės choreografas Nurbekas Batulla rengia spektaklius ir akcijas, skirtus totorių kalbai išsaugoti. Jo darbai gali šokiruoti, jie nepriimtini konservatyviems žiūrovams ir itin nepatinka valdžiai, kuri periodiškai bando „auklėti“ jaunąjį nonkonformistą.

„Kuo tikime?“ – šis filmo „**Valdžia**“ (TV1, 10 d. 23.10) pagrindinio veikėjo, būsimo JAV viceprezidento Dicko Cheney (Christian Bale), klausimas viršininkui Donaldui Rumsfeldui (Steve Carell) sukelia juoką. Tai bene simboliškiausias Adamo McKay’aus filmo momentas. „Valdžioje“ McKay’us rodo moralinio nugarkaulio neturinčių politikų pasaulį. Pasakodamas apie vieno įtakingiausių JAV politikų Cheney karjerą, jis rodo negatyvias permainas, kurios pastaraisiais dešimtmečiais įvyko tarp Amerikos valdančiųjų. Be jų, ko gero, ir Donaldas Trumpas nebūtų tapęs prezidentu. Deja, tos permainos jau vyksta visur ir net pas mus. Režisierius neslepia antipatijos personažui, reprezentuojančiam viską, kas šių dienų politikoje bjauriausia. Tai populizmo, autoritariniai polinkiai, „alternatyvių faktų“ pomėgis ir jokių pažiūrų neturėjimas. Patriotiškai konservatyvios frazės „Valdžios“ personažui yra tik kabliukas, skirtas naiviems rinkėjams. Už jo valdžios sprendimus sumokės paprasti žmonės, o politikai liks nebaudžiami.

„Valdžia“ – intelektualus filmas, jo humoras piktas, kino kalba originali: McKay’us žaidžia montažu, įveda istorijos pasakotoją – darbininkų

Kadras iš filmo „Valdžia“

atstovą, kuris žiūrėdamas į kamerą aiškina žiūrovams apie Cheney gyvenimo labirintus ir jo sosto žaidimų užkulsius.

Tačiau tikrovė dažnai pranoksta kūrėjų fantaziją. Štai rugsėjo pabaigoje per spaudos konferenciją apie situaciją pasienyje Lenkijos ministrai bandė aiškinti, esą „svetimšalis prievartauja karvę“, ir parodė kadra iš prieš porą metų internete pasirodžiusio pornografinio filmo.

Žurnalistai juokavo, kad tai buvo net ne karvė, o valdžios atstovai išsisuko nuo jų klausimų. Mūsų politikai (bent jau konservatoriai), matyt, pornografijos internete nežiūri, bet jų kalbos apie migrantus dažnai skamba kaip valdžios pornografija.

Michelio Leclercio filmo „**Žmonių vardai**“ („LRT Plius“, šįvakar, 8 d. 21.30) herojė Baja (Sara Forestier) savaip įsivaizduoja politinį

angažuotumą. Ji naudoja seksą su politiniais oponentais kaip būdą palenkinti juos į savo pusę. Nors tai ir žadina dešiniųjų pasidorybę, pasirodo, yra naudinga siekiant kurti sėkmingas parlamentinių frakcijų sąjungas. O Baja dažniausiai pasiekia gerų rezultatų.

Situacija komplikuosis tada, kai Baja susipažins su keturiasdešimtmečiu Arturu (visada puikus Jacques’as Gamblinas), kiekviename žingsnyje vengiančiu priimti koki nors sprendimą. Bajai Arturas – kietakaktis fašistas, bet įvykių eiga parodys, kad ji labai klydo. Žinoma, herojės aktyvizmas – taip pat būdas užsiimti veiksminga politika, nors abejoju, ar pas mus tai būtų realu. Juk užtenka pasižiūrėti į Seimo narius...

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Kino naujienos trumpai

Agnieszka Holland apie nepaprastąją padėtį ir situaciją pasienyje

Prie Lietuvos ir Lenkijos sienos tęsiasi pabėgėlių drama, kuri, be abejo, sulauks – gal ir ne Lietuvoje – jai skirtų filmų. Apie ją Gdynėje, atsiimdama Lenkijos vaidybinių filmų festivalio „Platininius liūtus“ už viso gyvenimo kūrybą, pasisakė Agnieszka Holland: „Mano filmai kalbėjo apie panieką ir napykantą, apie žmones dalijančius režimus, apie politikus, kurie žaidžia baime ir manipuliuoja visuomenės nuomone, apie korumpuotą žiniasklaidą. Suvokiau, kad tas laikas ne praėjo, bet užmigo ir gali pabusti, jei nebūsime budrūs. Deja, tai vyksta. Holokausto ir gulagų skiepas neveikia. Dabar man sunku džiaugtis mūsų švente, kai lygiai tas pats, ką ročiau savo filmuose, vyksta netoliese, prie mūsų sienos, kur žmonės miršta miške tik todėl, kad yra „kiti“. Tai vyksta su mūsų leidimu. Jokia demokratinė valstybė negali leisti, kad beginkliai ir nekalti žmonės mirtų prie jos sienų. Mirtų tylėdami, kaip mano filmų herojai. Nesutinku, kad pasienio tarnyba vaidintų Berlyno sienos apsaugininkus, o vietiniai žmonės – skundikus: jie turi skambinti policijai, prieš paduodami alkstančiams duonos riekę. Nepaprastoji padėtis buvo įvesta, kad neliktų

įkalčių. Turiu vilties, kad žmogiskumas liks mums svarbiausias.“

Prisimenant Melviną Van Peeblesą (1932–2021)

Rugsėjo 21 d., sulaukęs 89-erių, mirė afroamerikiečių kino krikštėviu ir Amerikos nepriklausomo kino pradininku vadinamas Melvinas Van Peeblesas, kurio kūryba padėjo įžiebtį 8-ojo dešimtmečio pradžios *blaxploitation* bangą ir dar ilgai darė įtaką kino kūrėjams. Van Peeblesas rašė knygas, statė spektaklius, kūrė muziką, tačiau labiausiai yra žinomas dėl savo trečiojo vaidybinio filmo „Saldi niekšo Svytbeko daina“ („Sweet Sweetback’s Baadasssss Song“, 1971), kuris tik pasirodęs sulaukė nevienareikšmių vertinimų, sukėlė aštrias diskusijas ir tapo nacionaliniu hitu. Filmas buvo skirtas „visiems juodaodžiams broliams ir seserims, kuriems jau įgriso Žmogus“ (taip vadinti baltaodžiai). Van Peeblesas ne tik parašė filmo scenarijų, režisavo, sukūrė muziką ir pagrindinį vaidmenį, bet ir pats surinko pinigų filmo gamybai. „Saldi niekšo Svytbeko daina“ parodė, kad juodaodis režisierius gali perteikti labai asmenišką viziją plačiai auditorijai. Nuožmiai nepriklausomo Van Peebleso palikimas matomas kai kuriuose ryškiausiuose pastarojo pusės amžiaus afroamerikiečių filmuose – nuo Spike’o Lee „Jai šito verkiant reikia“ (1986) iki Barry Jenkinso „Mėnesienos“ (2016).

Melvinas Peeblesas gimė 1932 m. rugpjūčio 21 d. Čikagoje, vėliau

savo pavardę papildė „Van“. Baigęs anglų literatūros studijas užsirašė į JAV karines oro pajėgas ir trejus metus tarnavo šturmanu. Po tarnybos kariuomenėje persikėlė į Meksiką ir dirbo portretų tapytoju, vėliau persikėlė į San Fransiską, kur pradėjo rašyti apsakymus ir kurti trumpametražius filmus. Netrukus Van Peeblesas išvyko į Holivudą, tačiau jam buvo pasiūlytas tik studijos lifto operatoriaus darbas. Nusivylęs jis persikėlė į Olandiją, ten baigė astronomijos kursus ir kartu studijavo Olandijos nacionaliniame teatre. Galiausiai metė studijas ir persikėlė į Paryžių. Čia prie teatrų dainavo už auką, rašė į žurnalus straipsnius apie nusikaltimus ir padėjo redaguoti humoro žurnalą. Jis greitai išmoko prancūzų kalbą ir parašė keletą romanų. Pagal vieną jų sukūrė vaidybinį filmą „Leidimas“ (žinomas dviem pavadinimais: „La permission“ ir „The Story of a Three-Day Pass“, 1968), pasakojantį apie afroamerikiečio kareivio ir prancūzės romaną. Filmas 1967 m. San Fransisko kino festivalyje pelnė kritikų apdovanojimą ir Van Peeblesas atkreipė Holivudo dėmesį. Jį prisivilioja „Columbia Pictures“, ir režisierius sukuria vienintelį savo filmografijoje studijinį filmą „Arbūzų žmogus“ („Watermelon Man“, 1970). Šioje satyroje komikas Godfrey Cambridge’as vaidina baltaodį rasistą, kuris vieną dieną atsibunda juodaodžiu. „Columbia Pictures“ norėjo, kad Van Peeblesas nufilmuotų alternatyvias filmo

Melvin Van Peebles

pabaigas – vieną, kurioje pagrindinis veikėjas taptų juodaodžiu kovotoju, ir kitą, kurioje jis sužinotų, kad visa tai tebuvo sapnas. Van Peeblesas sakė „pamiršęs“ nufilmuoti antrąją pabaigą.

Van Peeblesas mirė likus kelioms dienoms iki Niujorko kino festivalio, kuriame paminėtas filmo „Saldi niekšo Svytbeko daina“ penkiasdešimtmetis. „Criterion Collection“ neseniai išleido rinkinį „Melvin Van Peebles: Essential Films“. Kitais metais Brodvėje taip pat planuojama atgaivinti jo pjesę „Ain’t Supposed to Die a Natural Death“, kurios prodiuseris – sūnus Mario Van Peeblesas.

„Apple“ laimėjo konkursą dėl Jono Wattso trilerio

„Apple Original Films“ laimėjo Holivudo konkursą dėl Jono Wattso trilerio su George’u Clooney ir Bradu Pittu. Wattsas rašys scenarijų, režisuos ir prodiuos filmą. Clooney ir Pittas atliks pagrindinius vaidmenis ir prodiuos per savo kompanijas „Smokehouse Pictures“ ir „Plan B Entertainment“. Projekto ašimi taps du sukčiai, kuriems pavesta atlikti tą patį darbą.

Pastarąjį kartą Clooney ir Pittas kartu filmavosi „Oušeno“ trilogijoje, taip pat yra vaidinę brolių Coenų filme „Perskaityk ir sudegink“. Praėjusią savaitę „The Hollywood Reporter“ atskleidė, kad dėl Wattso filmo kilo pasiūlymų šėlsmas: „Apple“ dėl teisių į filmą „Žmogus voras: grįžimas namo“ režisieriaus paketą varžėsi su „Sony“, „Netflix“ ir „Lionsgate“.

Tai dar vienas „Apple Original Films“ laimėjimas. Pradedanti studija, turinti „gilias“ kišenes, vis plečia filmų sąrašą, įskaitant Antoine’o Fuqua filmą „Emancipation“, kuriame pagrindinį vaidmenį atlieka Willas Smithas; Martino Scorsese’š „Killers of the Flower Moon“ su Leonardo DiCaprio ir Robertu De Niro; „Spirited“ – muzikinę klasikinės Charleso Dickenso šventinės istorijos interpretaciją, kurioje pagrindinius vaidmenis atlieka Willas Ferrellas, Ryanas Reynoldsas ir Octavia Spencer; taip pat – „Raymond and Ray“, kuriame išvysime Ewaną McGregorą ir Ethaną Hawkę.

PARENGĖ ILONA VITKAUSKAITĖ

V.K. Jonyno galerija <i>Turistų g. 9</i> Elmos Šturmaitės akvarelių paroda „Naujas aqua dialogas Druskininkuose“	16 d. 19 val. – I. Bergmano „DVASINIAI REIKALAI“. Rež. K. Glušajevas 17 d. 14 val. – „DOSTOJEVSKIS VAIKAMS“ (F. Dostojevskio romanų bei dienoraščio motyvais). Rež. P. Ignatavičius	16 d. 19 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – A. Landsbergio „VĖJAS GLUOSNIUOSE“. Rež. G. Padegimas 17 d. 15, 19 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „ELEKTRA“ (pagal Sofoklio, Euripido, Eschilo tekstus). Rež. J. Kocelis	Choreogr. K. Simonovas, dir. ir muzikos vad. R. Šervenikas, dir. T. Ambrozaitis 15 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – „ALTORIŲ ŠEŠĖLY“ (šokio spektaklis pagal V. Mykolaičio-Putino romaną). Choreogr. A. Liškauskas 16 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – Z. Liepinio „PARYŽIAUS KATEDRA“. Dir. T. Ambrozaitis 17 d. 12 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – K. Lučinsko „TIKROJI DINOZAURŲ ISTORIJA“. Choreogr. A. Krasauskaitė	M.K. Čiurlionio menų mokyklos 75-mečio jubiliejui skirto ciklo „Menų pašaukti“ koncertas. A. Žvirblytė (fortepijonas), I. Baikštytė (fortepijonas), P. Geniušas (fortepijonas), N. Kazlaus (sopranas), R. Lipinaitytė (smuikas), D. Geringas (violončelė), Armonų trio, trio „Fortvio“, trio „Kaskados“, Čiurlionio kvartetas, Valstybinis Vilniaus kvartetas. Koncertą veda V. Gerulaitis. Programoje A. Skriabino, J. Brahms'o, F. Raymond, G. Gershvino–J. Heifetzo, S. Rachmaninovo, J. Turinos, B. Smetanos, G. Sollimos, D. Šostakovičiaus, E. Schulhoff'o kūriniai 16 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – orkestro muzikos koncertas „LKO ir Massimo Mercelli fleitos viražai. Iš ekrano nužengusi muzika“. Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas M. Mercelli (fleita, Italija). Dir. R. Šervenikas. Programoje A. Corelli, G. Tartini, J.P. Corigliano, M. Zenkevičiūtės, G. Sollimos, E. Morricone–L. Bacalovo kūriniai 17 d. 14 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i> – koncertas visai šeimai. V. Striaupaitės-Beinarienės miuziklas vaikams „Sidabrinis Ežerinis“. Ansamblis „Musica humana“. Vilniaus B. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos choras „Viva voce“ (vad. R. Katinas, V. Katininė), senosios muzikos ir šokio ansamblis „Festa cortese“. Solistai D. Kazonaitė (sopranas), V. Bartušas (kontratenoras), S. Liamo (sopranas). Dir. R. Beinaris, eiliuoto teksto autorė A. Karosaitė, rež. ir idėjos aut. K. Kavaliauskas 17 d. 16 val. <i>Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Didžiojoje auloje</i> – festivalis „Avanti“. Valstybinis Vilniaus kvartetas. VDU kamerinis orkestras. Dir. V. Lukočius. Programoje E. Ysaÿe, E. Elgar'o kūriniai 17 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje</i> – kamerinės muzikos koncertas „Giya Kancheli „Exil“. A. Krikščiunaitė (sopranas), A. Kisieliūtė (sintezatorius), V. Gelgotas (fleita), D. Dikšaitis (smuikas), G. Dačinskas (altas), T. Ramančiūnas (violončelė), D. Bagurskas (kontrabosas). Programoje V. Bartulio, G. Kancheli kūriniai
PALANGA Antano Mončio namai-muziejus <i>S. Daukanto g. 16</i> Paroda „Hommage à Serge Lifar“, skirta skulptoriaus Antano Mončio gimimo šimtmečiui Palangos burmistro Jono Šliūpo muziejus <i>Vytauto g. 23a</i> Paroda „Palanga mūsų“	16 d. 19 val. – I. Bergmano „DVASINIAI REIKALAI“. Rež. K. Glušajevas 17 d. 14 val. – „DOSTOJEVSKIS VAIKAMS“ (F. Dostojevskio romanų bei dienoraščio motyvais). Rež. P. Ignatavičius	16 d. 19 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – A. Landsbergio „VĖJAS GLUOSNIUOSE“. Rež. G. Padegimas 17 d. 15, 19 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „ELEKTRA“ (pagal Sofoklio, Euripido, Eschilo tekstus). Rež. J. Kocelis	Choreogr. K. Simonovas, dir. ir muzikos vad. R. Šervenikas, dir. T. Ambrozaitis 15 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – „ALTORIŲ ŠEŠĖLY“ (šokio spektaklis pagal V. Mykolaičio-Putino romaną). Choreogr. A. Liškauskas 16 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – Z. Liepinio „PARYŽIAUS KATEDRA“. Dir. T. Ambrozaitis 17 d. 12 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – K. Lučinsko „TIKROJI DINOZAURŲ ISTORIJA“. Choreogr. A. Krasauskaitė	M.K. Čiurlionio menų mokyklos 75-mečio jubiliejui skirto ciklo „Menų pašaukti“ koncertas. A. Žvirblytė (fortepijonas), P. Geniušas (fortepijonas), N. Kazlaus (sopranas), R. Lipinaitytė (smuikas), D. Geringas (violončelė), Armonų trio, trio „Fortvio“, trio „Kaskados“, Čiurlionio kvartetas, Valstybinis Vilniaus kvartetas. Koncertą veda V. Gerulaitis. Programoje A. Skriabino, J. Brahms'o, F. Raymond, G. Gershvino–J. Heifetzo, S. Rachmaninovo, J. Turinos, B. Smetanos, G. Sollimos, D. Šostakovičiaus, E. Schulhoff'o kūriniai 16 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – orkestro muzikos koncertas „LKO ir Massimo Mercelli fleitos viražai. Iš ekrano nužengusi muzika“. Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas M. Mercelli (fleita, Italija). Dir. R. Šervenikas. Programoje A. Corelli, G. Tartini, J.P. Corigliano, M. Zenkevičiūtės, G. Sollimos, E. Morricone–L. Bacalovo kūriniai 17 d. 14 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i> – koncertas visai šeimai. V. Striaupaitės-Beinarienės miuziklas vaikams „Sidabrinis Ežerinis“. Ansamblis „Musica humana“. Vilniaus B. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos choras „Viva voce“ (vad. R. Katinas, V. Katininė), senosios muzikos ir šokio ansamblis „Festa cortese“. Solistai D. Kazonaitė (sopranas), V. Bartušas (kontratenoras), S. Liamo (sopranas). Dir. R. Beinaris, eiliuoto teksto autorė A. Karosaitė, rež. ir idėjos aut. K. Kavaliauskas 17 d. 16 val. <i>Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Didžiojoje auloje</i> – festivalis „Avanti“. Valstybinis Vilniaus kvartetas. VDU kamerinis orkestras. Dir. V. Lukočius. Programoje E. Ysaÿe, E. Elgar'o kūriniai 17 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje</i> – kamerinės muzikos koncertas „Giya Kancheli „Exil“. A. Krikščiunaitė (sopranas), A. Kisieliūtė (sintezatorius), V. Gelgotas (fleita), D. Dikšaitis (smuikas), G. Dačinskas (altas), T. Ramančiūnas (violončelė), D. Bagurskas (kontrabosas). Programoje V. Bartulio, G. Kancheli kūriniai
TRAKAI Galerija „Fojė“ <i>Vytauto g. 69</i> iki 15 d. – Aistės Jurgilaitės tapybos paroda „Realybės fragmentai“ Užutrakio dvaro sodybos rūmai <i>Užtrakio g. 17</i> iki 15 d. – Leonidos Tamulytės tapybos paroda „Laikmečių spalvos“ iki 10 d. – Stanisławo Bohuszo-Siesterzeńcewicziaus (1869–1927) darbų paroda	16 d. 19 val. – I. Bergmano „DVASINIAI REIKALAI“. Rež. K. Glušajevas 17 d. 14 val. – „DOSTOJEVSKIS VAIKAMS“ (F. Dostojevskio romanų bei dienoraščio motyvais). Rež. P. Ignatavičius	16 d. 19 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – A. Landsbergio „VĖJAS GLUOSNIUOSE“. Rež. G. Padegimas 17 d. 15, 19 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „ELEKTRA“ (pagal Sofoklio, Euripido, Eschilo tekstus). Rež. J. Kocelis	Choreogr. K. Simonovas, dir. ir muzikos vad. R. Šervenikas, dir. T. Ambrozaitis 15 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – „ALTORIŲ ŠEŠĖLY“ (šokio spektaklis pagal V. Mykolaičio-Putino romaną). Choreogr. A. Liškauskas 16 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – Z. Liepinio „PARYŽIAUS KATEDRA“. Dir. T. Ambrozaitis 17 d. 12 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – K. Lučinsko „TIKROJI DINOZAURŲ ISTORIJA“. Choreogr. A. Krasauskaitė	M.K. Čiurlionio menų mokyklos 75-mečio jubiliejui skirto ciklo „Menų pašaukti“ koncertas. A. Žvirblytė (fortepijonas), P. Geniušas (fortepijonas), N. Kazlaus (sopranas), R. Lipinaitytė (smuikas), D. Geringas (violončelė), Armonų trio, trio „Fortvio“, trio „Kaskados“, Čiurlionio kvartetas, Valstybinis Vilniaus kvartetas. Koncertą veda V. Gerulaitis. Programoje A. Skriabino, J. Brahms'o, F. Raymond, G. Gershvino–J. Heifetzo, S. Rachmaninovo, J. Turinos, B. Smetanos, G. Sollimos, D. Šostakovičiaus, E. Schulhoff'o kūriniai 16 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – orkestro muzikos koncertas „LKO ir Massimo Mercelli fleitos viražai. Iš ekrano nužengusi muzika“. Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas M. Mercelli (fleita, Italija). Dir. R. Šervenikas. Programoje A. Corelli, G. Tartini, J.P. Corigliano, M. Zenkevičiūtės, G. Sollimos, E. Morricone–L. Bacalovo kūriniai 17 d. 14 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i> – koncertas visai šeimai. V. Striaupaitės-Beinarienės miuziklas vaikams „Sidabrinis Ežerinis“. Ansamblis „Musica humana“. Vilniaus B. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos choras „Viva voce“ (vad. R. Katinas, V. Katininė), senosios muzikos ir šokio ansamblis „Festa cortese“. Solistai D. Kazonaitė (sopranas), V. Bartušas (kontratenoras), S. Liamo (sopranas). Dir. R. Beinaris, eiliuoto teksto autorė A. Karosaitė, rež. ir idėjos aut. K. Kavaliauskas 17 d. 16 val. <i>Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Didžiojoje auloje</i> – festivalis „Avanti“. Valstybinis Vilniaus kvartetas. VDU kamerinis orkestras. Dir. V. Lukočius. Programoje E. Ysaÿe, E. Elgar'o kūriniai 17 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje</i> – kamerinės muzikos koncertas „Giya Kancheli „Exil“. A. Krikščiunaitė (sopranas), A. Kisieliūtė (sintezatorius), V. Gelgotas (fleita), D. Dikšaitis (smuikas), G. Dačinskas (altas), T. Ramančiūnas (violončelė), D. Bagurskas (kontrabosas). Programoje V. Bartulio, G. Kancheli kūriniai
Spektakliai				
VILNIUS Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras 8, 9 d. 18.30 – M. Urbaičio „PROCESAS“. Choreogr. M. Rimeikis, muzikos vad. ir dir. M. Barkauskas, dir. R. Šumila 10 d. 12 val. – S. Prokofjevo „PELENĖ“. Dir. M. Barkauskas (Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baleto skyrius) 15, 16 d. 18.30 – Ch. Gounod „FAUSTAS“. Muzikos vad. ir dir. G. Rinkevičius, rež. D. Ibelhauptaitė, scenogr. D. Bird, kost. dail. J. Morrell, choreogr. J. Ross, šviesų dail. P. Mumford. Atlikėjai A. Espiritu, A. Švilpa, K. Bontė, S. Sonys, R. Šveisteris, I. Prudnikovaitė, J. Vaškevičiūtė 17 d. 18 val. <i>Kamerinėje salėje</i> – J. Stupnianeke jubiliejinis koncertas. Dalyvauja L. Giedraitytė (fortepijonas), A. Pamerneckytė (violončelė) Lietuvos nacionalinis dramos teatras 9 d. 20 val. „<i>Girstučio“ kultūros centre Kaune</i> – J. Strömgregno „DURYS“. Rež. J. Strömgrenas 12–14 d. 18 val. „<i>Girstučio“ kultūros centre Kaune</i> – Molière'o „TARTIUFAS“. Rež. O. Koršunovas 15–17 d. 19 val. <i>Naujojojoje salėje</i> – M. Buszewicz, A. Smolar „SULĖINTAI“. Rež. A. Smolar Valstybinis jaunimo teatras 8 d. 18.30 – „ŽMOGUS IŠ ŽUVIES“ (pagal A. Vološinos pjesę). Rež. E. Švedkauskaitė 9 d. 15, 17.30 <i>renkamasi prie Užupio gimnazijos</i> – PREMJERA! D. Zavedskaitės „KAIP VISUR, KAIP VISI“. Rež. N. Jasinskas, kost. dail. D. Levanas, scenogr. A. Serapinas, komp. G. Sodeika. Vaidina V. Kuodytė, A. Pukelytė, J. Matekonytė, A. Kazanavičius, A. Pikturnaitė, D. Morozovaitė 10 d. 18.30 – „CINKAS (ZN)“ (pagal A. Aleksijevič knygas). Rež. E. Nekrošius 12, 13, 15 d. 19 val. – „PASIVAIKŠČIOJIMAS“ (pagal R. Walserio apsakymą). Rež. R. Kazlas (VŠĮ „Teatro dienos“ renginys) Vilniaus mažasis teatras 8 d. 18.30 – „FANTAZIJUS“ (pagal A. de Musset pjesę). Rež. G. Tuminaitė 9 d. 18.30 – N. Erdmano „SAVIŽUDIS“. Insc. aut. T. Stirna, rež. G. Tuminaitė 10 d. 12 val. – „MANO BATAI BUVO DU“. Idėjos aut. ir rež. G. Latvėnaitė	16 d. 19 val. – I. Bergmano „DVASINIAI REIKALAI“. Rež. K. Glušajevas 17 d. 14 val. – „DOSTOJEVSKIS VAIKAMS“ (F. Dostojevskio romanų bei dienoraščio motyvais). Rež. P. Ignatavičius	16 d. 19 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – A. Landsbergio „VĖJAS GLUOSNIUOSE“. Rež. G. Padegimas 17 d. 15, 19 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „ELEKTRA“ (pagal Sofoklio, Euripido, Eschilo tekstus). Rež. J. Kocelis	Choreogr. K. Simonovas, dir. ir muzikos vad. R. Šervenikas, dir. T. Ambrozaitis 15 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – „ALTORIŲ ŠEŠĖLY“ (šokio spektaklis pagal V. Mykolaičio-Putino romaną). Choreogr. A. Liškauskas 16 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – Z. Liepinio „PARYŽIAUS KATEDRA“. Dir. T. Ambrozaitis 17 d. 12 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – K. Lučinsko „TIKROJI DINOZAURŲ ISTORIJA“. Choreogr. A. Krasauskaitė	M.K. Čiurlionio menų mokyklos 75-mečio jubiliejui skirto ciklo „Menų pašaukti“ koncertas. A. Žvirblytė (fortepijonas), P. Geniušas (fortepijonas), N. Kazlaus (sopranas), R. Lipinaitytė (smuikas), D. Geringas (violončelė), Armonų trio, trio „Fortvio“, trio „Kaskados“, Čiurlionio kvartetas, Valstybinis Vilniaus kvartetas. Koncertą veda V. Gerulaitis. Programoje A. Skriabino, J. Brahms'o, F. Raymond, G. Gershvino–J. Heifetzo, S. Rachmaninovo, J. Turinos, B. Smetanos, G. Sollimos, D. Šostakovičiaus, E. Schulhoff'o kūriniai 16 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – orkestro muzikos koncertas „LKO ir Massimo Mercelli fleitos viražai. Iš ekrano nužengusi muzika“. Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas M. Mercelli (fleita, Italija). Dir. R. Šervenikas. Programoje A. Corelli, G. Tartini, J.P. Corigliano, M. Zenkevičiūtės, G. Sollimos, E. Morricone–L. Bacalovo kūriniai 17 d. 14 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i> – koncertas visai šeimai. V. Striaupaitės-Beinarienės miuziklas vaikams „Sidabrinis Ežerinis“. Ansamblis „Musica humana“. Vilniaus B. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos choras „Viva voce“ (vad. R. Katinas, V. Katininė), senosios muzikos ir šokio ansamblis „Festa cortese“. Solistai D. Kazonaitė (sopranas), V. Bartušas (kontratenoras), S. Liamo (sopranas). Dir. R. Beinaris, eiliuoto teksto autorė A. Karosaitė, rež. ir idėjos aut. K. Kavaliauskas 17 d. 16 val. <i>Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Didžiojoje auloje</i> – festivalis „Avanti“. Valstybinis Vilniaus kvartetas. VDU kamerinis orkestras. Dir. V. Lukočius. Programoje E. Ysaÿe, E. Elgar'o kūriniai 17 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje</i> – kamerinės muzikos koncertas „Giya Kancheli „Exil“. A. Krikščiunaitė (sopranas), A. Kisieliūtė (sintezatorius), V. Gelgotas (fleita), D. Dikšaitis (smuikas), G. Dačinskas (altas), T. Ramančiūnas (violončelė), D. Bagurskas (kontrabosas). Programoje V. Bartulio, G. Kancheli kūriniai
Klaipėdos valstybinis dramos teatras 8 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – F. Dürrenmatto „SENOS DAMOS VIZITAS“. Rež. A. Giniotis 9 d. 14 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – I. Paliulytės „LIŪDNAS DIEVAS“. Rež. I. Paliulytė 10 d. 15 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „MANO FĖJŲ HERBARIUMAS“ (pagal B. Lacombe ir S. Perez knygą). Rež. P. Makauskas 10 d. 19 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – B. Kapustinskaitės „VIETINIAI“ (pagal K. Gibrano kūrybą). Rež. P. Markevičius 12 d. 19 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – „KETURI“ (pagal V. Pelevino romano „Čiapajevas ir Pustota“ ištraukas). Rež. K. Gudmonaitė 13, 14 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – Vydūno „NE SAU ŽMONĖS“. Rež. J. Vaitkus 15, 16 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – M. Myllyaho „PANIKA“. Rež. K. Gudmonaitė	16 d. 19 val. – I. Bergmano „DVASINIAI REIKALAI“. Rež. K. Glušajevas 17 d. 14 val. – „DOSTOJEVSKIS VAIKAMS“ (F. Dostojevskio romanų bei dienoraščio motyvais). Rež. P. Ignatavičius	16 d. 19 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – A. Landsbergio „VĖJAS GLUOSNIUOSE“. Rež. G. Padegimas 17 d. 15, 19 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „ELEKTRA“ (pagal Sofoklio, Euripido, Eschilo tekstus). Rež. J. Kocelis	Choreogr. K. Simonovas, dir. ir muzikos vad. R. Šervenikas, dir. T. Ambrozaitis 15 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – „ALTORIŲ ŠEŠĖLY“ (šokio spektaklis pagal V. Mykolaičio-Putino romaną). Choreogr. A. Liškauskas 16 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – Z. Liepinio „PARYŽIAUS KATEDRA“. Dir. T. Ambrozaitis 17 d. 12 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – K. Lučinsko „TIKROJI DINOZAURŲ ISTORIJA“. Choreogr. A. Krasauskaitė	M.K. Čiurlionio menų mokyklos 75-mečio jubiliejui skirto ciklo „Menų pašaukti“ koncertas. A. Žvirblytė (fortepijonas), P. Geniušas (fortepijonas), N. Kazlaus (sopranas), R. Lipinaitytė (smuikas), D. Geringas (violončelė), Armonų trio, trio „Fortvio“, trio „Kaskados“, Čiurlionio kvartetas, Valstybinis Vilniaus kvartetas. Koncertą veda V. Gerulaitis. Programoje A. Skriabino, J. Brahms'o, F. Raymond, G. Gershvino–J. Heifetzo, S. Rachmaninovo, J. Turinos, B. Smetanos, G. Sollimos, D. Šostakovičiaus, E. Schulhoff'o kūriniai 16 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – orkestro muzikos koncertas „LKO ir Massimo Mercelli fleitos viražai. Iš ekrano nužengusi muzika“. Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas M. Mercelli (fleita, Italija). Dir. R. Šervenikas. Programoje A. Corelli, G. Tartini, J.P. Corigliano, M. Zenkevičiūtės, G. Sollimos, E. Morricone–L. Bacalovo kūriniai 17 d. 14 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i> – koncertas visai šeimai. V. Striaupaitės-Beinarienės miuziklas vaikams „Sidabrinis Ežerinis“. Ansamblis „Musica humana“. Vilniaus B. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos choras „Viva voce“ (vad. R. Katinas, V. Katininė), senosios muzikos ir šokio ansamblis „Festa cortese“. Solistai D. Kazonaitė (sopranas), V. Bartušas (kontratenoras), S. Liamo (sopranas). Dir. R. Beinaris, eiliuoto teksto autorė A. Karosaitė, rež. ir idėjos aut. K. Kavaliauskas 17 d. 16 val. <i>Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Didžiojoje auloje</i> – festivalis „Avanti“. Valstybinis Vilniaus kvartetas. VDU kamerinis orkestras. Dir. V. Lukočius. Programoje E. Ysaÿe, E. Elgar'o kūriniai 17 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje</i> – kamerinės muzikos koncertas „Giya Kancheli „Exil“. A. Krikščiunaitė (sopranas), A. Kisieliūtė (sintezatorius), V. Gelgotas (fleita), D. Dikšaitis (smuikas), G. Dačinskas (altas), T. Ramančiūnas (violončelė), D. Bagurskas (kontrabosas). Programoje V. Bartulio, G. Kancheli kūriniai
Klaipėdos valstybinis dramos teatras 8, 9 d. 18.30 – „TARP LENOS KOJŲ, ARBA „ŠVENČIAUSIOSIOS MERGELĖS MARIJOS MIRTIS“ PAGAL M. KARAVADŽĄ“. Pjesės aut., rež., scenogr., kostiumų dail. A. Duda-Grac 10, 17 d. 17 val. – PREMJERA! L. Norėno „DEMONAI“. Rež. D. Rabašauskas Klaipėdos muzikinis teatras 8, 9 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – J. Offenbach'o „ORFĖJAS PRAGARE“. Muzikos vad. ir dir. T. Ambrozaitis 10 d. 17 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – D. Goggino „ŠOUNUOLYNAS“. Dir. V. Konstantinovas 13 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – PREMJERA! S. Prokofjevo „ROMEO IR DŽULJETA“.	16 d. 19 val. – I. Bergmano „DVASINIAI REIKALAI“. Rež. K. Glušajevas 17 d. 14 val. – „DOSTOJEVSKIS VAIKAMS“ (F. Dostojevskio romanų bei dienoraščio motyvais). Rež. P. Ignatavičius	16 d. 19 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – A. Landsbergio „VĖJAS GLUOSNIUOSE“. Rež. G. Padegimas 17 d. 15, 19 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „ELEKTRA“ (pagal Sofoklio, Euripido, Eschilo tekstus). Rež. J. Kocelis	Choreogr. K. Simonovas, dir. ir muzikos vad. R. Šervenikas, dir. T. Ambrozaitis 15 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – „ALTORIŲ ŠEŠĖLY“ (šokio spektaklis pagal V. Mykolaičio-Putino romaną). Choreogr. A. Liškauskas 16 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – Z. Liepinio „PARYŽIAUS KATEDRA“. Dir. T. Ambrozaitis 17 d. 12 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – K. Lučinsko „TIKROJI DINOZAURŲ ISTORIJA“. Choreogr. A. Krasauskaitė	M.K. Čiurlionio menų mokyklos 75-mečio jubiliejui skirto ciklo „Menų pašaukti“ koncertas. A. Žvirblytė (fortepijonas), P. Geniušas (fortepijonas), N. Kazlaus (sopranas), R. Lipinaitytė (smuikas), D. Geringas (violončelė), Armonų trio, trio „Fortvio“, trio „Kaskados“, Čiurlionio kvartetas, Valstybinis Vilniaus kvartetas. Koncertą veda V. Gerulaitis. Programoje A. Skriabino, J. Brahms'o, F. Raymond, G. Gershvino–J. Heifetzo, S. Rachmaninovo, J. Turinos, B. Smetanos, G. Sollimos, D. Šostakovičiaus, E. Schulhoff'o kūriniai 16 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – orkestro muzikos koncertas „LKO ir Massimo Mercelli fleitos viražai. Iš ekrano nužengusi muzika“. Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas M. Mercelli (fleita, Italija). Dir. R. Šervenikas. Programoje A. Corelli, G. Tartini, J.P. Corigliano, M. Zenkevičiūtės, G. Sollimos, E. Morricone–L. Bacalovo kūriniai 17 d. 14 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i> – koncertas visai šeimai. V. Striaupaitės-Beinarienės miuziklas vaikams „Sidabrinis Ežerinis“. Ansamblis „Musica humana“. Vilniaus B. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos choras „Viva voce“ (vad. R. Katinas, V. Katininė), senosios muzikos ir šokio ansamblis „Festa cortese“. Solistai D. Kazonaitė (sopranas), V. Bartušas (kontratenoras), S. Liamo (sopranas). Dir. R. Beinaris, eiliuoto teksto autorė A. Karosaitė, rež. ir idėjos aut. K. Kavaliauskas 17 d. 16 val. <i>Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Didžiojoje auloje</i> – festivalis „Avanti“. Valstybinis Vilniaus kvartetas. VDU kamerinis orkestras. Dir. V. Lukočius. Programoje E. Ysaÿe, E. Elgar'o kūriniai 17 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje</i> – kamerinės muzikos koncertas „Giya Kancheli „Exil“. A. Krikščiunaitė (sopranas), A. Kisieliūtė (sintezatorius), V. Gelgotas (fleita), D. Dikšaitis (smuikas), G. Dačinskas (altas), T. Ramančiūnas (violončelė), D. Bagurskas (kontrabosas). Programoje V. Bartulio, G. Kancheli kūriniai
7 meno dienos 2021 m. spalio 8 d. Nr. 31 (1396)				

Savaitės filmai

Kortų skaičiuotojas *****

Viljamo Telo (Oscar Isaac) praeitis tamsi, jis priklausomas nuo lošimo ir meilės romanų. Viljamas sugeba išsaugoti šaltą protą ir numatyti kelis ėjimus į priekį. Pradėjęs naują gyvenimą, jis keliauja per kazino, žaidžia pokerį ir tikisi netrukus išlošti daug pinigų. Vieną dieną jo kelyje pasirodo Kerkas. Susidraugavęs su vaikinu Viljamas mano, kad gali padėti Kerkui, norinčiam atkeršyti už pražudytą tėvą. Tačiau Kerkas nesileidžia kontroliuojamas ir pradeda traukti Viljamą atgal į tamsą. Amerikiečių scenaristas ir režisierius Paulas Schraderis dažnai rodo tamsą žmogaus viduje ir jo kelionę į pragarą. Ne išimtis ir šis filmas, kurio premjera neseniai įvyko Venecijos kino festivalyje. (D. Britanija, Kinija, JAV, 2021)

Kopa *****

Franco Herberto epopėjos ekranizacija perkelia į tolimą ateitį. Planeta Arakis, dar vadinama Kopa, yra vienintelė visatoje vieta, kurioje išgaunamas melanžas. Tai vertinga substancija, ne tik galinti pratęsti gyvenimą, bet ir leidžianti keliauti tarp žvaigždžių bei matyti ateitį. Imperatoriaus įsakymu Kopa perduodama valdyti Atridų šeimai. Į Arakį atvyksta kunigaikštis Letas Atridas, jo žmona Džesika ir jų sūnus Polas. Tačiau iki šiol Kopą valdžiusi Harkonenų šeima nesirengia atiduoti planetos savo priešams, nes tas, kas valdo Kopą, valdo visą pasaulį. Denis Villeneuve'o filme pagrindinius vaidmenis sukūrė Timothée Chalamet, Oscars Isaacas, Rebecca Ferguson, Zendaya, Joshas Brolinas, Jasonas Momoa, Charlotte Rampling, Javieras Bardemas. (JAV, 2021)

Mirtis palauks *****

Džeimsas Bondas išėjo į pensiją ir mėgaujasi ramiu gyvenimu Jamaijoje. Viskas pasikeičia, kai pasirodo senas Bondo draugas Feliksas Leiteris iš CŽV. Jam reikia pagalbos, tačiau pagrobto mokslininko gelbėjimo misija bus daug pavojingesnė, nei iš pradžių atrodė. Ji nuves agentą oop7 pas paslaptinę nusikaltėlį, kuris turi naują, nepaprastai pavojingą technologinį ginklą. Ilgai lauktame Cary Joji Fukunagos filme Bondą paskutinįkart suvaidino Danielis Craigas, jo partneriai – Rami Malekas, Lea Seydoux, Lashana Lynch, Benas Whishaw, Naomie Harris, Jeffrey Wrightas, Christophas Waltzas, Ralphas Fiennesas. (JAV, Didžioji Britanija, 2021)

Paralelinės mamos *****

Dviejų moterų likimai susikerta gimdymo palatoje. Dženisė – sėkmės lydimą fotografė, Ana – sutrikusi paauglė. Abi – vienišos, netrukus nplanuotus kūdikius gimdysiančios moterys, kurių susitikimas amžiams pakeis jųdviejų likimus. Naujausią Pedro Almodóvaro filmą kritikai vadina „tamsios Ispanijos istorijos autopsija, perteikta kaip šviesus kūdikių sutiktuvių vakarėlis (angl. *baby shower*)“.

Pagrindinius vaidmenis filme atlieka režisieriaus mūza, „Oskaro“ laureatė Penélope Cruz, Milena Smit, Rossy de Palma ir Aitana Sánchez-Gijón. Tai aštuntas filmas, kuriame pagrindinį vaidmenį atlieka aktorė Penélope Cruz, Venecijos kino festivalyje apdovanota už geriausią vaidmenį, ir aštuntas, kuriame pasirodo artima Almodóvaro bičiulė aktorė Rossy de Palma. (Ispanija, 2021)

Rifkino festivalis *****

Mortas Rifkinas (Wallace Shawn) – kinotyros profesorius. Jis nesizavi amerikiečių kino klasikais ir pirmenybę teikia tikriems autoriams, tokiems kaip Ingmaras Bergmanas, Luisas Buñuelis ar Jeanas-Lucas Godard'as. Profesorius taip pasinėręs į autorių kūrybą, kad su žmona, viešųjų ryšių specialiste, atvykęs į San Sebastiano kino festivalį ir toliau mintyse perkuria jų filmus, užuot dalyvavęs kino šventėje. Gal taip yra todėl, kad Rifkinas iki šiol neparašė genialios knygos, kurią jau seniai turėjo užbaigti, ir tai tik stiprina jo neurozes? Woody Alleno filmai – tai visada ir jo meilės prisipažinimas kinui, ir ironiški apmąstymai apie šiuolaikinę šeimą. Šiame taip pat vaidina Christophas Waltzas, Gina Gershon, Louis Garrelis, Elena Anaya. (Ispanija, JAV, Italija, 2020)

Šang-Či ir dešimties žiedų legenda ***

Sudėtinga šeimos istorija – tai ir didelė atsakomybė. Kai tavo tėvas – valdingas nusikaltėlis, turintis magišką ginklą ir siekį žudyti, o motina – legendinės šalies saugotoja, vaikystė baigiasi greitai. Šang-Či (Simu Liu) ir jo seseriai (Meng'er Zhang) vaikystę nutraukė tėčio nuodėmės ir tragiška motinos mirtis. Vaikinas slepiasi San Fransiske ir nori būti nematomas, tačiau praeitis pati ims brautis į jo gyvenimą. Pirmo naujos franšizės apie superdidvyrius filmo ištakos siekia kinų folklorą, jame daug įvairiausių kovų, egzotiškų ginklų, dvikovų, kerinčių peizažų, visai ne tokia paprasta senoji mitologija ir fantastiška fauna. Režisierius Destinas Danielis Crettonas sugeba visu tuo pasinaudoti, bet gal labiau įsimins Wong Kar-wai'aus filmų žvaigždė Tony Leung'as, kurio suvaidintas piktadarys išsiskiria pasitikėjimu savimi, ironija ir charizma. (JAV, Australija, 2021)

***** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

8 d. – Adamsų šeimynėlė 2 (D. Britanija, Kanada, JAV) – 12.15, 13.35, 14.40, 15.55, 18.20; 9, 10 d. – 11.10, 12.15, 13.35, 14.40, 15.55, 18.20; 11–14 d. – 15.10, 16.30, 18.30 (lietuvių k.); 8–10 d. – 13.20 (originalo k.)
8 d. – Paralelinės mamos (Ispanija) – 15.50, 18.40, 21.35; 9, 10 d. – 11.30, 15.50, 18.40, 21.35; 11–14 d. – 16, 18.50, 21.20
8–10 d. – Vilkolakiai tarp mūsų (JAV) – 16.30, 18.30, 21.30; 11–14 d. – 18.40, 21.40
9 d. – M. Musorgskio „Borisas Godunovas“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
14 d. – Venomas 2 (JAV) – 19.30, 20 val.
19 d. – Geriausios „Kanų liūtų“ reklamos – 16.20, 19, 21.40

Kino programa „Lokys, liūtas ir šakelė“

8 d. – Viskas praėjo gerai (Prancūzija) – 18.30
8 d. – Lux Æterna (Prancūzija) – 21.15
9 d. – Drive My Car (Japonija) – 17 val.
9 d. – Titanė (Prancūzija, Belgija) – 20.40
10 d. – Urvas (Italija) – 17 val.
10 d. – Žmogiškas balsas (Ispanija) – 19.15
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Forum Cinemas Akropolis

8–14 d. – Adamsų šeimynėlė 2 (D. Britanija, Kanada, JAV) – 10.10, 11.30, 12.25, 14, 14.50, 16.30, 19 val.; Vilkolakiai tarp mūsų (JAV) – 16, 18.50, 21.40
8, 10, 12, 14 d. – Paralelinės mamos (Ispanija) – 10.50, 14.30, 18.30, 21.20; 9, 11, 13 d. – 14.30, 18.30, 21.20
14 d. – Venomas 2 (JAV) – 18.30
19 d. – Geriausios „Kanų liūtų“ reklamos – 16.20, 19, 21.40
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Skalvija

8 d. – Triumfas (Prancūzija) – 17 val.; 10 d. – 14 val.; 11 d. – 15.45 (*senjorams*)
9 d. – Kortų skaičiuotojas (D. Britanija, Kinija, JAV) – 16.45; 13 d. – 21.30
15 d. – Šuolis (dok. f., rež. G. Žickytė) – 16.50
9 d. – Paralelinės mamos (Ispanija) – 14.20; 12, 13 d. – 17 val.
10 d. – Pavyzdingas elgesys (dok. f., rež. A. Mickevičius, N. Milerius) – 16.15
10 d. – Zappa (dok. f., JAV, D. Britanija) – 21 val.
11 d. – Titanė (Prancūzija) – 19.45; 12 d. – 21.20; 13 d. 19.20

Kino programa „Lokys, liūtas ir šakelė“

8 d. – Mergina ir voras (Šveicarija) – 19 val.
8 d. – Žmogiškas balsas (Ispanija) – 21 val.
9 d. – Urvas (Italija) – 19 val.
9 d. – Didžioji laisvė (Austrija) – 21 val.
10 d. – Charlotte apie Jane (dok. f., Prancūzija) – 18 val.
10 d. – Lux Æterna (Prancūzija) – 19.50
Filmų programa „Dakare“
11 d. – Meilės trilogija (Senegalas) – 18 val.
12 d. – Touki Bouki (Senegalas) – 19.30
Žmogaus teisių dokumentinių filmų festivalis „Nepatogus kinas“
14 d. – Drąsa (Vokietija) – 18.30 (po peržiūros vyks susitikimas su režisieriumi)
14 d. – Nesibaigianti pamaina (Prancūzija, Kanada) – 21 val.

Karlsono kinas

9 d. – Adamsų šeimynėlė 2 (animac. f., JAV, Kanada) – 12.35

„Paralelinės mamos“

10 d. – Patrakėlė Marta Džein (animac. f., Prancūzija, Danija) – 12.15
3 d. – Latė ir stebuklingas akmuo (animac. f., Vokietija, Belgija) – 12 val.
Pasaka
8 d. – Paralelinės mamos (Ispanija) – 18, 19.15; 9 d. 19, 20.15; 10 d. – 15.30; 11 d. – 20.45
8 d. – Mirtis palauks (D. Britanija, JAV) – 20.30; 10 d. – 19.45; 12 d. – 20 val.; 14 d. – 19.30
8 d. – Šuolis (dok. f., rež. G. Žickytė) – 17.15; 9 d. – 17.45, 20.45; 11 d. – 18.15; 13 d. – 20.45; 14 d. – 17.30
8, 10 d. – (Ne)Tobulas vyras (Vokietija) – 18.30
8 d. – Dar po vieną (Danija, Švedija, Nyderlandai) – 20.45; 9 d. – 18.15; 12, 14 d. – 17.45
8 d. – Vienos nakties nuotykis: trumpame-tražiai filmai iki paryčių – 22 val.
9 d. – Į mėnulį (animac. f., Vokietija, Austrija) – 12.45; 10 d. – 13.45
9 d. – Adamsų šeimynėlė 2 (D. Britanija, Kanada, JAV) – 14.45
9 d. – Rozos vestuvės (Ispanija, Prancūzija) – 16.15; 11 d. – 18 val.; 13 d. – 18.15
9 d. – Kaimynai (Ispanija) – 14.15; 11 d. – 20.30
9 d. – Charlotte apie Jane (Prancūzija) – 17 val.
9 d. – Lux Æterna (Prancūzija) – 21.30
10 d. – Triumfas (Prancūzija) – 18 val.; 11 d. – 20.15; 13 d. – 18 val.; 14 d. – 17 val.
10 d. – Kortų skaičiuotojas (D. Britanija, Kinija, JAV) – 20.45
10 d. – Izaokas (rež. J. Matulevičius) – 13.30
10 d. – Klajoklių žemė (JAV, Vokietija) – 13 val.; 12 d. – 17.30
10 d. – Rifkino festivalis (Ispanija, JAV, Italija) – 15.45; 12 d. – 18 val.
10 d. – Kvepalai (Prancūzija) – 16 val.; 13 d. – 20.45
11 d. – Kopa (JAV) – 17.30; 12, 14 d. – 20.15; 1 d. – 17.30
12 d. – Tėvas (JAV) – 20.30
13 d. – Dar viena gyvenimo diena (Lenkija) – 20.30

Paupio salė
8 d. – Kaimynai (Ispanija) – 17.30; 10 d. – 21.30; 12 d. – 18.30; 14 d. – 17.30
8 d. – Didžioji laisvė (Austrija) – 18 val.
8 d. – Titanė (Prancūzija, Belgija) – 20.30
9 d. – Mirtis plauks (D. Britanija, JAV) – 20 val.; 11, 13 d. – 17.30
9 d. – Kopa (JAV) – 14.30; 10 d. – 20.15
9 d. – Triumfas (Prancūzija) – 14.30
10 d. – Paskutiniai ir pirmieji žmonės (Islandija) – 16 val.
10 d. – Paralelinės mamos (Ispanija) – 21 val.; 12 d. – 20.15; 13 d. – 20.45; 14 d. – 20.30
10 d. – Adamsų šeimynėlė 2 (D. Britanija, Kanada, JAV) – 13.45

10 d. – Šuolis (dok. f., rež. G. Žickytė) – 17.45; 11 d. – 20.45; 12 d. – 18 val.; 14 d. – 20 val.
10 d. – Izaokas (rež. J. Matulevičius) – 20.30
10 d. – Dar po vieną (Danija, Švedija, Nyderlandai) – 19 val.
10 d. – 8 d. – Viskas praėjo gerai (Prancūzija) – 18.30
11, 13 d. – Kortų skaičiuotojas (D. Britanija, Kinija, JAV) – 20.15
11 d. – Kvepalai (Prancūzija) – 18 val.
12 d. – (Ne)Tobulas vyras (Vokietija) – 20.45
13 d. – Prabudimas (JAV, JAE) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

8–14 d. – Adamsų šeimynėlė 2 (D. Britanija, Kanada, JAV) – 10.20, 12.40, 15.05, 17.30
Vilkolakiai tarp mūsų (JAV) – 16, 18.30, 21.40
Paralelinės mamos (Ispanija) – 13.10, 18.40
9 d. – M. Musorgskio „Borisas Godunovas“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
14 d. – Venomas 2 (JAV) – 18.30
19 d. – Geriausios „Kanų liūtų“ reklamos – 16.20, 19, 21.40
Kino programa „Lokys, liūtas ir šakelė“
8 d. – Viskas praėjo gerai (Prancūzija) – 18 val.
8 d. – Titanė (Prancūzija, Belgija) – 20.40
9 d. – Žmogiškas balsas (Ispanija) – 18 val.
9 d. – Lux Æterna (Prancūzija) – 20.30
10 d. – Charlotte apie Jane (dok. f., Prancūzija) – 16 val.
10 d. – Urvas (Italija) – 18.10
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

8–14 d. – Adamsų šeimynėlė 2 (D. Britanija, Kanada, JAV) – 10.40, 12.45, 15.05, 17.30, 19.15
Vilkolakiai tarp mūsų (JAV) – 21.50
Paralelinės mamos (Ispanija) – 17.15
19 d. – Geriausios „Kanų liūtų“ reklamos – 16.20, 19, 21.40
14 d. – Venomas 2 (JAV) – 18.30
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

ŠIAULIAI

Forum Cinemas

8–13 d. – Adamsų šeimynėlė 2 (D. Britanija, Kanada, JAV) – 10.30, 13, 14.10, 15.25, 18, 21.20; 14 d. – 10.30, 13, 14.10, 15.25, 21.20
Vilkolakiai tarp mūsų (JAV) – 18.50, 21.50
Paralelinės mamos (Ispanija) – 16 val.
19 d. – Geriausios „Kanų liūtų“ reklamos – 16.20, 19, 21.40
14 d. – Venomas 2 (JAV) – 18.30
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė (**dailė**)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Fotografija – Agnė Narušytė | **Kinas** – Ilona Vitkauskaitė
Teatras, šokis – Ieva Tumanovičiūtė | **Muzika** – Laimutė Ligeikaitė
Stilius – Rita Markulienė, Violeta Kundrotienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė | **Direktorius** – Linas Vildžiūnas

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, S. Konarskio g. 49, 03123 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas redakcija@7md.lt. ISSN 1392-6462. 4 sp. l. Tiražas 800 egz. Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė
Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas
Lietuvos kultūros taryba
LR kultūros ministerija
Lietuvos kino centras

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

